

STF78 A035006 – Åpen

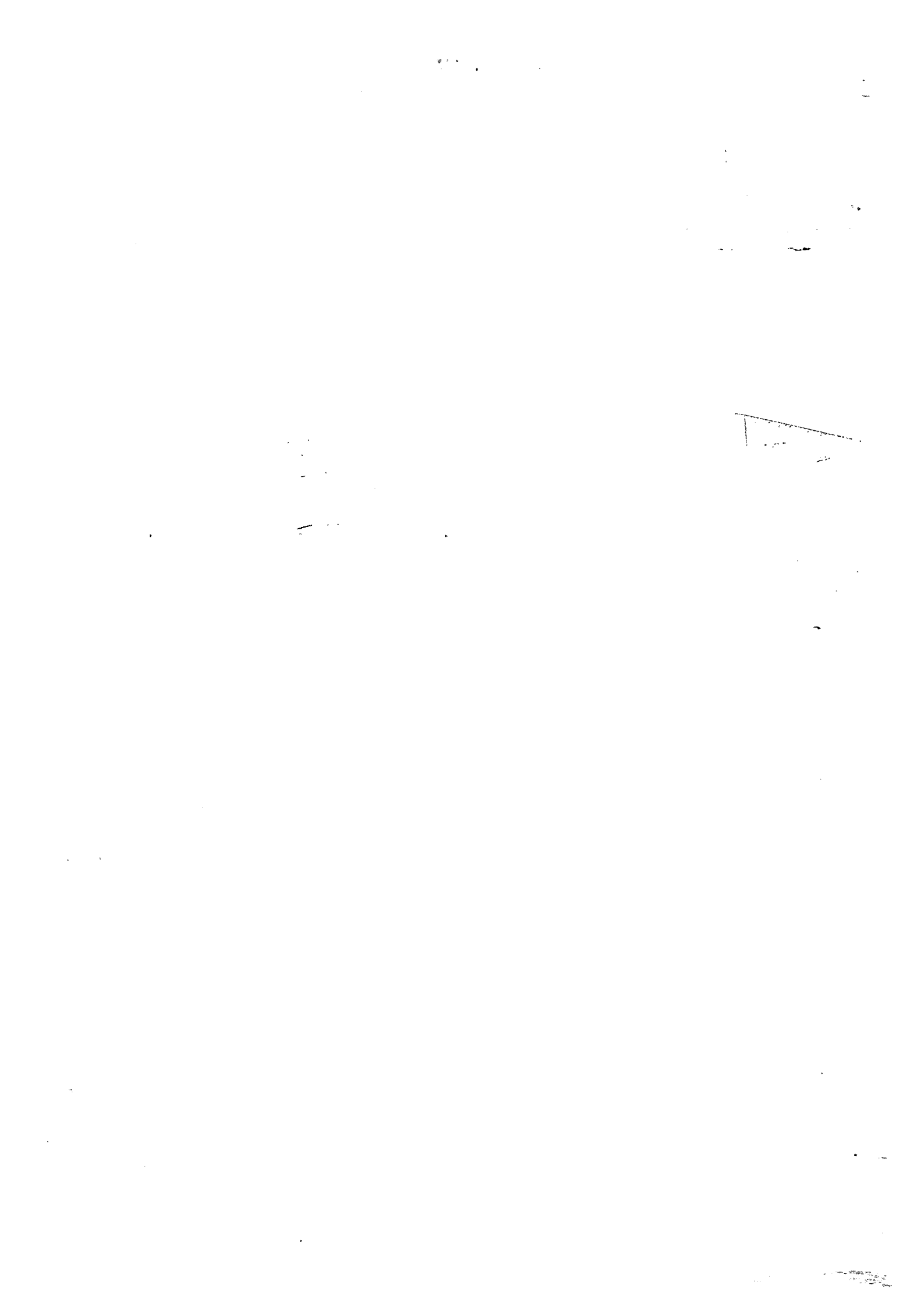
RAPPORT

Psykisk helsearbeid i kommunene – variasjoner i tiltak og tjenester

Jorid Kalseth

Unimed Helsetjenesteforskning

Juni 2003

SINTEF**SINTEF Unimed**

Helsetjenesteforskning

Postadresse: 7465 Trondheim
 Besøksadresse: Olav Kyrres gt. 3
 Telefon: 73 59 25 90
 Telefaks: 73 59 63 61

Foretaksregisteret: NO 948 007 029 MVA

SINTEF RAPPORT

TITTEL

**Psykisk helsearbeid i kommunene
 - variasjoner i tiltak og tjenester**

FORFATTER(E)

Jorid Kalseth

OPPDRAGSGIVER(E)

Norges forskningsråd

RAPPORTNR. STF78 A035006	GRADERING Åpen	OPPDRAGSGIVERS REF. 146327/330	
GRADER. DENNE SIDE Åpen	ISBN 82-14-02967-8	PROSJEKTNR. 78519901	ANTALL SIDER OG BILAG 109 + vedlegg
ELEKTRONISK ARKIVKODE i:\nis\prosjekt\785199.01		PROSJEKTLEDER (NAVN, SIGN.) Jorid Kalseth	VERIFISERT AV (NAVN, SIGN.)
ARKIVKODE E	DATO 2003-04-30	GODKJENT AV (NAVN, STILLING, SIGN.) Forskningsjef Kari Nyland <i>Jon Magli</i>	

SAMMENDRAG

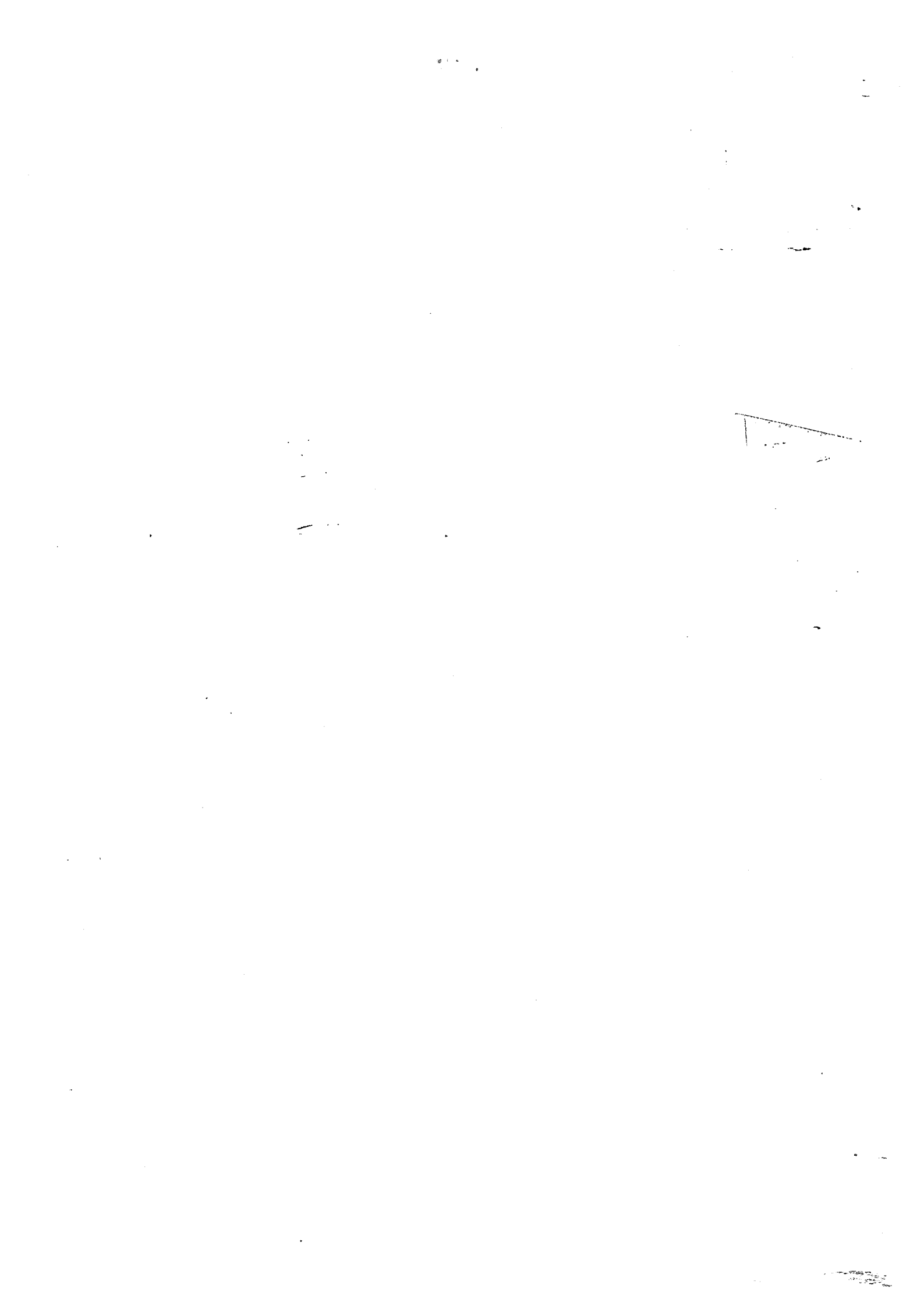
Denne rapporten gir en dokumentasjon av resultatene fra en spørreskjemaundersøkelse som kartlegger det psykiske helsearbeidet i kommunene som ble gjennomført i 2002. Kartleggingen er et samarbeidsprosjekt mellom SINTEF Unimed og Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) og inngår som del av evaluering av Opptrappingsplanen for psykisk helse i regi av Norges forskningsråd. Her presenteres resultatene for tiltak og tjenester til mennesker med problemer og lidelser relatert til psykisk helse.

Resultatene fra undersøkelsen viser at det er store variasjoner i brukerraten for ulike kommunale tjenester til voksne og barn og unge med lidelser og problemer relatert til psykisk helse. Antatt dekningsgrad med hensyn til antall brukere varierer også mye mellom tjenestene.

Det er store variasjoner mellom kommunene i utbredelse og bruk av ulike tjenester og tiltak innen psykisk helsearbeid. Resultatene avdekker at det er forskjeller etter kommunestørrelse.

Basert på kommunenes anslag på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn og unge, har omlag halvparten av kommunene i gjennomsnitt en dekningsgrad på mellom 50 og 75 prosent i forhold til antatt behov. Resten av kommunene fordeler seg i to relativt like store grupper med henholdsvis lavere og høyere gjennomsnittlig dekning. Andelen med høy dekning samlet sett er lavere for store kommuner enn små kommuner.

STIKKORD	NORSK	ENGELSK
GRUPPE 1	Psykisk helsearbeid	Mental health services
GRUPPE 2	Kommunale tjenester	Municipal services
EGENVALGTE	Brukerrater	User rates
	Dekningsgrader	Coverage ratio

Forord

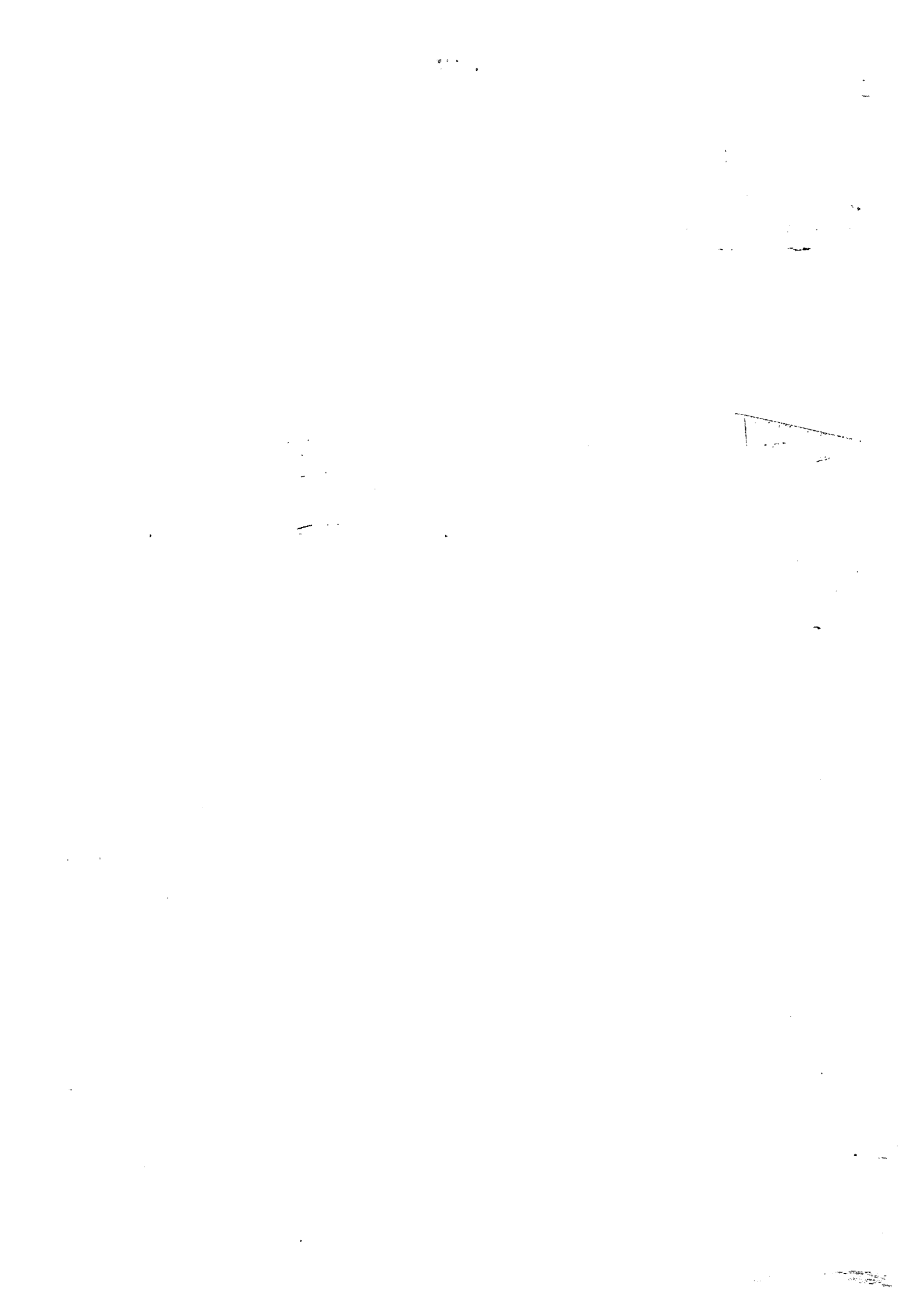
Norges forskningsråd er gitt i oppdrag å forestå en evaluering av *Opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006*. Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) og SINTEF Unimed Helsetjenesteforskning skal bistå i evalueringen av virkningen av Opptrappingsplanen for det psykiske helsearbeidet i kommunene. I den forbindelse har SINTEF Unimed og NIBR i fellesskap gjennomført en spørreskjemaundersøkelse som kartlegger tjenester og organisering innen det psykiske helsearbeidet i kommunene. Denne rapporten dokumenterer resultatene for tiltak og tjenester for mennesker med problemer og lidelser relatert til psykisk helse fra første runde med datainnhenting. Totalt tre runder med datainnhenting er planlagt i løpet av Opptrappingsplanperioden. Samarbeidspartnere hos NIBR har vært Marit Helgesen og Trine Myrvold.

Samtidig som arbeidet med spørreskjemaet startet høsten 2001, ble vi kjent med at rådgiverne for Opptrappingsplanen hos fylkeslegene i Sør-Trøndelag (Arve Almvik) og Nord-Trøndelag (Kenneth Ledang) planla en kartlegging av det psykiske helsearbeidet i kommunene i Trøndelagsfylkene. For å unngå at det gikk ut spørreskjema både fra oss og fra rådgiverne til disse kommunene med til dels samme innhold, innledet vi samarbeid med rådgiverne for å koordinere aktivitetene overfor kommunene. Rådgiverne satte sammen en gruppe av fagpersoner fra kommuner, spesialisthelsetjenesten og forvaltningsapparatet, som har fungert som en referansegruppe for prosjektene. Følgende personer deltok i referansegruppen i møte med NIBR og SINTEF Unimed; Marianne Volden Westerhus, ledende helsesøster i Steinkjer kommune, Toril Skjørholm, psykiatrisk sykepleier i Levanger kommune, Odd Sverre Vestby, BUP-klinikk Sør-Trøndelag, Stig Antonsen, Trondheim kommune, og Marianne Noodt, Statens helsetilsyn. Representant for Mental Helse Sør-Trøndelag var invitert til å delta, men kunne ikke komme. Rådgiveren i Sør-Trøndelag organiserte også at et utkast til spørreskjema ble sendt ut til psykiatrikoordinatorer (eller lignende) i 15 kommuner, samt utvalgte ansatte hos fylkeslegen i Sør-Trøndelag.

Vi vil takke Arve Almvik, Kenneth Ledang, medlemmene i referansegruppen og andre som har bidratt med verdifulle råd og innspill. Ansvar for spørreskjemaet ligger imidlertid helt og holdent hos SINTEF Unimed og NIBR. Vi vil også takke kommunene og bydelene som har tatt seg tid til å besvare spørsmålene i spørreskjemaet.

Trondheim, juni 2003

Jorid Kalseth

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Innholdsfortegnelse	3
Tabelloversikt	6
Figuroversikt	14
Sammendrag	17
1 Innledning	19
2 Spørreskjemaundersøkelsen	23
3 Datamaterialet	25
4 Hovedtrekk i det psykiske helsearbeidet i kommunene: Brukerrater og dekningsgrader	31
4.1 Innledning	31
4.2 Tjenester for voksne	31
4.3 Tjenester for barn og unge	34
4.4 Samlemål basert på dekningsgrader	34
Tjenester og tiltak	41
5 Botilbud	43
5.1 Brukerrater	44
5.2 Kjennetegn ved boligtilbudet	46
5.3 Dekningsgrad	49
6 Hjemmebaserte tjenester	51

6.1	Brukerrater	52
6.2	Dekningsgrad	53
7	Dagsentertilbud	55
7.1	Utbredelse og åpningstider	56
7.2	Brukerrater	57
7.3	Dekning	59
8	Fritidstilbud for voksne	61
8.1	Brukerrater	62
8.2	Dekningsgrad	64
9	Voksenopplæring	65
9.1	Brukerrater	66
9.2	Dekningsgrad	67
10	Arbeid/sysselsettingstiltak	69
10.1	Brukerrater	70
10.2	Dekningsgrad	73
11	Andre tilrettelagte tilbud i det psykiske helsearbeidet overfor voksne ..	75
12	Forebyggende arbeid innen psykisk helsearbeid rettet mot barn og unge	79
13	Fritidstilbud for barn og unge	83
13.1	Brukerrater	84
13.2	Dekningsgrad	86
14	Andre tilrettelagte tilbud i det psykiske helsearbeidet overfor barn og unge	87
15	Informasjonstiltak	91
16	Likemannsarbeid og samarbeid med organisasjoner	95
16.1	Lokallag av mental helse og LPP	96
16.2	Økonomisk støtte og samarbeid om tilbud til brukere	96

16.3	Type samarbeid	97
16.4	Brukerråd.....	98
17	Kompetanseheving	99
17.1	Plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid	100
17.2	Type tiltak.....	100
17.3	Tjenesteområder som styrkes	101
18	Rekruttering av personell	103
18.1	Omfang og sammensetning	104
18.2	Hvilke tjenesteområder styrkes?	106
18.3	Rekrutteringsproblemer?.....	108

Vedlegg

Vedlegg 1	Spørreskjema Del I-III
Vedlegg 2	Andel ubesvart på de enkelte spørsmål
Vedlegg 3	Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad

Tabelloversikt

Tabell 3.1	Svarprosent etter kommunestørrelse ¹ . Bydeler i Oslo og Bergen.....	25
Tabell 3.2	Utvalget fordelt etter befolkningsstørrelse, sammenlignet med alle kommuner ¹ . Prosentfordeling.	26
Tabell 3.3	Utvalget fordelt etter størrelsen på frie inntekter per innbygger, sammenlignet med alle kommuner ¹ . Prosentfordeling.....	26
Tabell 3.4	Utvalget fordelt etter fylke, sammenlignet med alle kommuner ¹ . Prosentfordeling.	27
Tabell 4.1	Brukerrater. Antall voksne med psykiske lidelser som mottok tilbud ved utgangen av 2001 per 1,000 innbygger 18 år og eldre.	31
Tabell 4.2	Antatt dekningsgrad – tjenester for voksne med psykiske lidelser. Prosentandel.	33
Tabell 4.3	Dekning dagsentertilbud. Prosentandel. N=277.	33
Tabell 4.4	Brukerrate for støttekontakt. Antall barn og unge med problemer relatert til psykisk helse som hadde støttekontakt ved utgangen av 2001 per 1,000 innbygger 0-17 år. N=212	34
Tabell 4.5	Antatt dekningsgrad – støttekontakt for barn og unge. Prosentandel. N=213.	34
Tabell 4.6	Korrelasjon mellom dekning for ulike tjenester . Spearman's rho. Antall kommuner i parentes.	35
Tabell 4.7	Samlemål basert på dekningsgrader ¹	36
Tabell 4.8	Samlemål basert på antatte dekningsgrader. Inndelt i grupper utfra score. Prosentfordeling.	38
Tabell 4.9	Samlemål I (basert på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn). Inndelt i grupper utfra score. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.	38

Tabell 4.10	Samlemål II (basert på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn). Inndelt i grupper utfra score. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.	39
Tabell 4.11	Samlemål III (basert på dekningsgrad for bolig, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn). Inndelt i grupper utfra score. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.	39
Tabell 5.1	Brukerrate for kommunalt tilrettelagt botilbud for mennesker med psykiske lidelser ved utgangen av 2001 ¹ . N=254.	44
Tabell 5.2	Brukerrate botilbud totalt ¹ . Etter kommunestørrelse. N=254.	45
Tabell 5.3	Brukerrate omsorgsbolig ¹ . Etter kommunestørrelse. N=254.	45
Tabell 5.4	Kjennetegn ved boligtilbudet. Prosentandel av brukere med botilbud bosatt i samlokaliserte boliger, i bolig med bemanning og i omsorgsbolig.	46
Tabell 5.5	Prosentandel bosatt i samlokaliserte boliger. Etter kommunestørrelse. N=222.	48
Tabell 5.6	Prosentandel bosatt i bolig med bemanning. Etter kommunestørrelse. N=222.	48
Tabell 5.7	Prosentandel bosatt i omsorgsbolig. Etter kommunestørrelse. N=222.	48
Tabell 5.8	Dekningsgrad – kommunalt tilrettelagte botilbud. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	49
Tabell 5.9	Dekningsgrad – kommunalt tilrettelagte botilbud. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	49
Tabell 6.1	Brukerrate for hjemmebaserte tjenester ved utgangen av 2001 ¹ . N=243.	52
Tabell 6.2	Brukerrate hjemmebaserte tjenester ¹ . Etter kommunestørrelse. N=243.	53
Tabell 6.3	Dekningsgrad – hjemmebaserte tjenester. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	53
Tabell 6.4	Dekningsgrad – hjemmebaserte tjenester. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes N=248.	53
Tabell 7.1	Kommunalt dagsentertilbud (ja/nei). Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	56
Tabell 7.2	Kommunalt dagsentertilbud (ja/nei). Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=277.	56
Tabell 7.3	Åpningstider. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=220.	56
Tabell 7.4	Antall dager i uken dagsentret vanligvis er åpent. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=220.	57

Tabell 7.5	Tilgjengelighet på kveldstid, i helgene, i høytider og i fellesferien. Etter kommunestørrelse. Prosentandel ¹ . Antall kommuner i parentes. N=220.	57
Tabell 7.6	Har kommunen oversikt over hvor mange som benytter seg av dagsentertilbudet? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	57
Tabell 7.7	Brukerrate for kommunalt dagsenter ved utgangen av 2001 ¹ . N=247.	57
Tabell 7.8	Brukerrate kommunalt dagsenter ¹ . Etter kommunestørrelse. N=247.	58
Tabell 7.9	Brukerrate kommunalt dagsenter ¹ . Kun kommuner som har dagsenter. Etter kommunestørrelse.	59
Tabell 7.10	Dekning dagsentertilbud. Kun kommuner som har dagsenter. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	59
Tabell 7.11	Dekning dagsentertilbud. Kun kommuner som har dagsenter. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=215.	59
Tabell 8.1	Brukerrate for støttekontakt og fritidsassistent ved utgangen av 2001 ¹	62
Tabell 8.2	Brukerrate for støttekontakt ved utgangen av 2001 ¹ . Kommuner med og uten brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent.	62
Tabell 8.3	Brukerrate for støttekontakt ¹ . Etter kommunestørrelse. N=262.	63
Tabell 8.4	Prosentfordeling av kommuner som har /ikke har brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Etter kommunestørrelse. N=259. Antall kommuner i parentes.	63
Tabell 8.5	Dekningsgrad - støttekontakt. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	64
Tabell 8.6	Dekningsgrad - støttekontakt. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=256.	64
Tabell 9.1	Brukerrate for voksenopplæring ved utgangen av 2001 ¹ . N=237.	66
Tabell 9.2	Brukerrate voksenopplæring ¹ . Etter kommunestørrelse. N=237.	67
Tabell 9.3	Dekningsgrad - voksenopplæring. Prosentandel. Antall i parentes.	67
Tabell 9.4	Dekningsgrad - voksenopplæring. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall i parentes. N=213.	67
Tabell 10.1	Brukerrate for arbeid/sysselsettingstiltak ved utgangen av 2001 ¹	70
Tabell 10.2	Prosentandel kommuner som har brukere som mottar arbeid i regi av Aetat. Kommuner med og uten brukere som mottar arbeid i kommunal regi. Antall kommuner i parentes.	72
Tabell 10.3	Brukerrate arbeid/sysselsettingstiltak i kommunal regi ¹ . Etter kommunestørrelse. N=244.	72

Tabell 10.4	Brukerrate arbeid/sysselsettingstiltak i regi av Aetat ¹ . Etter kommunestørrelse. N=222.	72
Tabell 10.5	Brukerrate sum arbeid/sysselsettingstiltak i kommunal regi og regi av Aetat ¹ . Etter kommunestørrelse. N=213.	73
Tabell 10.6	Dekningsgrad – arbeid/sysselsettingstiltak. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	73
Tabell 10.7	Dekningsgrad – arbeid/sysselsettingstiltak. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=226.....	73
Tabell 11.1	I hvilken grad bruker kommunene følgende tilnærminger i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	76
Tabell 11.2	I hvilken grad bruker kommunene individuelle samtaler/støttesamtaler i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=274.	76
Tabell 11.3	I hvilken grad bruker kommunene samtaler i grupper i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=271.	76
Tabell 11.4	I hvilken grad bruker kommunene arbeid med familie/pårørende i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=276.	77
Tabell 11.5	I hvilken grad bruker kommunene arbeid med øvrig nettverk i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=274.	77
Tabell 11.6	I hvilken grad bruker kommunene psykomotorisk behandling i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=262.	77
Tabell 11.7	I hvilken grad bruker kommunene fysioterapi og/eller ergoterapi i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=268.	78
Tabell 12.1	Har kommunen satt i gang forebyggende tiltak innen det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge? (ja/nei). Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	80
Tabell 12.2	Har kommunen satt i gang forebyggende tiltak innen det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge? (ja/nei). Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	80

Tabell 12.3	Kartlegging av det forebyggende arbeidet mht. tema/grupper og hvilke tjenester som er involvert. Prosentandel av kommunene som har krysset for gitt kombinasjon av tema og tjeneste. N=259 ¹	81
Tabell 12.4	Kartlegging av det forebyggende arbeidet mht. tema/grupper. Prosentandel av kommunene som har oppgitt at de jobber med et gitt tema innenfor minst et tjenesteområde. Etter kommunestørrelse.	82
Tabell 13.1	Brukerrate for støttekontakt og fritidsassistent ved utgangen av 2001 ¹	84
Tabell 13.2	Brukerrate for støttekontakt ved utgangen av 2001 ¹ . Kommuner med og uten brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent.	84
Tabell 13.3	Prosentandel kommuner som har brukere som mottar tjenester fra støttekontakt. . Kommuner med og uten brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Antall kommuner i parentes. N=193.	85
Tabell 13.4	Brukerrater for støttekontakt ¹ . Etter kommunestørrelse. N=212.	85
Tabell 13.5	Prosentfordeling av kommuner som har /ikke har brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Etter kommunestørrelse. N=212. Antall kommuner i parentes.	85
Tabell 13.6	Dekningsgrad - støttekontakt. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	86
Tabell 13.7	Dekningsgrad - støttekontakt. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes. N=256.	86
Tabell 14.1	I hvilken grad bruker kommunene følgende tilnærminger i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	88
Tabell 14.2	I hvilken grad bruker kommunene individuelle samtaler/støttesamtaler i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=249.....	88
Tabell 14.3	I hvilken grad bruker kommunene samtaler i grupper i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=232.	88
Tabell 14.4	I hvilken grad bruker kommunene arbeid med familie/pårørende i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=248.....	89
Tabell 14.5	I hvilken grad bruker kommunene arbeid med øvrig nettverk i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=229.	89

Tabell 14.6	I hvilken grad bruker kommunene psykomotorisk behandling i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=211.	89
Tabell 14.7	I hvilken grad bruker kommunene fysioterapi og/eller ergoterapi i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=220.....	90
Tabell 15.1	Informasjonstiltak. Prosentandel av kommunene som har krysset for gitt kombinasjon av type tiltak og gruppe tiltaket er rettet mot. N=277.	92
Tabell 15.2	Antall informasjonstiltak rettet mot ulike grupper. N=277.....	92
Tabell 15.3	Informasjonstiltak rettet mot befolkningen generelt (antall, maksimalt 7). Etter kommunestørrelse. N=277.....	92
Tabell 15.4	Informasjonstiltak rettet mot brukere/pårørende (antall, maksimalt 7). Etter kommunestørrelse. N=277.	93
Tabell 15.5	Informasjonstiltak rettet mot ansatte i kommunen (antall, maksimalt 7). Etter kommunestørrelse. N=277.....	93
Tabell 15.6	Sum informasjonstiltak (antall, maksimalt 21). Etter kommunestørrelse. N=277.	93
Tabell 16.1	Finnes det lokallag av Mental Helse og Landsforeningen for pårørende innen psykiatri i kommunen? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	96
Tabell 16.2	Prosentandel kommuner med lokallag av Mental Helse og Landsforeningen for pårørende innen psykiatri. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.	96
Tabell 16.3	Økonomisk støtte til og/eller samarbeid med organisasjoner innen psykisk helsearbeid. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	96
Tabell 16.4	Økonomisk støtte til og/eller samarbeid med organisasjoner innen psykisk helsearbeid. Etter kommune-størrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=253.	97
Tabell 16.5	Type samarbeid med organisasjoner. Prosentandel. N=246.....	97
Tabell 16.6	Type samarbeid med organisasjoner. Prosentandel av kommunene som har krysset for gitt kombinasjon av type samarbeid og organisasjon. N=246 ¹	97
Tabell 16.7	Type samarbeid med organisasjoner. Etter kommunestørrelse. Prosentandel.	98
Tabell 16.8	Har kommunen etablert brukerråd eller tilsvarende knyttet til psykisk helsearbeid? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.....	98

Tabell 16.9	Har kommunen etablert brukerråd eller tilsvarende knyttet til psykisk helsearbeid? Etter kommune-størrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=245.	98
Tabell 17.1	Har kommunen utarbeidet en samlet plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid for kommunens ansatte? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	100
Tabell 17.2	Har kommunen utarbeidet en samlet plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid for kommunens ansatte?. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	100
Tabell 17.3	Kompetansehevende tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført tiltaket for minst en ansatt i minst en tjeneste. N=277.	100
Tabell 17.4	Kompetansehevende tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført tiltaket for minst en ansatt i minst en tjeneste. Etter kommunestørrelse. N=277.	101
Tabell 17.5	Kompetansehevende tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført tiltaket for minst en ansatt innenfor oppgitt tjenesteområde. N=277.	101
Tabell 17.6	Kompetansehevende tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført kompetansehevende tiltak for minst en ansatt innenfor oppgitt tjenesteområde. N=277.	102
Tabell 18.1	Antall årsverk rekruttert til psykisk helsearbeid per 1,000 innbygger i perioden 1999-2001. Etter personellkategori. N=257.	104
Tabell 18.2	Antall årsverk rekruttert til psykisk helsearbeid per 1,000 innbygger i perioden 1999-2001. Etter kommunestørrelse. N=257.	105
Tabell 18.3	Sammensetning (prosentandel) av årsverk rekruttert. Gjennomsnitt og spredning. N=247.	105
Tabell 18.4	Sammensetning (prosentandel) av årsverk rekruttert. Gjennomsnitt ¹ . Etter kommunestørrelse. N=247.	106
Tabell 18.5	Hvilke tjenesteområder er styrket? Prosentandel kommuner som har krysset av for kombinasjon av personellkategori og tjenesteområde. N=249.	106
Tabell 18.6	Hvilke tjenesteområder er styrket. Prosentandel kommuner som har oppgitt at tjenesteområdet er styrket gjennom rekruttering.	107
Tabell 18.7	Har kommunen de siste to årene opplevd problemer med å rekruttere personell til psykisk helsearbeid? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	108

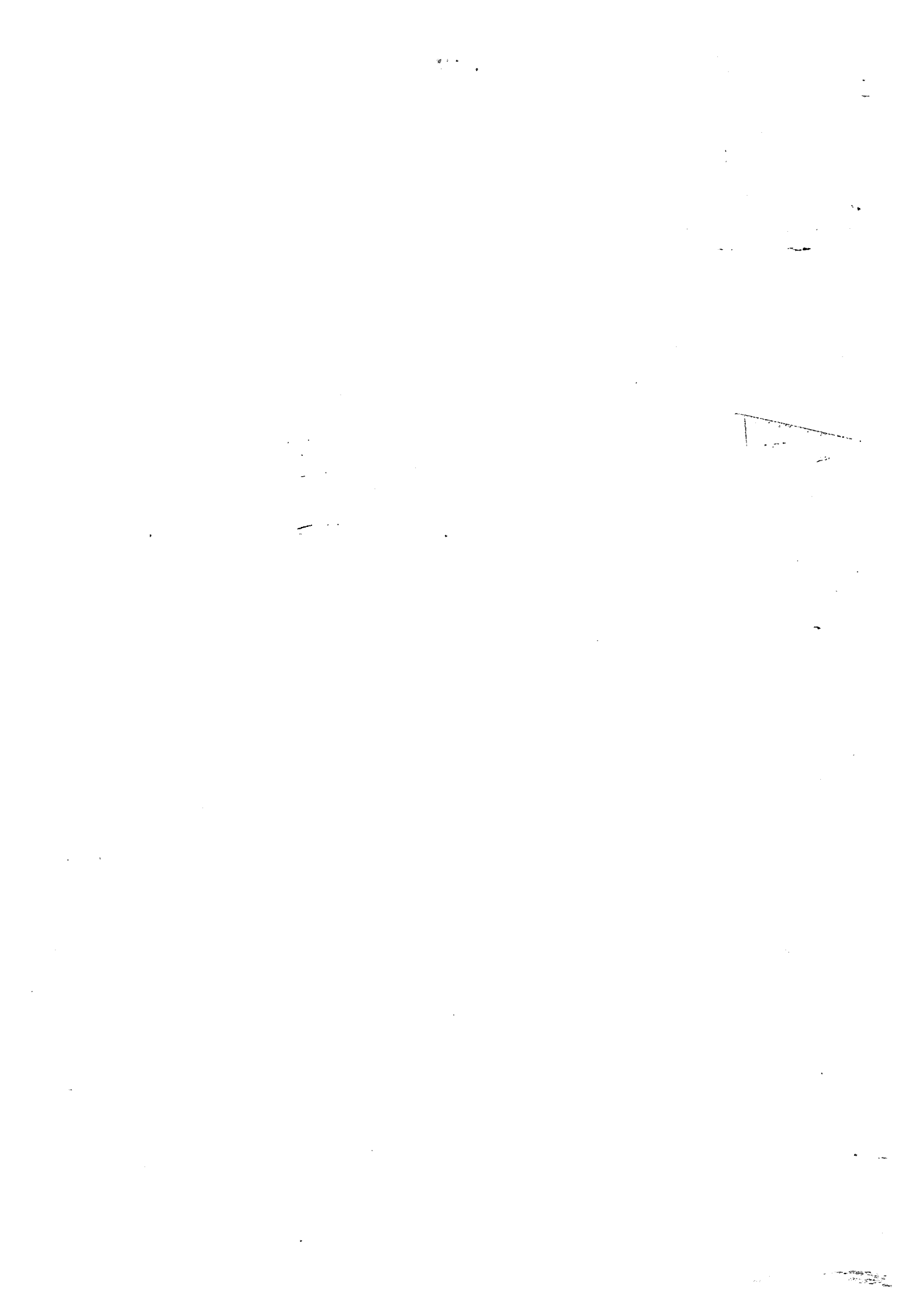

Tabell 18.8	Har kommunen de siste to årene opplevd problemer med å rekruttere personell til psykisk helsearbeid? Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.	108
Tabell 18.9	Rekrutteringsproblemer for ulike personell kategorier. Prosentandel. N=264	108
Tabell 18.10	Har opplevd rekrutteringsproblemer for oppgitt personell kategori. Prosentandel. Etter kommunestørrelse.	109

Figuroversikt

Figur 4.1	Frekvensfordeling. Score for samlemål I (basert på dekningsgrad bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn og unge).....	36
Figur 4.2	Frekvensfordeling. Score for samlemål II (basert på dekningsgrad bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn og unge).	37
Figur 4.3	Frekvensfordeling. Score for samlemål III (basert på dekningsgrad bolig, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn og unge).	37
Figur 5.1	Frekvensfordeling. Brukerrate for botilbud. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.	44
Figur 5.2	Frekvensfordeling. Prosentandel bosatt i samlokaliserte boliger. Intervall på 5 prosentpoeng.	46
Figur 5.3	Frekvensfordeling. Prosentandel bosatt i bolig med bemanning. Intervall på 5 prosentpoeng.	47
Figur 5.4	Frekvensfordeling. Prosentandel bosatt i omsorgsbolig. Intervall på 5 prosentpoeng.	47
Figur 6.1	Frekvensfordeling. Brukerrate for hjemmebaserte tjenester. Intervall på 1 bruker per 1,000 innbygger 18 år og eldre.....	52
Figur 7.1	Frekvensfordeling. Brukerrate for dagsenter. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.	58
Figur 8.1	Frekvensfordeling. Brukerrate for støttekontakt for voksne. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.	62
Figur 9.1	Frekvensfordeling. Brukerrate for voksenopplæring. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.	66
Figur 10.1	Frekvensfordeling. Brukerrate for arbeid i kommunal regi. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.	70
Figur 10.2	Frekvensfordeling. Brukerrate for arbeid i regi av Aetat. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.	71

Figur 10.3	Frekvensfordeling. Brukerrate for arbeid (sum kommunal regi og Aetat). Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.....	71
Figur 13.1	Frekvensfordeling. Brukerrate for støttekontakt for barn og unge. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 0-17 år.....	84
Figur 18.1	Frekvensfordeling. Antall årsverk rekruttert til psykisk helsearbeid per innbygger i perioden 1999-2001. Intervall på 0,25 årsverk per 1,000 innbygger.	104

Sammendrag

Denne rapporten gir en dokumentasjon av resultatene fra en spørreskjemaundersøkelse som kartlegger det psykiske helsearbeidet i kommunene som ble gjennomført i 2002. Kartleggingen er et samarbeidsprosjekt mellom SINTEF Unimed og Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) og inngår som del av evaluering av Opptrappingsplanen for psykisk helse i regi av Norges forskningsråd. Her presenteres resultatene for tiltak og tjenester til mennesker med problemer og lidelser relatert til psykisk helse. Kommunene ble bedt om å gi opplysninger som beskriver situasjonen ved utgangen av 2001. Rapporten er i stor grad et tabellverk som i tillegg til å dokumentere resultater, er ment å fungere som tilbakemelding til de kommunene som har fylt ut og returnert spørreskjemaet.

Spørreskjemaet ble sendt ut til samtlige av landets kommuner. Etter en runde med purring har 60 prosent av kommunene svart. Det kun mindre skjevheter i materialet sett i forhold til kommunistørrelse, nivå på frie inntekter eller geografisk spredning.

Spørreskjemaet kartlegger brukertall for ulike tjenester og gir grove anslag på dekningsgrader. Andre sider ved det psykiske helsearbeidet i kommunene er også kartlagt. Det er knyttet usikkerhet til kommunens rapportering med hensyn til avgrensing av brukergrupper, praksis med hensyn til å registrere brukere og vurdering av dekningsgrader. Resultatene må derfor tolkes med forsiktighet. Men resultatene avdekker et klart mønster med hensyn til hvilke tjenester som er mest utbredt og hvilke tjenester som har best dekning. Resultatene avdekker også at det er stor spredning i det psykiske helsearbeidet mellom kommunene.

Det er viktig å understreke at spørreskjemaet viser det psykiske helsearbeidet sett fra kommunens synspunkt. Det gjelder spesielt vurderingsspørsmålene, herunder de spørsmålene hvor vi ber om anslag på dekningsgrader. Det er også viktig å understreke at undersøkelsen ikke sier noe om det kvalitative innholdet i tjenestene, inklusive type og omfang tjenester gitt til enkeltbrukere. En kartlegging blant brukere og/eller pårørende vil kunne gitt et annet bilde. Denne kartleggingen representerer således ikke et 'fasitsvar' for situasjonen i kommunene.

Resultatene fra undersøkelsen viser at det er store variasjoner i brukerraten for ulike kommunale tjenester til voksne mennesker med psykiske lidelser. Lavest rate finner vi for voksenopplæring med 0,23 brukere per 1,000 innbygger. Deretter følger kommunalt tilrettelagt botilbud (1,08), støttekontakt (1,64), arbeid (1,83), dagsenter (2,71) og hjemmetjenester (6,98). Brukerraten for hjemmetjenester skiller seg fra brukerraten for de øvrige tjenestene. Det er kun for hjemmetjenester at gjennomsnittlig brukerrate er i nærheten av det nasjonale anslaget på 7,5 per 1,000 innbygger med omfattende tjenestebehov. Det er stor spredning i brukerrater mellom kommunene. Størst relativ spredning mellom kommunene målt ved variasjonskoeffisient finner vi i brukerraten for voksenopplæring og arbeid. Minst relativ spredning finner vi for hjemmetjenester og støttekontakt.

Kommunenes vurdering av dekningsgrader med hensyn til antall brukere varierer også mye mellom tjenestene. Voksenopplæring og arbeid skiller seg ut som de to områdene med antatt dårligst dekning, mens hjemmebaserte tjenester anses for å være bra dekket i flertallet av kommunene. Det er også stor spredning mellom kommunene med hensyn til angitte dekningsgrader for tjenester for voksne.

Basert på tallene fra kommunene i utvalget mottar 2,2 barn og unge per 1,000 innbygger i alderen 0-17 år støttekontakt fra kommunen på grunn av problemer relatert til psykisk helse. Det er større variasjon mellom kommunene med hensyn til rapportert brukerrate for støttekontakt for barn og unge enn for voksne. Det er også stor spredning i dekningsgrad for støttekontakt til barn og unge.

Kun et fåtall kommuner oppgir å ha brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Dette gjelder både i forhold til voksne brukere og barn og unge. Det er i første rekke større kommuner som bruker fritidsassistent. Både voksne og barn og unge fanges trolig lettere opp av ulike fritidsaktiviteter organisert på frivillig basis i små kommuner, slik at behovet for gruppebaserte fritidsaktiviteter i kommunal regi i mindre grad er til stede.

Basert på kommunenes anslag på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn og unge, har omlag halvparten av kommunene i gjennomsnitt en dekningsgrad på mellom 50 og 75 prosent i forhold til antatt behov. Resten av kommunene fordeler seg i to relativt like store grupper med henholdsvis lavere og høyere gjennomsnittlig dekning.

Når det gjelder andre tilnærminger i det psykiske helsearbeidet er individuelle samtaler/støttesamtaler og arbeid med familie/pårørende mest utbredt, både overfor voksne og barn og unge.

Mer enn 85 prosent av kommunene oppgir at de har satt i gang forebyggende tiltak innen det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Skolehelsetjenesten i grunnskolen og helsestasjon er tjenestene som i størst grad arbeider med forebyggende tiltak rettet mot barn og unge.

Over 70 prosent av kommunene gir enten økonomisk støtte til bruker-/interesse- og/eller frivillige organisasjoner, samarbeider med organisasjoner om tjenestetilbud eller gjør begge deler. Det er i første rekke Mental Helse kommunene samarbeider med eller gir økonomisk støtte til. Mental Helse har lokallag i halvparten av kommunene i utvalget.

Kurs/seminar er det mest brukte tiltaket for å heve de ansattes kompetanse innen psykisk helsearbeid, og benyttes oftest overfor ansatte i pleie og omsorg, helsestasjon/ skolehelsetjenesten, sosialtjenesten og barneverntjenesten.

Halvparten av kommunene i utvalget oppgir å ha rekruttert mer enn 0,41 årsverk per 1,000 innbygger de to siste årene. Nesten 70 prosent av kommunene har rekruttert psykiatrisk sykepleier. Kun et fåtall kommuner har rekruttert lege og psykolog til psykisk helsearbeid, henholdsvis 7 og 11 prosent. Psykiatrisk sykepleier er oftest rekruttert til enhet for psykisk helsearbeid og pleie og omsorgstjenesten. Dette gjelder også i stor grad de øvrige personellkategoriene. Omlag 40 prosent av kommunene i utvalget har opplevd problemer med å rekruttere personell til psykisk helsearbeid i de siste to årene.

Det er store variasjoner mellom kommunene i utbredelse og bruk av ulike tjenester og tiltak innen psykisk helsearbeid. Resultatene avdekker også at det er forskjeller etter kommune-størrelse. I den grad det er forskjell i brukerrater er tendensen at store kommuner har lavere rater enn små kommuner. Små kommuner oppgir også oftere høy dekningsgrad enn store kommuner. Antall årsverk rekruttert per innbygger de siste to årene avtar med kommune-størrelse. Men når det gjelder utbredelse av ulike tiltak, f.eks. forebygging rettet mot barn og unge, informasjonstiltak, økonomisk støtte til og samarbeid med organisasjoner og kompetansehevende tiltak, er andelen kommuner som har satt igang tiltak høyere blant store enn blant små kommuner. Likeledes ser vi for enkelte tjenester at andelen kommuner som ikke har brukere med psykiske lidelser avtar med kommune-størrelse. Dette vil i noen grad ha sammenheng med etterspørselen etter tjenester. Spredningen i brukerrater er for de fleste tjenester større blant små kommuner enn blant store kommuner.

1 Innledning

St meld nr 25 (1996-97) *Åpenhet og helhet. Om psykiske lidelser og tjenestetilbudene* (psykiatrimeldingen) pekte på omfattende problemer og behov knyttet til tjenestetilbudet for mennesker med psykiske lidelser. Diagnosen var at 'behandlingskjeden brister i alle ledd', dvs. både med hensyn til forebygging, tilbudet i kommunene, tilgjengelighet til spesialisthelsetjenester og samspillet mellom disse. Komitebehandlingen i Stortinget (Innst.S.nr.258 (1996-1997) *Innstilling fra sosialkomiteen om psykiske lidelser og tjenestetilbudene*) konkluderte med at det trengtes et krafttak for mennesker med psykiske lidelser og ba regjeringen beregne de samlede kostnadene ved å bygge ut tilbudet, og utarbeide en økonomisk forpliktende handlingsplan for psykiatrien.

En 8-årig opptrappingsplan ble presentert i St prp nr 63 (1997-98) *Om opptrappingsplan for psykisk helse 1999-2006*. Totalrammen for planen ble anslått til omlag 24 mrd. kroner, hvorav 6,3 mrd. kroner skal brukes til investeringer. Driftsutgiftene skal trappes opp til et nivå i 2006 som vil være omlag 4,6 mrd kroner høyere enn i 1998 målt i faste priser.

Kommunene har en sentral plass i Opptrappingsplanen. Kommunene skal legge til rette for at mennesker med psykisk lidelser skal kunne leve et mest mulig selvstendig liv, mht bolig, arbeid, og fritid- og kulturaktiviteter. Gjennom mer forebyggende arbeid og utbygging av et bredt spekter av kommunale tjenester skal tilbudet til mennesker med psykiske lidelser bedres. Styrkingen av det psykiske helsearbeidet i kommunene skal samtidig skape en bedre balanse mellom første- og andrelinjetjenesten og således bidra til et mer velfungerende psykisk helsevern samlet sett. Av økningen i driftsutgiftene på 4,6 mrd. kroner i løpet av opptrappingsplanperioden er 2,1 mrd. kroner, eller nær halvparten, knyttet til kommunale tjenester til voksne og barn. Driftsmidlene fordeles i hovedsak i tråd med kostnadsnøkkelen for helse- og sosialtjenesten i inntektssystemet. Tilskuddene gis som øremerkede tilskudd. Utbetaling av tilskuddet forutsetter at det foreligger en politisk vedtatt plan for det psykiske helsearbeidet i kommunen. Kommunene skal også tilføres anslagsvis 2,5 mrd. kroner i investeringsmidler til bygging av nye omsorgsboliger for mennesker med psykiske lidelser.

Opptrappingsplanen setter følgende måltall for det psykiske helsearbeidet i kommunene, jfr St prp nr 63 (1997-98):

Kommunale tiltak for voksne

- 3,400 nye omsorgsboliger for mennesker med psykiske lidelser
- 3,400 flere årsverk i hjemmetjenesten
- 4,500 flere brukere av dagsentre
- 10,000 flere skal få tilbud om støttekontakt
- 15,000 flere skal få tilbud om kultur- og fritidstiltak
- styrking av behandlingstilbudet (184 psykologer og 125 flere høyskoleutdannet personell med tilleggsutdanning i psykiatri)

Kommunale tiltak for barn og unge

- 260 flere årsverk til styrking av psykososiale tjenester, støttekontaktilbud, kultur- og fritidstiltak for barn og unge med psykososiale lidelser i samme relative omfang som for voksne
- 800 flere årsverk til styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten (+50 pst.)

Norges forskningsråd er gitt i oppdrag fra Sosial- og helsedepartementet å forestå en evaluering av Opptappingsplanen. Evalueringen vil pågå i hele planperioden (fom høsten 2001) slik at effektene av tiltakene kan følges og eventuelle justeringer av virkemiddelbruken kan gjøres underveis. Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) og SINTEF Unimed Helsetjenesteforskning skal bistå i evalueringen av virkningen av Opptappingsplanen for det psykiske helsearbeidet i kommunene. SINTEF Unimed Helsetjenesteforskning skal undersøke om de øremerkede tilskuddene har hatt tilsiktet effekt i forhold til kommunenes iverksetting av nasjonal plan. Norsk institutt for by og regionforskning (NIBR) skal undersøke hvilke effekter Opptappingsplanen har på organisering og samarbeid innen psykisk helsearbeid i kommunene.

For å følge utviklingen i kommunene i planperioden kreves informasjon om tjenestetilbud og organisering og samarbeid innen det psykiske helsearbeidet. Slik informasjon kan ikke hentes ut fra foreliggende offisiell statistikk. Manglende informasjon om tjenestetilbudene i kommunene og om befolkningens behov ble også fremhevet som et problem i *psykiatrimeldingen*. Den obligatoriske rapportering fra kommunene til staten via fylkeslegen om bruken av de øremerkede midlene gir ikke tilstrekkelig informasjon til å vurdere graden av iverksetting i kommunene, siden rapporteringen ikke fanger opp utviklingen i den egenfinansierte aktiviteten. SINTEF Unimed Helsetjenesteforskning og NIBR har derfor gjennomført en spørreskjemaundersøkelse som kartlegger tjenester og organisering innen det psykiske helsearbeidet i kommunene. Kartleggingen skal gi et situasjonsbilde av det psykiske helsearbeidet i kommunene ved årsskiftet 2001/2002. Undersøkelsen vil bli gjentatt to ganger i løpet av planperioden. Spørreskjemaet er gjengitt i vedlegg 1.

Det er en betydelig utfordring å vurdere graden av iverksettelse eller måloppnåelse i kommunene. Graden av iverksettelse kan vurderes utfra oppnåelse av måltallene som er satt, f.eks. 3,400 nye omsorgsboliger mv, slik det gjøres i St.prp. nr. 1 (2002-2003) for Helsedepartementet (kap. 0743 Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse), basert på kommunenes rapportering av bruken av de øremerkede tilskuddene. Det er flere forhold som tilsier at en slik tilnærming bør suppleres. Måltallene for de ulike kommunale tjenestene må ses som delmål som skal støtte opp under de grunnleggende prinsipper i Opptappingsplanen, bl.a. at mennesker med psykiske lidelser skal gis mulighet til å leve et mest mulig normalt liv. Det kommunale tjenestetilbudet skal bidra til økt velferd, økt livskvalitet og deltagelse i samfunnslivet gjennom uavhengighet, selvstendighet og evne til å mestre eget liv. Tilfredsstillende bolig med tilstrekkelig bistand, mulighet til å delta i meningsfylte aktiviteter, mulighet til å inngå i et sosialt fellesskap og nødvendige helsetjenester ses som grunnleggende behov som må være oppfylt dersom hovedmålene skal nås. At måltallene for enkelttjenestene er nådd er ikke synonymt med at hovedmålene i opptappingsplanen er nådd. Måltallene som er satt trenger ikke være dekkende for grunnleggende behov. Opptappingsplanen kan også ha bommet på anslagene for udekket behov. Selv om anslagene for udekket behov er rimelige, er det ikke tilstrekkelig å vurdere måloppnåelse utfra sumtall for landet som helhet. Sumtallene kan dekke over store variasjoner mellom kommunene. Opptappingsplanen er ikke en suksess dersom et måltall er nådd ved at et mindretall kommuner har bygd opp en veldig god tjeneste mens et stort antall kommuner i liten grad har bygd ut tjenestene. Det er av den grunn viktig å kartlegge variasjon i tjenestetilbudet i kommunene. Spørreskjemaundersøkelsen gir ikke grunnlag for å besvare spørsmålet om kvalitet i tjenestene i forhold til de overordnede målsettingene, men bidrar til å belyse dekning og kommunale variasjoner.

Spørreskjemaundersøkelsen kartlegger antall brukere for ulike kommunale tjenester knyttet til psykisk helse. I St.prp. 63 (1997-98) legges det til grunn et anslag på omfanget av alvor-

lige psykiske lidelser tilsvarende om lag 0,75 prosent av den voksne befolkning. Disse vil kunne ha et omfattende behov for ulike kommunale tjenester. Legger vi anslagene som brukes i Opptrappingsplanen til grunn, vil på landsbasis 7,5 personer per 1,000 innbygger i alderen 18 år og eldre ha et omfattende tjenestebehov. Måltallene i Opptrappingsplanen er satt utfra prosentanslag for udekkede behov basert på et utvalg kommuneplaner. F.eks. når det gjelder boligtilbud er det tatt utgangspunkt i et udekket behov på omlag 15 % av antatt brukerpopulasjon. Det er imidlertid ikke opplyst hvor mange av brukerpopulasjon som mottar boligtilbud på plantidspunktet. Det er derfor ikke mulig å regne seg frem til hvilken brukerrate som tilsvarer 'full' behovsdekning (dvs. de som har tilbud+udekket behov). Utbredelsen av psykiske lidelser vil også kunne variere mellom kommunene. Dette innebærer at det er vanskelig å vurdere dekning utfra brukerrater. Vi har derfor bedt kommunene anslå behovsdekningen for ulike kommunale tjenester.

Denne rapporten gir en dokumentasjon av tiltak og tjenester innen det psykiske helsearbeidet i kommunene basert på resultatene fra kartleggingen (jfr Del I av spørreskjemaet, se vedlegg 1). Rapporten gir ikke en grundig analyse av kommunenes iverksetting av Opptrappingsplanen. Den gir et bilde av situasjonen i kommunene og av graden av variasjon mellom kommunene. Anslag for brukertall på landsbasis beregnes ikke. Hovedhensikten med rapporten er altså å dokumentere resultatene fra undersøkelsen og å gi tilbakemelding til kommunene som har besvart spørreskjemaet.

Rapporten er bygd opp på følgende måte. Kapittel 2 gir en kort beskrivelse av spørreskjemaundersøkelsen og kapittel 3 diskuterer datamaterialet. Kapittel 4 oppsummerer hovedfunnene med hensyn til brukerrater og antatt dekning for ulike kommunale tjenester. Resten av rapporten (kapittel 5-18) er i stor grad et tabellverk, med kort beskrivelse av hovedresultater innledningsvis i hvert kapittel. Hvert kapittel tar for seg ett satsningsområde, og fokuserer på variasjon etter kommunestørrelse.

NB!

Gjennomsnittstallene som presenteres i denne rapporten er i hovedsak uveide gjennomsnitt. Unntaket er kapittel 4 hvor også 'nasjonale' rater (veide gjennomsnitt) for brukertall også presenteres. Når forskjeller i gjennomsnittstall mellom grupper av kommuner vurderes er det viktig å ta hensyn til spredning innen gruppene. Standardavvik¹ er et mål som uttrykker spredning om gjennomsnittet. Følgende mål er også benyttet til å vurdere variasjon mellom kommunene.

Variasjonskoeffisient: standardavvik delt på gjennomsnitt.

Median (=50 % kvartil): er den verdien som deler utvalget i to like store grupper; 50 % har en verdi som er lavere enn medianen og 50 % har en verdi som er høyere enn medianen.

25 % kvartil: 25 prosent av utvalget har verdi som er lavere en 25 % kvartilen.

75 % kvartil: 75 prosent av utvalget har verdi som er lavere en 75 % kvartilen.

Kvartildifferanse: 75% kvartilen minus 25 % kvartilen.

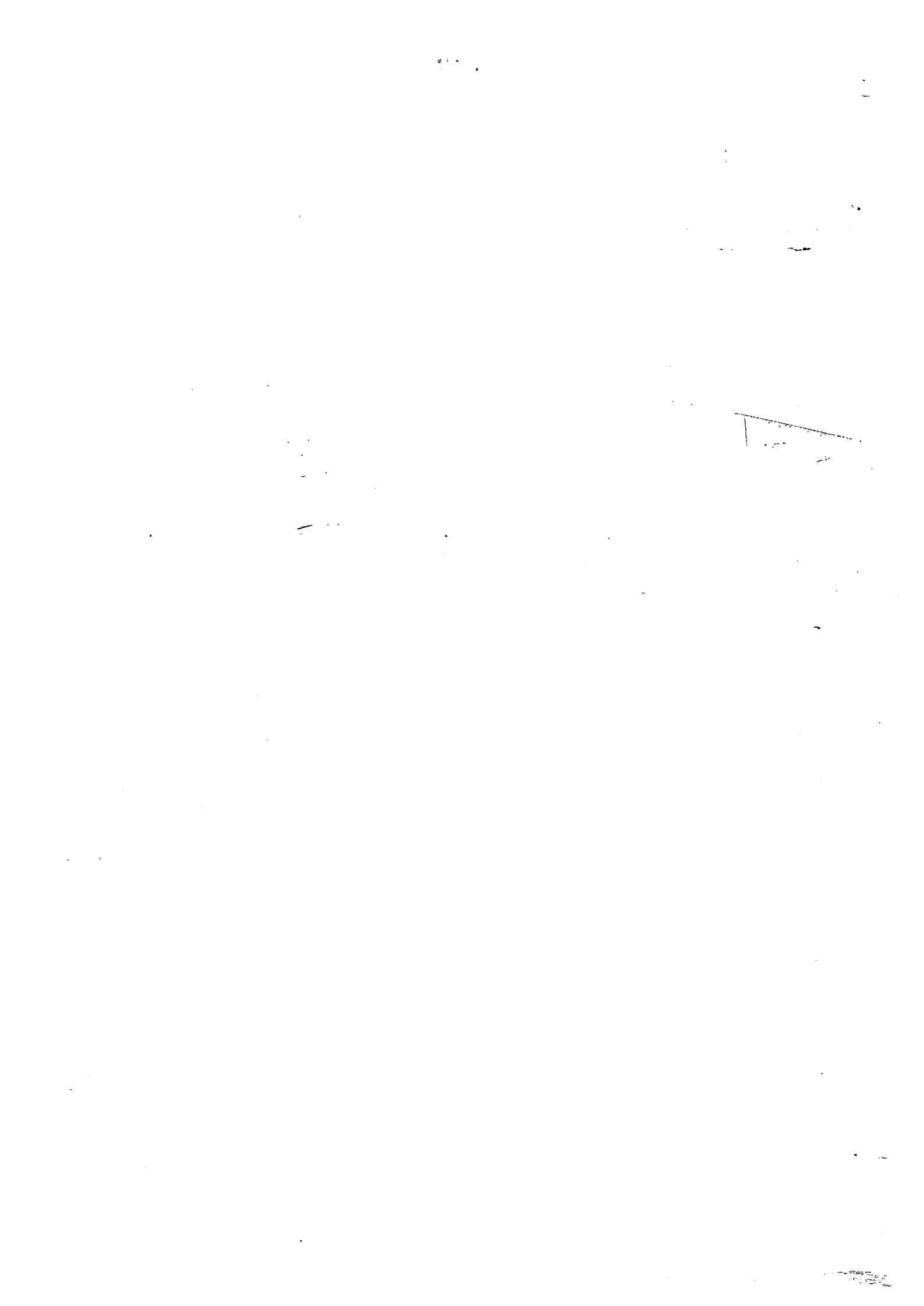
'Variasjonskoeffisient II' (egenkonstruert mål for å sammenligne kvartildifferanse mellom ulike variabler): kvartildifferanse delt på median.

N – betegner antall kommuner som utgjør beregningsgrunnlaget.

Kapittel 2 og 3 drøfter viktige forbehold med hensyn til tolkning av resultater.

---

¹ Standardavviket er kvadratrotten av summen av kvadrerte avvik fra gjennomsnittet.

2 Spørreskjemaundersøkelsen

Formålet med spørreskjemaundersøkelsen er å innhente informasjon som kan hjelpe oss til si noe om graden av iverksettelse av Opptappingsplanen i kommunene og om organisering og samarbeidsrelasjoner innen det psykiske helsearbeidet. Kartleggingen skal gi en situasjonsbeskrivelse av kommunenes arbeid og danne grunnlag for analyser av variasjon i det psykiske helsearbeidet mellom kommunene sett i forhold til ulike kjennetegn ved kommunene. Spørreskjemaundersøkelsen skal gjentas to ganger til i løpet av Opptappingsplanperioden. Datamaterialet innhentet i 2002 vil fungere som 'baseline' i forhold til utviklingen i kommunene. En hovedmålsetting med evalueringen er å analysere virkemiddelbruken i Opptappingsplanen slik at de nasjonale myndighetene eventuelt skal kunne justere bruken av virkemidlene underveis.

Både prosjektet til SINTEF Unimed og NIBR skal analysere variasjoner mellom kommunene og fokuserer på kommuner som beslutningsenhet. Prosjektene krever altså data på kommunenivå og et stort utvalg kommuner. Med dette utgangspunktet er spørreskjema til kommunene valgt som grunnlag for datainnhenting. Spørreskjemaet ble sent ut til samtlige av landets kommuner. For Oslo og Bergen ble skjemaet sendt ut til bydelene. Utsendelsen ble stilet til kontaktperson/administrativt ansvarlig for psykisk helsearbeid i kommunen.

Spørreskjemaet består av fire deler²:

- Del I - Tiltak og tjenester
- Del II - Organiseringen av arbeidet med psykisk helse
- Del III - Kommunenes arbeid med planer for psykisk helsearbeid
- Del IV - Vurdering av tjenester og samarbeidsrelasjoner

Del I-III består av faktaspørsmål som krever informasjon fra ulike tjenesteområder/-sektorer/etater. Det ble bedt om at én person med god kjennskap til det psykiske helsearbeidet i kommunen tok ansvar for utfylling av skjemaet, og innhentet informasjon fra de ulike tjenestene hvor dette er nødvendig. I Del IV bes det om personlige vurderinger til utfyller.

Kartleggingen i Del I tar utgangspunkt i satsningsområdene i Opptappingsplanen, jfr Rundskriv I-4/99 fra Sosial- og helsedepartementet³:

- styrking av brukerrettede tiltak og informasjon
- kompetanseheving og rekruttering av personell
- nye botilbud - flere omsorgsboliger
- styrking av hjemmebaserte tjenester
- dagsentre og andre aktivitetstilbud til flere
- flere støttekontakter

---

² Del I-III er gjengitt i vedlegg 1.

³ Nå Helsedepartementet.

- utbygging av kultur- og fritidstiltak
- styrking av tilrettelagte tjenester i kommunen
- utbygging av psykososiale tjenester og støttekontakter, kultur- og fritidstiltak for barn og unge
- styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- tettere samarbeid med arbeidsmarkedsetaten - arbeid til flere
- styrking av samarbeidet mellom kommune og fylkeskommune⁴

Del I kartlegger antall brukere, dekningsgrader og tiltak innenfor ulike tjenesteområder. Brukertallene skal reflektere målgruppene for det psykiske helsearbeidet i kommunene. Avgrensingen av målgrupper, og av psykisk helsearbeid generelt, kan variere mellom kommunene. Det er gitt klare signaler fra sentrale myndigheter om at det ikke skal bygges opp en særomsorg for mennesker med psykiske lidelser i kommunene. Brukerne skal motta tjenester fra det ordinære tjenesteapparatet⁵. Dette kan imidlertid gjøre det vanskelig å avgrense brukergrupper, noe som bidrar til usikkerhet knyttet til brukertall. Gitt at det ikke fokuseres på enkeltkommuner og det ikke er systematiske skjevheter i svarene fra kommunene, vil brukertallene gi informasjon om nivå og spredning i antall brukere av kommunale tjenester knyttet til psykisk helse.

Det er viktig å understreke at spørreskjemaet viser det psykiske helsearbeidet sett fra kommunens synspunkt. Det gjelder spesielt vurderingsspørsmålene og de spørsmålene hvor vi ber om anslag på dekningsgrader. Disse vil delvis bære preg av å være subjektive vurderinger. Anslagene for dekningsgrader er forbundet med usikkerhet siden det vil være betydelig usikkerhet knyttet til behovsanslag. Dette kan illustreres med tilbakemeldinger vi har fått fra noen kommuner med hensyn til å besvare spørsmål om dekningsgrad. Disse kommunene sier at det i noen tilfeller er avvik i vurdering mellom kommunen og bruker med hensyn til om vedkommende har behov for spesifikke tjenester. Basert på fagfolks vurderinger har brukeren behov men brukeren avslår tilbud om tjenester. Det vil også trolig finnes eksempler på det motsatte. Det vil også kunne være forskjeller mellom kommunene med hensyn til hvor god kjennskap og oversikt de har over samlet behov blant kommunens innbyggere. På grunn av at det er knyttet betydelig usikkerhet i forhold til å anslå behovsdekning har vi valgt å operere med grovmasket svaralternativ. Vi har også valgt å ikke offentliggjøre tall for enkeltkommuner for å redusere potensielt problem med feilrapportering knyttet til skjønnmaling/svartmaling av situasjon. Det er også viktig å understreke at undersøkelsen ikke sier noe om det kvalitative innholdet i tjenestene, inklusive type og omfang tjenester gitt til enkelt brukere. En kartlegging blant brukere og/eller pårørende kunne gitt et annet bilde. Denne kartleggingen representerer således ikke et 'fasitsvar' for situasjonen i kommunen.

---

⁴ Dette området dekkes i Del II av spørreskjemaet.

⁵ Mange kommuner har egen 'psykiatritjeneste' eller enhet for psykisk helsearbeid. Organiseringen av det psykiske helsearbeidet blir kartlagt i Del II, og analyseres av NIBR.

3 Datamaterialet

Etter én runde med purring har vi fått inn svar fra 277 av de 465 kommuner og bydeler⁶ som mottok skjema, j fr tabell 3.1. Det gir en svarprosent på 60. Bydekkende tjenester i Bergen er rapportert på eget skjema. For noen tjenester⁷ er Bergen kommune og ikke bydelene i Bergen analyseenhet, og i disse tilfellene vil antall kommuner/bydeler i materialet være 271.

Tabell 3.1 Svarprosent etter kommunistørrelse¹. Bydeler i Oslo og Bergen.

Innbyggertall	Antall		Svarprosent
	Utvalg	Alle kommuner/bydeler	
Under 1 000	12	22	54,5
1 000-1 999	45	74	60,8
2 000-2 999	30	63	47,6
3 000-4 999	53	84	63,1
5 000-6 999	28	49	57,1
7 000-9 999	23	43	53,5
10 000-14 999	25	42	59,5
15 000-19 999	20	27	74,1
20 000-24 999	14	18	77,8
25 000-34 999	14	22	63,6
35 000-59 999	8	15	53,3
Over 60 000	5	6	83,3
Totalt	277	465	59,6

¹ Basert på befolkning i bydelene for Oslo og Bergen.

Tabellene 3.2-3.4 viser utvalget fordelt etter henholdsvis folketall, inntektsnivå og fylke sammenlignet med fordelingen av alle kommunene i Norge. Her er Oslo og Bergen holdt utenfor.

⁶ 25 bydeler i Oslo og 8 bydeler i Bergen.

⁷ Voksenopplæring, arbeid, økonomisk støtte til og samarbeid med organisasjoner. Personell rekruttert til de bydekkende tjenestene i Bergen er fordelt på bydelene etter andel av befolkningen.

Tabell 3.2 Utvalget fordelt etter befolkningsstørrelse, sammenlignet med alle kommuner¹. Prosentfordeling.

Innbyggertall	Utvalg		Alle kommuner	
	Prosentandel	Antall	Prosentandel	Antall
Under 1 000	4,7	12	5,1	22
1 000-1 999	17,7	45	17,1	74
2 000-2 999	11,8	30	14,6	63
3 000-4 999	20,9	53	19,4	84
5 000-6 999	11,0	28	11,1	48
7 000-9 999	9,1	23	10,0	43
10 000-14 999	8,7	22	8,8	38
15 000-19 999	5,1	13	4,4	19
20 000-24 999	3,5	9	2,5	11
25 000-34 999	2,8	7	2,5	11
35 000-59 999	2,8	7	3,0	13
Over 60 000	2,0	5	1,4	6
Totalt	100,0	254	100,0	432

¹ Utenom Oslo og Bergen.

Tabell 3.3 Utvalget fordelt etter størrelsen på frie inntekter per innbygger, sammenlignet med alle kommuner¹. Prosentfordeling.

Innbyggertall	Utvalg		Alle kommuner	
	Prosentandel	Antall	Prosentandel	Antall
Under 22 500 kr per innbygger	29,1	74	27,5	119
22 500-25 000 kr per innbygger	18,1	46	18,5	80
25 000-30 000 kr per innbygger	23,6	60	22,9	99
30 000-35 000 kr per innbygger	14,2	36	15,3	66
Over 35 000 kr per innbygger	15,0	38	15,7	68
Totalt	100,0	254	100,0	432

¹ Utenom Oslo og Bergen.

Tabell 3.4 Utvalget fordelt etter fylke, sammenlignet med alle kommuner¹. Prosentfordeling.

Innbyggertall	Utvalg		Alle kommuner	
	Prosentandel	Antall	Prosentandel	Antall
Østfold	4,3	11	4,2	18
Akershus	6,3	16	5,1	22
Hedmark	5,9	15	5,1	22
Oppland	5,5	14	6,0	26
Buskerud	4,7	12	4,9	21
Vestfold	2,4	6	3,2	14
Telemark	4,7	12	4,2	18
Aust-Agder	2,4	6	3,5	15
Vest-Agder	3,9	10	3,5	15
Rogaland	6,3	16	6,0	26
Hordaland	7,5	19	7,6	33
Sogn og Fjordane	3,9	10	6,0	26
Møre og Romsdal	9,4	24	8,8	38
Sør-Trøndelag	8,3	21	5,8	25
Nord-Trøndelag	5,5	14	5,6	24
Nordland	8,3	21	10,4	45
Troms	6,3	16	5,8	25
Finnmark	4,3	11	4,4	19
Totalt	100,0	254	100,0	432

¹ Utenom Oslo og Bergen.

Som det fremgår av tabell 3.2, er det jevnt over en god fordeling med hensyn til kommune-størrelse. Det er ingen entydig sammenheng mellom kommune-størrelse og svarprosent. Lavest svarprosent finner vi blant kommuner med 2,000-2,999 innbyggere (47,6 prosent). Kommuner med innbyggertall over 15,000 har relativt sett høy svarprosent. Unntaket her er kommuner i gruppen 35,000-59,999 innbyggere. Det er også en jevn fordeling med hensyn til størrelse på frie inntekter⁸, j fr tabell 3.3. Høyinntektskommunene er noe underrepresentert og lavinntektskommunene er noe overrepresentert. Det er geografiske variasjoner i svarfordelingen, j fr tabell 3.4. Men vi finner ikke et klart geografisk mønster. Ytterpunktene er Sogn og Fjordane med en svarprosent på i underkant 40 og Sør-Trøndelag med en svarprosent på nær 85. Deler vi fylkene inn i regioner tilsvarende Helseregionene, er kommunene i Midt-Norge og Øst-Norge best representert.

Ikke alle kommuner som har returnert skjema har besvart alle spørsmål. Vedlegg 2 viser andelen ubesvart for spørsmålene som gjelder tiltak og tjenester (Del I). Andelen ubesvart varierer fra spørsmål til spørsmål. Andelen ubesvart reflekterer i stor grad hva respondentene har problemer å svare på, enten som følge av at hun/han ikke selv har oversikt eller at det er tidkrevende å innhente informasjon. Dette igjen kan ha sammenheng med organisering eller uttrykke manglende prioritering av tiltaket/tjenesten internt i kommunen.

⁸ Frie inntekter måles som summen av rammetilskudd og skatt på inntekt og formue, inklusive naturressursskatten.

Andelen ubesvart er generelt høyere når det gjelder tiltak og tjenester rettet mot barn og unge enn for tiltak og tjenester rettet mot voksne brukere. Andelen ubesvart varierer delvis også med kommunestørrelse. Det ser ut til at andelen øker med kommunestørrelse når det gjelder brukertall og dekningsgrad for voksenopplæring, brukertall når det gjelder antall brukere som får tilbud om arbeid i regi av Aetat og dekningsgrad for arbeid/ sysselsettingstiltak generelt. Andelen ubesvart øker med kommunestørrelse også for spørsmålet om antall barn og unge med tilbud om fritidsassistent. Dette gjelder imidlertid ikke for spørsmålet om antall voksne med tilbud om fritidsassistent.

For å redusere omfanget av ubesvarte spørsmål ble kommunene, for alle spørsmål om brukertall, bedt om å skrive null dersom de ikke har brukere. Alle kommunene trenger ikke ha fulgt denne anmodningen. At et spørsmål ikke er besvart kan altså også reflektere manglende tilbud. Problemer med å skille svaret 'ingen' fra ubesvart kan skape skjevheter i tolkning av resultatene, bl a andelen kommuner uten et gitt tilbud og andre mål som beskriver svarfordeling. En må være spesielt varsom i tolking av tabeller som viser svarfordeling etter kommunestørrelse for de spørsmålene hvor andelen ubesvart varierer med kommunestørrelse.

Kommunene er bedt om å besvare spørsmålene utfra situasjonen ved utgangen av 2001. Spørreskjemaene ble sendt til kommunene før påske 2002. En ny forespørsel ble sendt ut i slutten av mai til kommunene som ikke besvarte i første omgang. De siste svarene mottok vi langt utpå høsten. Dersom kommunene i noen grad har besvart skjema utfra situasjonen på tidspunktet for utfylling, så vil ikke tallene reflektere status for det psykiske helsearbeidet ved utgangen av 2001 for alle kommunene. Det er ikke systematisk sammenheng mellom kommunestørrelse og om kommunene besvarte spørsmålet etter første eller andre utsendelse.

Kommuner med god oversikt over tilbudet kan være mest tilbøyelig til å svare. Dette kan igjen ha sammenheng med organisering av tjenester og bruk av ulike informasjonsverktøy. Hvilken betydning dette eventuelt skulle ha for resultatene er vanskelig å si. Det kan også tenkes at kommuner som har kommet langt mht utbygging av tilbudet til mennesker med psykiske lidelser er mer tilbøyelig til å returnere skjema enn kommuner som har kommet kort i det psykiske helsearbeidet. I såfall vil resultatene fra kartleggingen overvurdere tjenestetilbudet til mennesker med psykiske lidelser i kommunene. En tredje mulighet er at det er 'ildsjeler' som i størst grad returnerer skjema. Disse kan være mer kritisk til kommunens tilbud enn andre, noe som kan ha betydning for svarfordelingen på vurderingss spørsmål, inklusive spørsmålene om dekningsgrader. På den annen side fungerer ofte ildsjeler som viktige pådrivere for å bygge ut og bedre tilbudet.

En mulig antakelse er at kommunene som først svarer etter purring ligner mer på kommunene som ikke har returnert skjema enn de som svarer på første henvendelse. Vi har undersøkt om kommunene som svarer etter purrerunde skiller seg fra de som svarer etter første henvendelse når det gjelder brukerrater, angitte dekningsgrader og andel ubesvart på spørsmål om brukertall. Vi finner ikke systematisk sammenheng mellom disse variablene og tidspunkt for innlevering av spørreskjemaet⁹.

Botilbud er kartlagt gjennom antall personer med psykiske lidelser som var registrerte som brukere av kommunalt tilrettelagte botilbud ved utgangen av 2001. Kommunene er bedt om å fylle ut en tabell hvor det skilles mellom omsorgsboliger og andre kommunalt tilrettelagt botilbud, og for hver av disse skilles det mellom antall med botilbud i bokollektiv/samløkaliserte boliger og antall i frittstående boliger. Det er også spurt om hvor mange som bor i bolig med bemanning. Selv om kommunene ble bedt om å angi 'ingen' med å skrive tallet null har ikke alle kommunene fulgt dette. For å kunne summere brukere har vi derfor måttet ta beslutning om hvordan ruter som ikke er fylt ut skal tolkes. Følgende prosedyre er fulgt. Dersom minst ett tall er oppgitt, oppfattes ikke-utfylte ruter som null. Dersom sum-kolonnen ikke er fylt ut, men minst ett av deltilbudene er oppgitt så summeres deltil-

---

⁹ Basert på t-tester for forskjell i gjennomsnitt mellom de to gruppene. Når det gjelder dekningsgrad har vi sammenlignet andel som har krysset av for 50-75 % eller 75-100 % dekning.

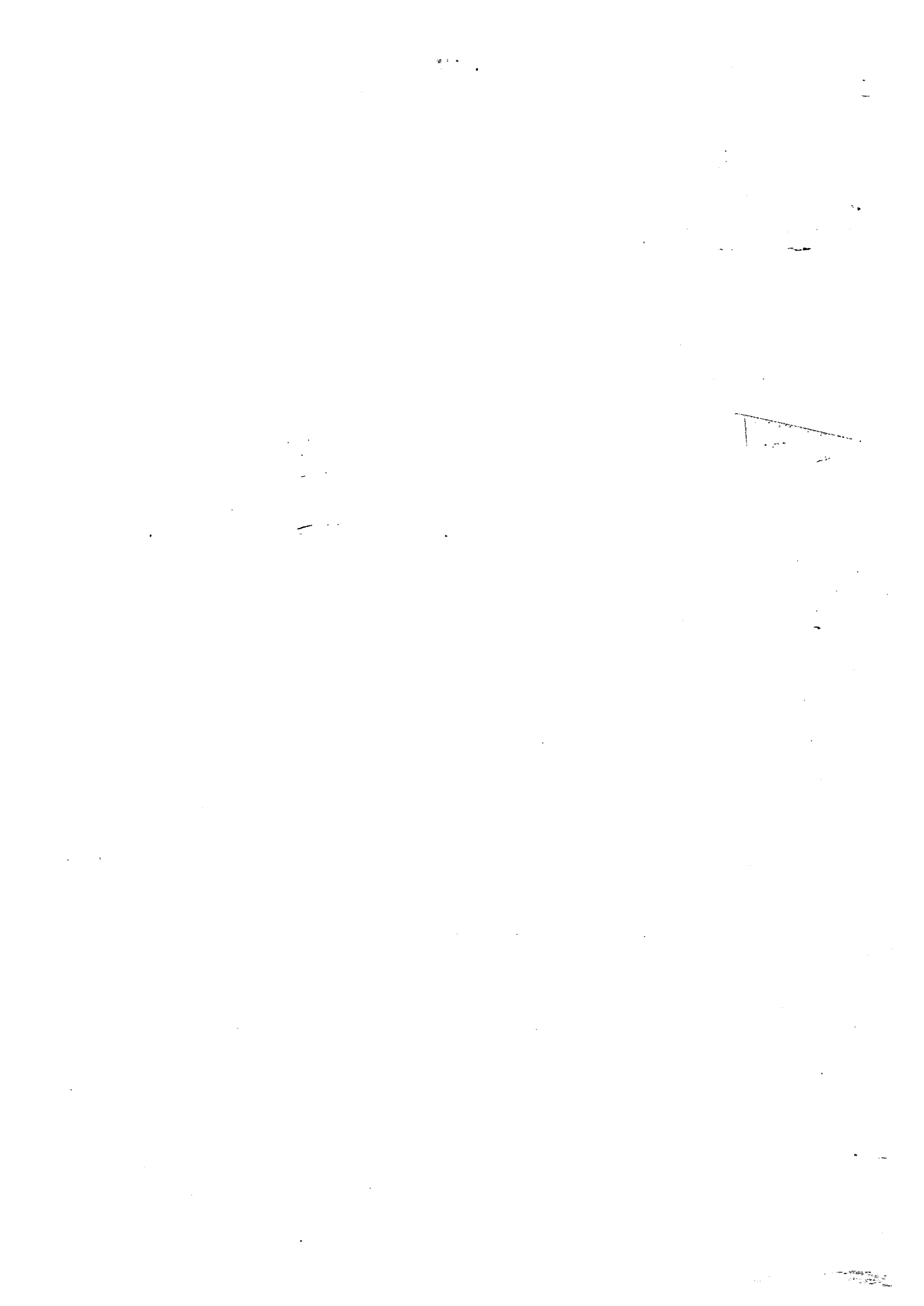

budene. Det er kun i de tilfellene at alle rutene i tabellen ikke er fylt ut at botilbud antas ubesvart. Denne fremgangsmåten kan gi feil totaltall for noen kommuner, men alternativet å ikke gjøre denne tilpasningen ville gitt høy andel ubesvart på dette spørsmålet.

Også for spørsmålet som kartlegger antall årsverk rekruttert for ulike personellkategorier i perioden 1999-2001 har vi antatt at ikke utfylte ruter betyr null dersom minst en rute er fylt ut.

Når det gjelder spørsmålet om brukertall og dekning for hjemmebaserte tjenester kan det være særskilte problemer knyttet til kommunenes avgrensning og telling av brukere. Hjemmebaserte tjenester omfatter både ordinære hjemmetjenester og 'psykiatriske' hjemmetjenester. Usikkerheten knyttet til rapporteringen har bl a å gjøre med organiseringen av tjenestene. Noen kommuner har oppgitt at de har rapportert antall som mottar hjemmetjenester fra personell tilknyttet 'psykiatritjenesten'. Hvorvidt dette innebærer en underrapportering av brukere er bestemt av graden av sammenfall mellom brukere av ordinære tjenester og 'psykiatritjenester'. Det er trolig et større problem knyttet til overrapportering på grunn av dobbeltelling av brukere i de tilfeller tjenester fra psykiatrisk sykepleier mv. og ordinære hjemmetjenester registreres separat.

Enkelte kommuner har oppgitt svært høye brukertall sett i forhold til innbyggertallet. Dette kan skyldes feilregistrering/dobbeltelling av brukere som nevnt over eller avvikende praksis med hensyn til avgrensning av brukere/brukergrupper. Det kan også reflektere at det er ekstraordinært mange personer med problemer og lidelser knyttet til psykisk helse med behov for tjenester bosatt i kommunen. Dette kan være f.eks. være tilfelle for tidligere verts kommuner for sentralfinstitusjon for psykisk utviklingshemmede. Disse kommunene har mange psykisk utviklingshemmede brukere som også kan ha behov for tjenester relatert til psykisk helse. Enkelte kommuner kan også ha mottatt ekstraordinært mange langtids-pasienter utskrevet fra spesialisthelsetjenesten.

4 Hovedtrekk i det psykiske helsearbeidet i kommunene: Brukerrater og dekningsgrader

4.1 Innledning

Dette kapitlet oppsummerer resultatene fra undersøkelsen når det gjelder hvor mange som mottar tilbud om tjenester fra kommunen og antatt dekningsgrad for de ulike tjenestene. For å kunne sammenligne brukertall mellom kommuner, uavhengig av kommunestørrelse, har vi beregnet brukerrater. For tjenester rettet mot voksne er brukerraten definert som antall brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre. For tjenester rettet mot barn og unge er brukerraten definert som antall brukere per 1,000 innbygger 0-17 år. Kommunene ble bedt om å angi dekningsgrad for tjenestene fordelt på fire svaralternativer; 0-25 %, 25-50 %, 50-75 % og 75-100 %. Dekningsgraden relateres til antall brukere som mottar tjenester sett i forhold til antatt antall personer med behov.

Dette kapitlet fokuserer på variasjoner i brukerrater og dekning mellom de ulike kommunale tjenestetilbudene og på spredning mellom kommunene. Se kapittel 2 og 3 for viktige forbehold med hensyn til tolkning av resultater.

4.2 Tjenester for voksne

Tabell 4.1 viser brukerrater for kommunale tjenester for voksne mennesker med psykiske lidelser.

Tabell 4.1 Brukerrater. Antall voksne med psykiske lidelser som mottok tilbud ved utgangen av 2001 per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

	'Nasjonal' rate (=veid gj. snitt)	Gj.snitt (uveid)	Std avvik	Variasj.- koeff. ¹	Median	Kvartil- differanse ²	'Variasj. -koeff. II' ³	Prosent- andel kommuner med ingen brukere	N
Bolig	1,08	1,68	2,11	1,26	1,26	1,64	1,30	12,6	254
Hjemmetjenester	6,98	8,56	6,26	0,73	6,77	6,84	1,01	1,2	243
Dagsenter	2,71	3,02	2,78	0,92	2,69	3,48	1,29	20,6 ⁴	247
Støttekontakt voksne	1,64	2,41	2,06	0,85	1,87	2,24	1,19	3,1	262
Voksenopplæring	0,23	0,26	0,61	2,31	0	0,28	-	57,8	237
Arbeid ⁵	1,83	1,97	2,36	1,20	1,34	1,98	1,48	10,8	213

¹ Standardavvik delt på gjennomsnitt. ² 75 % kvartilen minus 25 % kvartilen. ³ Kvartildifferanse delt på median. ⁴ N=277. ⁵ Sum arbeid/sysselsettingstiltak i kommunal regi og i regi av Aetat.

'Nasjonal' rate er et veid gjennomsnitt, dvs. viser antall brukere totalt delt på antall voksne innbyggere totalt for kommunene som har oppgitt brukertall. Gjennomsnittsraten er gjennomsnittet av brukerratene for de samme kommunene. I den grad brukerraten varierer med kommunestørrelse vil disse to gjennomsnittsmålene avvike fra hverandre. Brukertallet i de store kommunene veier tyngre i beregning av nasjonal rate, mens alle kommuner teller likt i beregning av gjennomsnittsraten.

Det er store forskjeller i brukerraten for de ulike kommunale tjenestene. Lavest rate finner vi for voksenopplæring med 0,23 brukere per 1,000 innbygger. Deretter følger kommunalt tilrettelagt botilbud (1,08 per 1,000 innbygger), arbeid (1,83), støttekontakt (1,64), dagsenter (2,71) og hjemmetjenester (6,98). Brukerraten for hjemmetjenester skiller seg fra brukerraten for de øvrige tjenestene. Det er kun for hjemmetjenester at gjennomsnittlig brukerrate er i nærheten av det nasjonale anslaget på 7,5 per 1,000 innbygger med omfattende tjenestebehov.

Når det gjelder brukertall og dekning for hjemmetjenestene kan det være problemer knyttet til kommunenes avgrensning av begrepet hjemmebaserte tjenester med hensyn til om det omfatter både ordinære hjemmetjenester og 'psykiatriske' hjemmetjenester. Dette har igjen å gjøre med organiseringen av tjenestene. Noen kommuner oppgir at de har rapportert antall som mottar hjemmetjenester fra personell tilknyttet 'psykiatritjenesten'. Det kan også tenkes å være problemer knyttet til dobbelttelling av brukere i de tilfeller tjenester fra psykiatrisk sykepleier mv. og ordinære hjemmetjenester registreres separat. I såfall vil brukerraten for hjemmetjenester være overvurdert her.

Brukerratene varierer mye mellom kommuner. Noen kommuner har ikke brukere innenfor enkelte tjenestetilbud. Gjennomsnittlig brukerrate varierer i stor grad med andelen kommuner uten brukere innenfor den aktuelle tjenesten. Nær 60 prosent av kommunene har ikke brukere som mottar tilbud om voksenopplæring. Så og si alle kommunene oppgir å ha brukere med psykiske lidelser som mottar hjemmetjenester. Det er kun en kommune som oppgir å ikke ha brukere innen noen av de nevnte tjenestene.

På grunn av at den gjennomsnittlige brukerraten påvirkes av svært høye brukerrater i noen få kommuner er det til dels store avvik mellom gjennomsnitt og median. Størst relativt avvik mellom gjennomsnitt og median finner vi for brukerraten for voksenopplæring og arbeid, mens det er minst avvik mellom gjennomsnitt og median for brukere av dagsenter.

Flere spredningsmål er presentert i tabell 4.1. Standardavviket er i likhet med gjennomsnittet påvirket av ekstreme verdier. Kvartildifferansen viser variasjonsbredden for de midterste 50 % av fordelingen og er ikke påvirket av ekstreme verdier. Standardavvik og kvartildifferanse tar ikke høyde for forskjeller i brukerraten (gjennomsnitt/median) for de ulike tjenestene. Størst relativ spredning mellom kommunene målt ved variasjonskoeffisient finner vi i brukerraten for voksenopplæring, arbeid og bolig. Minst relativ spredning finner vi for hjemmetjenester og støttekontakt.

Gir variasjon i brukerratene mellom tjenesteområdene uttrykk for variasjon i satsning fra kommunenes side eller reflekterer det ulikt nivå på etterspørsel/behov? Dette kan delvis belyses gjennom svarfordeling på spørsmålene om dekningsgrader. Dersom variasjon i brukerrater mellom tjenestene *kun* uttrykker etterspørselsmønster, vil det ikke være store forskjeller mellom tjenestene i svarfordeling mht antatt dekningsgrad. Det fremgår av tabell 4.2 at så ikke er tilfelle. Det er store variasjoner i svarfordeling på de fire alternativene for dekningsgrad mellom tjenesteområdene.

Voksenopplæring og arbeid skiller seg ut som de to områdene med antatt dårligst dekning. Fordelingen mellom svaralternativene er noe forskjellig for de to tjenestene. Over 50 prosent av kommunene oppgir dekning på 0-25 % for voksenopplæring. For arbeid oppgir 40 prosent av kommunene det samme. Samtidig oppgir en større andel av kommunene dekning mellom 75-100 % for voksenopplæring enn for arbeid, 28 prosent for voksenopplæring mot 17 prosent for arbeid.

Tabell 4.2 Antatt dekningsgrad – tjenester for voksne med psykiske lidelser. Prosentandel.

Tjeneste	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt	N
Bolig	39,1	13,7	18,8	28,5	100,0	256
Hjemmetjenester	9,7	10,5	25,4	54,4	100,0	248
Støttekontakt	16,4	20,3	33,2	30,1	100,0	256
Voksenopplæring ¹	51,2	9,4	11,7	27,7	100,0	213
Arbeid ¹	40,3	20,8	22,1	16,8	100,0	226

¹ Bydekkende tjenester i Bergen.

Basert på kommunenes vurderinger er det klart best dekning for hjemmetjenester; over 80 prosent oppgir dekningsgrad over 50 % og mer enn halvparten av kommunens svarer at dekningsgraden er mellom 75 og 100 %. Et flertall av kommunene oppgir også dekningsgrad over 50 % for støttekontakt for voksne. Det er en relativ stor andel av kommunene, 39 prosent, som oppgir at dekningsgraden for bolig er lav (0-25 %).

Rundt 20 prosent av kommunene har ikke dagsentertilbud til mennesker med psykiske lidelser, jfr tabell 4.3. Dersom kommunen har dagsentertilbud så er tilgjengeligheten for brukerne rimelig god. Et stort flertall oppgir da at det er plass til alle som ønsker det.

Tabell 4.3 Dekning dagsentertilbud. Prosentandel. N=277.

Har ikke kommunalt dagsentertilbud	Har kommunalt dagsentertilbud				Totalt
20,6	79,4				100,0
Plass til alle som ønsker det?					
Ja	Nei, men det er relativt få som blir avvist	Nei, det er et stort udekket behov	Ubesvart	Totalt	
69,5	22,7	5,5	2,3	100,0	

Tabell v3.1-v3.9 i vedlegg 3 viser gjennomsnittlig og median brukerrate etter angitt dekningsgrad for de ulike tjenestene. For bolig, dagsenter og støttekontakt øker gjennomsnittlig og median brukerrate med antatt behovsdekning. Det er imidlertid stor spredning innen gruppene og forskjellene i gjennomsnittlig brukerrater mellom gruppene er ofte ikke signifikante. I små kommuner vil en kunne ha full behovsdekning uten at kommunen har brukere fordi det ikke er etterspørsel etter tjenesten. Dette fremgår i tabellen ved at andelen kommuner uten brukere er høyere blant kommuner med 75-100 % dekning enn blant kommuner som oppgir 25-50 % dekning og 50-75 % dekning¹⁰. Høy andel kommuner uten brukere bidrar til å trekke ned gjennomsnittet. Det er imidlertid slik for alle tjenester at brukerraten er lavest, og andelen kommuner uten brukere høyest, blant kommuner som oppgir dekningsgrad på mellom 0 og 25 %.

¹⁰ At noen kommuner krysser av for alternativene 25-50 % og 50-75 % samtidig som de oppgir 0 brukere kan ha sammenheng med variasjon i antall brukere gjennom året og at angitt behovsdekning er et uttrykk for 'gjennomsnittlig' behovsdekning. Dette kan også reflektere at brukere ikke ønsker å motta tjenester selv om fagfolk anser at de har behov. Avkrysning på de fire svaralternativene reflekterer da kanskje om det er få eller mange dette gjelder.

4.3 Tjenester for barn og unge

Når det gjelder tjenester for barn og unge er det kun kommunenes tilbud om støttekontakt som er kartlagt med hensyn til både brukertall og dekningsgrad. Tabell 4.4 viser brukerrate per 1,000 innbygger i alderen 0-17 år.

Tabell 4.4 Brukerrate for støttekontakt. Antall barn og unge med problemer relatert til psykisk helse som hadde støttekontakt ved utgangen av 2001 per 1,000 innbygger 0-17 år. N=212

'Nasjonal' rate (=veid gj. snitt)	Gjennomsnitt (uveid)	Standard avvik	Variasjonskoeffisient ¹	Median	Kvartil-differanse ²	'Variasjonskoeff. II' ³	Prosentandel kommuner med ingen brukere
2,21	2,62	3,41	1,30	1,27	4,41	3,47	35,4

¹ Standardavvik delt på gjennomsnitt. ² 75 % kvartilen minus 25 % kvartilen. ³ Kvartildifferanse delt på median.

Raten for kommunene samlet er 2,21 per 1,000 barn og unge for de 212 kommunene som har oppgitt brukertall. Gjennomsnittsraten er høyere (2,62) mens medianen er lavere (1,27). Mer enn 1/3 av kommunene har ikke noen barn og unge med problemer relatert til psykisk helse som er mottakere av støttekontakt. Det er klart større spredning mellom kommunene i brukerraten for støttekontakt for barn og unge enn for støttekontakt for voksne.

Tabell 4.5 Antatt dekningsgrad – støttekontakt for barn og unge. Prosentandel. N=213.

0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt
26,8	16,9	23,0	33,3	100,0

Omlag 27 prosent av kommunene oppgir dekning på 0-25 % for antall barn og unge med behov for støttekontakt, som vist i tabell 4.5. Kun 16 prosent av kommunene oppgir lav dekningsgrad for støttekontakt for voksne med psykisk lidelser. Andelen kommuner som oppgir dekning for støttekontakt på 75-100% er rundt 30 prosent for tjenesten både til voksne og til barn og unge. Det vil si at det er færre kommuner som har krysset for dekning mellom 25-75 % for tilbudet til barn og unge enn støttekontakter til voksne brukere.

4.4 Samlemål basert på dekningsgrader

I et forsøk på å finne et uttrykk for variasjon i den samlede innsatsen i kommunene har vi laget samlemål med utgangspunkt i svarfordelingen på spørsmålene som kartlegger dekningsgrader. Dekningsgrader er kartlagt for seks tjenester¹¹; bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid/sysselsettingstiltak og støttekontakt for barn og unge. Tabell 4.6 viser korrelasjonen mellom antatt dekningsgrad for de ulike tjenestene.

Det fremgår av tabellen at dekningsgraden for bolig er i størst grad korrelert med dekningsgraden for hjemmetjenester med en korrelasjonskoeffisient på 0,49. Hjemmetjenester er i samme grad korrelert med dekningsgrad for støttekontakt. Sterkest korrelasjon finner vi mellom voksenopplæring og arbeid, 0,55.

Dersom vi rangerer dekning for dagsenter ut fra informasjon om hvorvidt kommunen har dagsenter eller ikke, og om tilgjengelighet for kommunene som har dagsentertilbud til men-

¹¹ Dagsentertjenester er holdt utenfor siden vi ikke har spurt om dekning blant kommuner som ikke har dagsentertilbud til mennesker med psykiske lidelser.

nesker med psykiske lidelser, finner vi ingen korrelasjon mellom dekning for dagsenter og for de øvrige tjenestene. Dette resultatet er uavhengig av om vi inkluderer eller ekskluderer kommuner uten dagsentertilbud til mennesker med psykiske lidelser. Dersom kommunen har dagsentertilbud er det i et klart flertall av kommunene plass til alle som ønsker det.

Tabell 4.6 Korrelasjon mellom dekning for ulike tjenester . Spearman's rho. Antall kommuner i parentes.

	Bolig	Hjemme- tjenester	Dagsenter ¹	Støtte- kontakt voksne	Voksen- opplæring	Arbeid	Støtte- kontakt barn
Bolig	1 (251)						
Hjemmetjenester	0,49 (236)	1 (243)					
Dagsenter ¹	-0,07 (248)	0,02 (240)	1 (265)				
Støttekontakt voksne	0,33 (239)	0,49 (234)	-0,05 248	1 (251)			
Voksenopplæring	0,34 (202)	0,34 (201)	0,08 209	0,29 (204)	1 (212)		
Arbeid	0,41 (216)	0,40 (212)	0,00 222	0,35 (218)	0,55 (195)	1 (225)	
Støttekontakt barn	0,35 (200)	0,37 (198)	-0,05 (206)	0,45 (202)	0,31 (175)	0,42 (187)	1 (209)

¹ Kommuner som ikke har dagsenter gis score 1 (tilsvarende 0-25 % for øvrige tjenester), kommuner som har dagsenter og oppgir stort udekket behov gis score 2 (tilsvarende 25-50 % for øvrige tjenester), kommuner som oppgir at relativt få blir avvist gis score 3 (tilsvarende 50-75 % for øvrige tjenester) og kommuner som krysser av for at alle som ønsker det kan benytte seg av tilbudet gis score 4 (tilsvarende 75-100 % for øvrige tjenester).

Det er også en klar positiv samvariasjon mellom dekningsgrad for støttekontakt for barn og unge og dekningsgrad for tjenester for voksne, i størst grad med dekningsgrad for støttekontakt for voksne.

Samlemålene er konstruert på følgende måte. Først gis svaralternativene på spørsmål om dekningsgrader en verdi: 0-25% =1, 25-50 %=2, 25-50 %=3, 75-100%=4. Deretter summeres score for tjenestene som inngår i samlemålene.

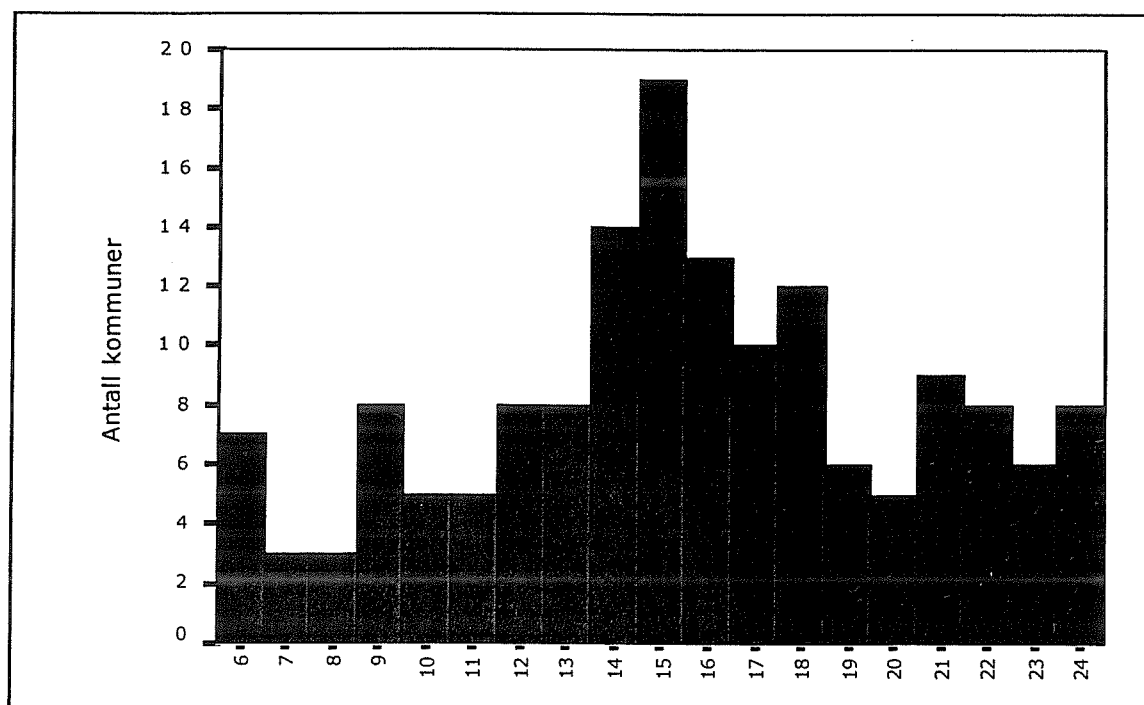
Tre samlemål er beregnet. Alle seks tjenester inngår i samlemål I og mulig score varierer fra 6 til 24. Andelen kommuner som ikke har besvart spørsmål om dekningsgrad for voksenopplæring og arbeid er høy og andelen varierer med kommunestørrelse. Dette bidrar til høy og skjevfordelt missing-andel for samlemålet, se vedlegg 2. Samlemål II er beregnet eksklusive voksenopplæring og arbeid. Mulig variasjonsbredde for score på samlemål II er 4-16. Som nevnt i kapittel 3 kan det være et potensielt problem med hensyn til hvilke tjenester kommunene har rapportert under hjemmebaserte tjenester. Siste samlemål (III) omfatter kun bolig og støttekontakt for henholdsvis voksne og barn og unge og mulig score varierer fra 3-12. Resultatene for score på samlemålene er vist i tabell 4.7 og figurene 4.1-4.3.

Tabell 4.7 Samlemål basert på dekningsgrader¹.

Samlemål	Gjennom- snitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	N ²
				25	50	75		
I. Bolig, hjemmetj, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn (6-24)	15,6	4,8	6	12,5	15,0	19,0	24	157
II. Bolig, hjemmetj, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn (4-16)	11,3	3,3	4	10,0	12,0	14,0	16	189
III. Bolig, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn (3-12)	8,0	2,7	3	6,0	8,0	10,0	12	194

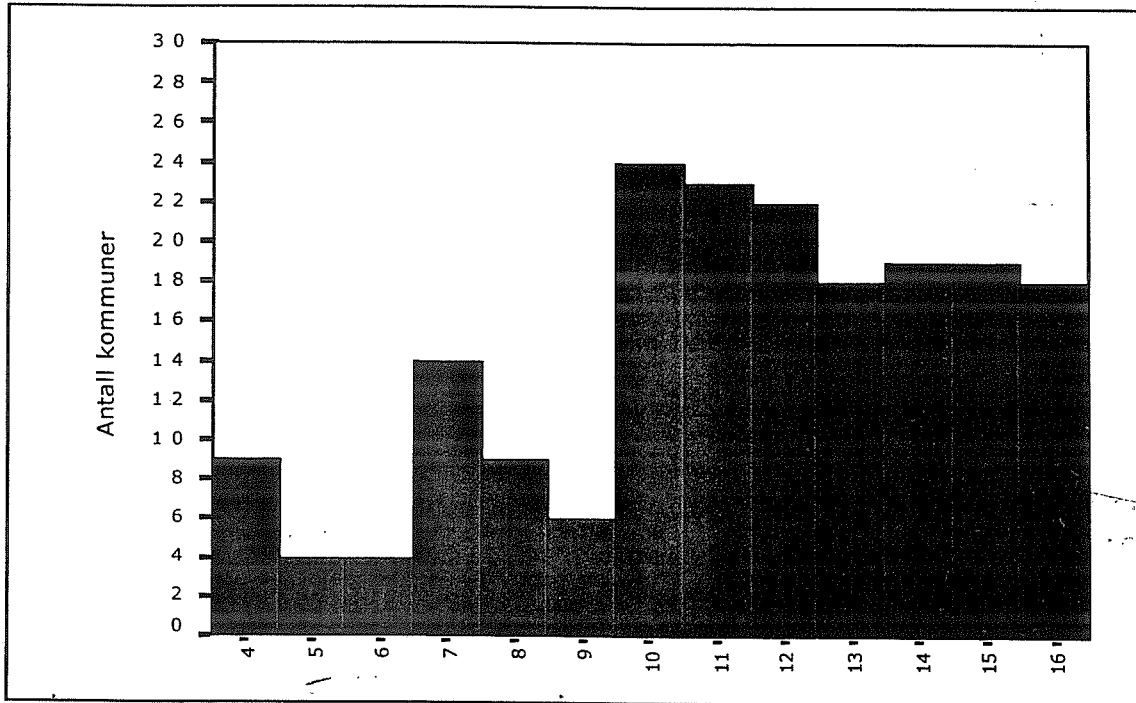
¹Mulig variasjonsbredde i parentes. ² Bergen er holdt utenfor.

Gjennomsnitt score er 15,6 (av maks 24) for samlemål I, 11,3 (av maks 16) for samlemål II og 8 (av maks 12) for samlemål III. Selv om det er flere kommuner som scorer høyt enn antall som scorer lavt så er det en relativt jevn fordeling av kommuner rundt medianen for samlemål I. Medianen (=15) er også midtpunktet i mulig variasjonsbredde (6-24) og den score som flest kommuner har. Tar vi ut voksenopplæring og arbeid så blir fordelingen av kommuner skjevare og mer 'topptung'. Midtpunktet i den mulige variasjonsbredden (4-16) er 10 mens medianen er 12. Det er relativt få kommuner med lav score og relativt mange med høy score. Skjevfordelingen på samlemål II har sammenheng med at det er mindre spredning i dekningsgraden for hjemmetjenester enn for de øvrige tjenestene. Når hjemmetjenester holdes utenfor (samlemål III) blir fordelingen om gjennomsnittet mindre skjev. Men fortsatt er det flere som scorer høyt enn som scorer lavt.

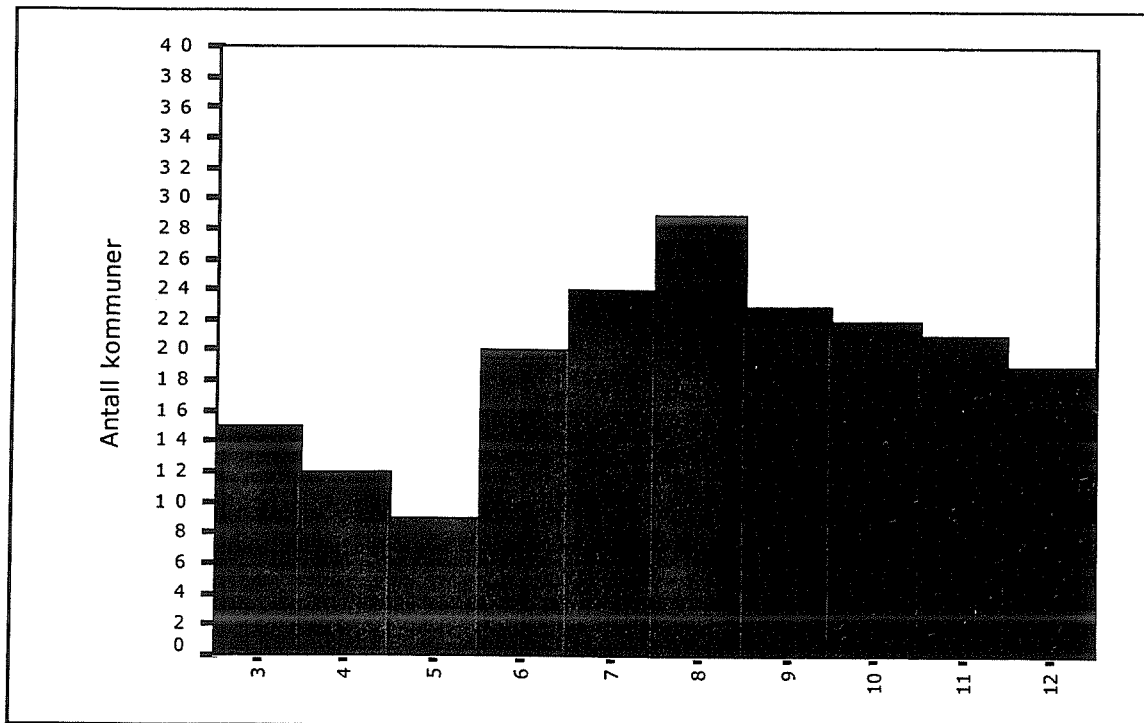

Figur 4.1 Frekvensfordeling. Score for samlemål I (basert på dekningsgrad bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn og unge).

Figur 4.2 Frekvensfordeling. Score for samlemål II (basert på dekningsgrad bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn og unge).

Figur 4.3 Frekvensfordeling. Score for samlemål III (basert på dekningsgrad bolig, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn og unge).

En alternativ fremstilling av fordelingen av kommunene får vi ved å dele dem inn i tre grupper (lav, middels og høy) ut fra score på samlemålene. Gruppen med lav samlet dekning har i gjennomsnitt mindre enn 50 % dekning på sine tjenester mens gruppen med høy samlet dekning har i gjennomsnitt en dekningsgrad på mer enn 75 %. Tabell 4.8 viser fordeling av kommunene med en slik inndeling.

Tabell 4.8 Samlemål basert på antatte dekningsgrader. Inndelt i grupper utfra score. Prosentfordeling.

Samlemål	Lav	Middels	Høy	Totalt	N ¹
I. Bolig, hjemmetj, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn ²	24,8	48,4	26,8	100,0	157
II. Bolig, hjemmetj, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn ³	21,2	39,7	39,2	100,0	189
III. Bolig, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn ⁴	28,9	39,2	32,0	100,0	194

¹ Bergen er holdt utenfor. ² Lav=6-12; middels=13-18, høy=19-24. ³ Lav=4-8, middels=9-12, høy=13-16. ⁴ Lav=3-6, middels=7-9, høy=10-12.

Når angitt dekningsgrad for bolig, hjemmetjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn og unge legges til grunn så havner nesten halvparten av kommunene i mellomgruppa med en score fra 13 til 18. Resten av kommunene deler seg i to relativt like store grupper med henholdsvis lav og høy score. Andelen kommuner i gruppen med høy dekning øker til nærmere 40 prosent når vi tar ut voksenopplæring og arbeid. Når vi tar ut hjemmetjenester, i tillegg til voksenopplæring og arbeid, dvs. baserer samlemålet på dekningsgrad for bolig, støttekontakt for voksen og støttekontakt for barn og unge, så faller andelen kommuner med høy dekning til i underkant av 1/3, og andelen med lav dekning øker til nærmere 30 prosent.

Tabell 4.9-4.11 viser fordelingen etter kommunestørrelse. For alle tre samlemålene er andelen kommuner med høy dekning lavere for store kommuner enn små kommuner. Andelen med middels dekning øker med kommunestørrelse for samlemål I og II. For samlemål III er det en tendens til at andelen med lav dekning øker med kommunestørrelse.

Tabell 4.9 Samlemål I (basert på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn). Inndelt i grupper utfra score. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.

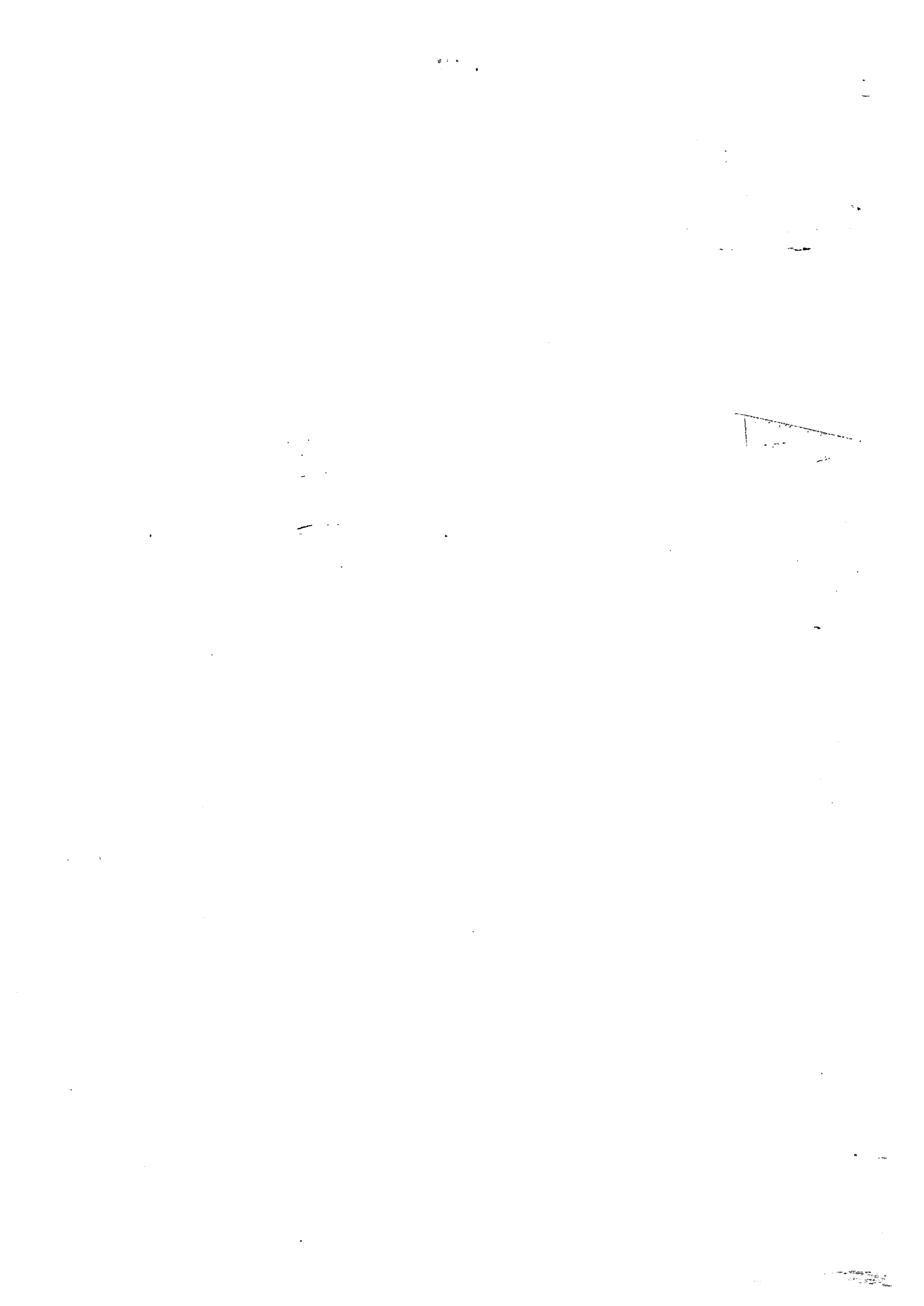
Innbyggertall	Lav	Middels	Høy	Totalt
Under 1 000	12,5 (1)	25,0 (2)	62,5 (5)	100,0 (8)
1 000-1 999	19,4 (6)	45,2 (14)	35,5 (11)	100,0 (31)
2 000-2 999	33,3 (7)	47,6 (10)	19,0 (4)	100,0 (21)
3 000-4 999	20,0 (6)	43,3 (13)	36,7 (11)	100,0 (30)
5 000-9 999	30,8 (8)	38,5 (10)	30,8 (8)	100,0 (26)
10 000-19 999	26,1 (6)	65,2 (15)	8,7 (2)	100,0 (23)
20 000-34 999	30,8 (4)	61,5 (8)	7,7 (1)	100,0 (13)
Over 35 000	20,0 (1)	80,0 (4)	0,0 (0)	100,0 (5)

Tabell 4.10 Samlemål II (basert på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn). Inndelt i grupper utfra score. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Lav	Middels	Høy	Totalt
Under 1 000	12,5 (1)	25,0 (2)	62,5 (5)	100,0 (8)
1 000-1 999	26,5 (9)	23,5 (8)	50,0 (17)	100,0 (34)
2 000-2 999	22,2 (6)	40,7 (11)	37,0 (10)	100,0 (27)
3 000-4 999	20,6 (7)	29,4 (10)	50,0 (17)	100,0 (34)
5 000-9 999	12,5 (4)	46,9 (15)	40,6 (13)	100,0 (32)
10 000-19 999	23,3 (7)	46,7 (14)	30,0 (9)	100,0 (30)
20 000-34 999	21,4 (3)	64,3 (9)	14,3 (2)	100,0 (14)
Over 35 000	30,0 (3)	60,0 (6)	10,0 (1)	100,0 (10)

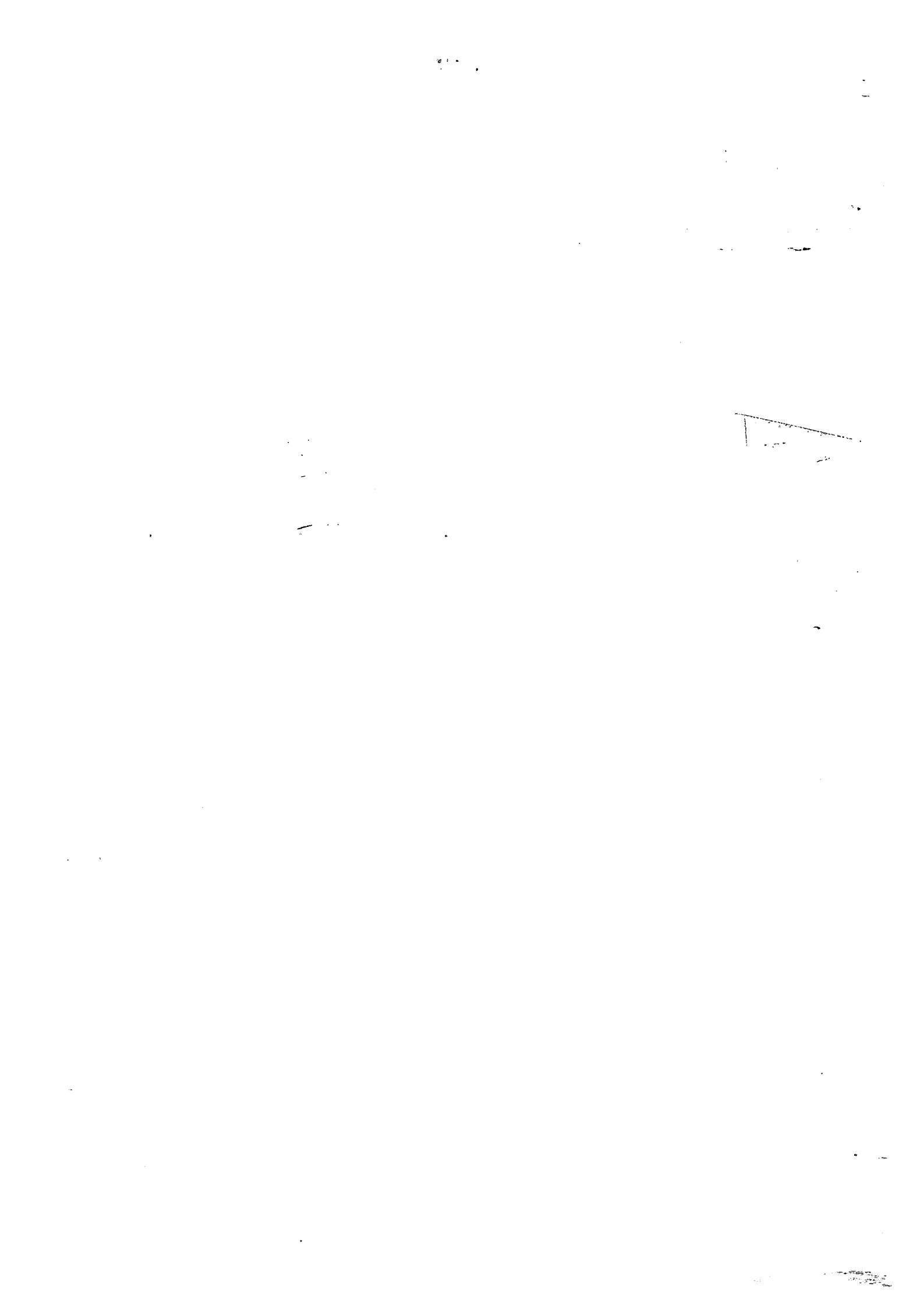
Tabell 4.11 Samlemål III (basert på dekningsgrad for bolig, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn). Inndelt i grupper utfra score. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Lav	Middels	Høy	Totalt
Under 1 000	12,5 (1)	37,5 (3)	50,0 (4)	100,0 (8)
1 000-1 999	26,5 (9)	26,5 (9)	47,1 (16)	100,0 (34)
2 000-2 999	28,6 (8)	42,9 (12)	28,6 (8)	100,0 (28)
3 000-4 999	28,6 (10)	37,1 (13)	34,3 (12)	100,0 (35)
5 000-9 999	21,2 (7)	45,5 (15)	33,3 (11)	100,0 (33)
10 000-19 999	35,5 (11)	35,5 (11)	29,0 (9)	100,0 (31)
20 000-34 999	33,3 (5)	60,0 (9)	6,7 (1)	100,0 (15)
Over 35 000	50,0 (5)	40,0 (4)	10,0 (1)	100,0 (10)

Tjenester og tiltak

Kapittel 5-18 dokumenterer resultatene fra undersøkelsen etter type tiltak/tjeneste. Kapitlene er tabellesamlinger med en kort oppsummering av hovedresultater innledningsvis.

5 Botilbud

I gjennomsnitt mottar 1,7 personer per 1,000 innbygger 18 år og eldre kommunalt tilrettelagt botilbud på grunn av psykiske lidelser. 75 % av kommunene har en brukerrate som er lavere enn 2,18. Av de 254 kommunene som har besvart spørsmålet om botilbud oppgir 13 prosent at de har ingen brukere med psykiske lidelser som mottar kommunalt tilrettelagt botilbud. Én kommune skiller seg ut med svært høyt antall brukere med kommunalt tilrettelagt botilbud, tilsvarende 25,2 brukere per 1,000 innbygger i voksenbefolkningen. Dette er en tidligere vertskommune for psykisk utviklingshemmede. Gjennomsnittlig brukerrate avtar med kommunestørrelse. Det samme gjør andelen kommuner uten brukere med tilrettelagt botilbud. Det er størst spredning i brukerraten blant de minste kommunene.

Det er også store variasjoner mellom kommunene i kjennetegn ved botilbudet. I gjennomsnitt er nær 60 prosent av brukerne bosatt i samlokaliserte boliger og nær 40 prosent bor i bolig med bemanning. Andelen brukere i samlokaliserte boliger og bolig med bemanning er svært skjevt fordelt, med opphoping av kommuner med henholdsvis svært lav og svært høy andel. For andelen bosatt i samlokaliserte boliger er det en overvekt i intervallet 95-100%. For andelen bosatt i bolig med bemanning er det en overvekt av kommuner i intervallet 0-5%. Andelen brukere bosatt i samlokaliserte boliger og boliger med bemanning er større i store enn i små kommune. Dette betyr imidlertid ikke at brukerratene er høyere i store kommuner sammenlignet med små i kommuner siden brukerraten totalt avtar med kommunestørrelse.

Kommunalt tilrettelagt botilbud omfatter både omsorgsbolig og andre tilrettelagte botilbud. I gjennomsnittskommunen er 50 prosent av brukerne som mottar botilbud bosatt i omsorgsbolig. Også andelen brukere med omsorgsbolig er svært ujevnt fordelt med opphoping av kommuner med lav og svært høy andel. Det er ingen entydig sammenheng mellom andelen omsorgsboliger og kommunestørrelse. Omsorgsboligene er i stor grad samlokalisert.

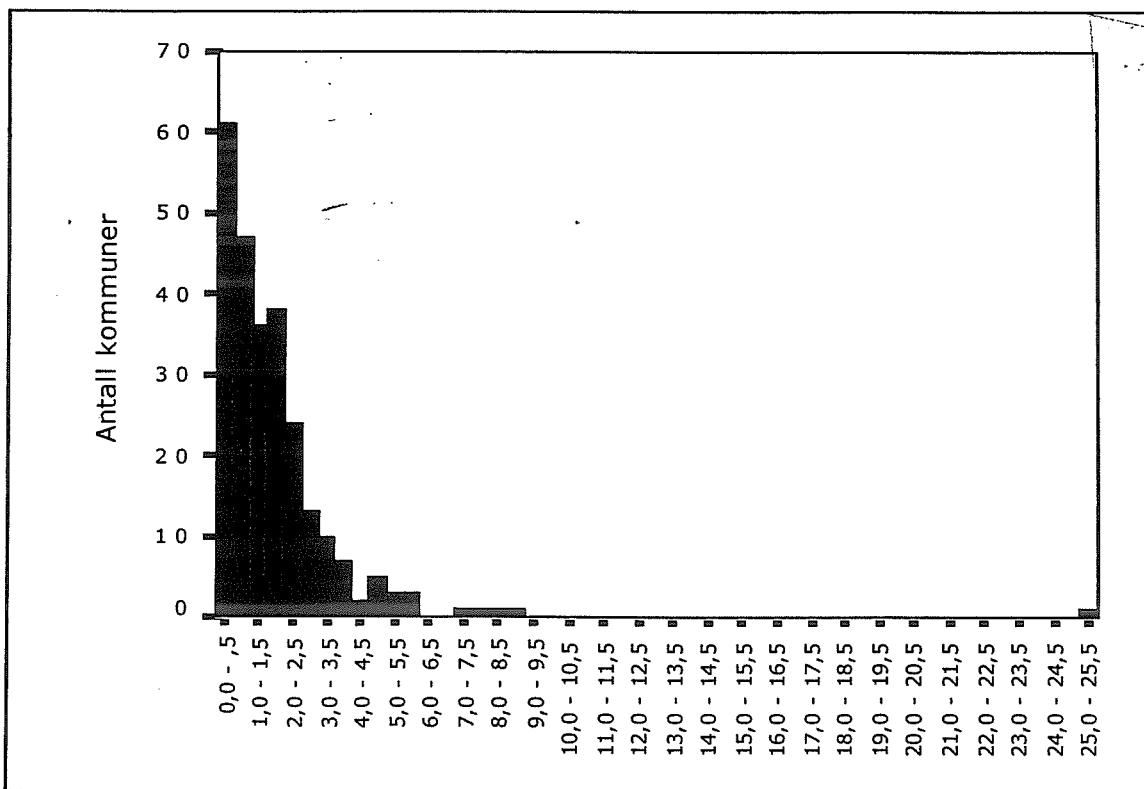
Nær 40 prosent av kommunene har krysset av for dekningsgrad for botilbud på 0-25 % av antatt behov. I underkant av 30 prosent oppgir dekningsgrad på 75-100 %. Det er en klar tendens til at antatt dekningsgrad avtar med kommunestørrelse.

5.1 Brukerrater¹²

Tabell 5.1 Brukerrate for kommunalt tilrettelagt botilbud for mennesker med psykiske lidelser ved utgangen av 2001¹. N=254.

	Gjennom- snitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	Prosentandel kommuner med ingen brukere
				25	50	75		
Samlet botilbud	1,68	2,11	0	0,55	1,26	2,18	25,23	12,6
Omsorgsbolig	0,91	1,94	0	0	0,38	1,18	25,23	39,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Figur 5.1 Frekvensfordeling. Brukerrate for botilbud. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

¹² Se kapittel 3 for beskrivelse av tilrettelegging av datamaterialet for analyse, spesielt håndtering av 'missing-problematikk' når det gjelder spørsmålet om kommunalt tilrettelagte botilbud.

Tabell 5.2 Brukerrate botilbud total¹. Etter kommunestørrelse. N=254.

Innbyggertall	Gjennom- snitt	Standard. avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	1,79	2,05	0,00	1,51	5,14	12	41,7
1 000-1 999	2,33	2,19	0,00	1,93	8,69	42	21,4
2 000-2 999	1,95	1,33	0,00	1,75	4,78	29	10,3
3 000-4 999	2,59	3,83	0,00	1,68	25,23	46	8,7
5 000-9 999	1,28	0,87	0,00	1,35	3,16	49	12,2
10 000-19 999	0,95	0,71	0,00	0,84	2,62	40	10,0
20 000-34 999	0,88	0,54	0,00	0,81	2,10	24	4,2
Over 35 000	0,86	0,66	0,13	0,56	1,86	12	0,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell 5.3 Brukerrate omsorgsbølig¹. Etter kommunestørrelse. N=254.

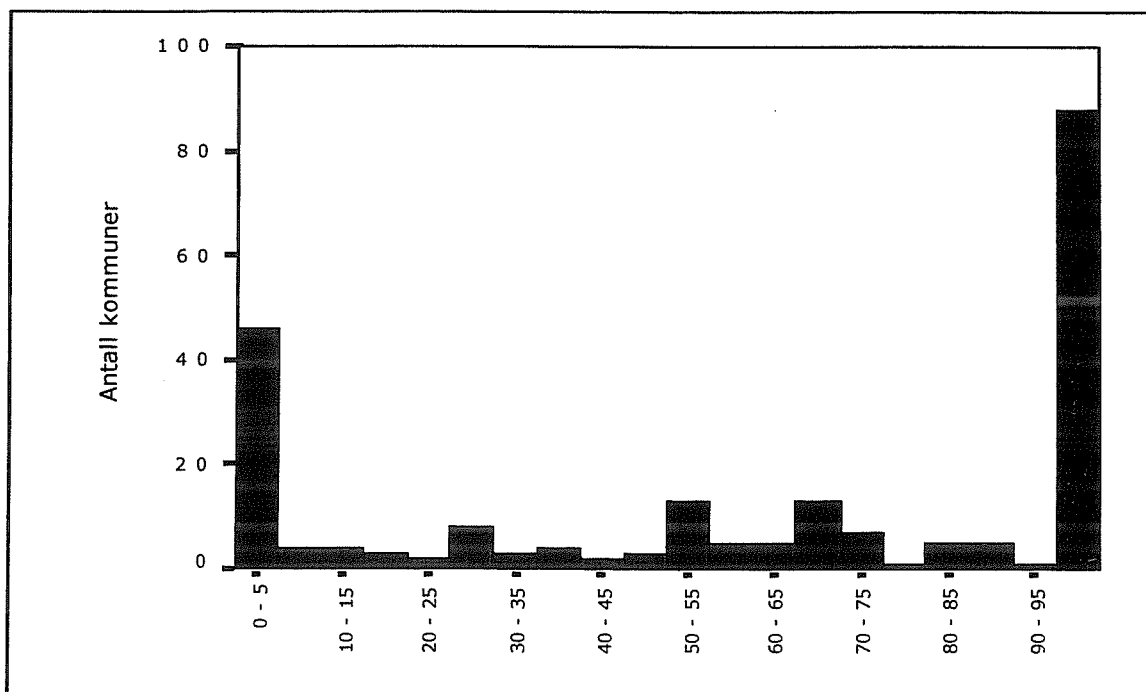
Innbyggertall	Gjennom- snitt	Standard. avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	1,11	2,06	0,00	0,00	5,14	12	75,0
1 000-1 999	1,05	1,53	0,00	0,34	7,82	42	50,0
2 000-2 999	1,16	1,37	0,00	0,56	4,31	29	44,8
3 000-4 999	1,60	3,85	0,00	0,67	25,23	46	34,8
5 000-9 999	0,78	0,79	0,00	0,60	3,06	49	32,7
10 000-19 999	0,43	0,45	0,00	0,27	1,83	40	30,0
20 000-34 999	0,29	0,45	0,00	0,09	1,64	24	41,7
Over 35 000	0,50	0,54	0,00	0,32	1,80	12	16,7
Total	0,91	1,94	0,00	0,38	25,23	254	39,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

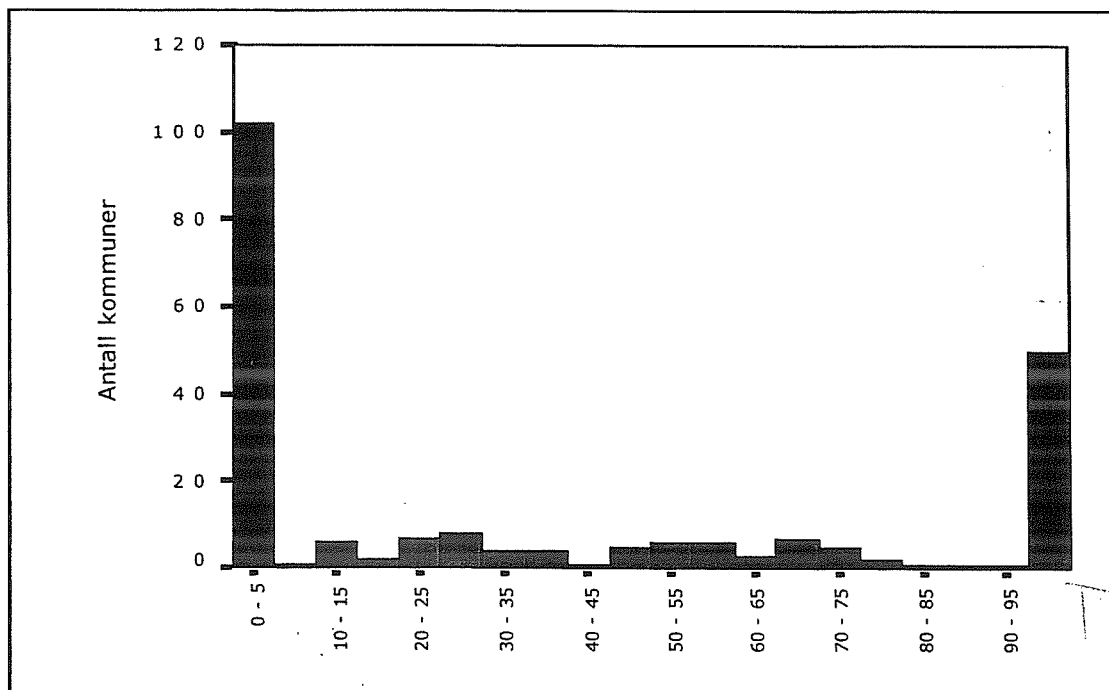
5.2 Kjennetegn ved boligtilbudet

Tabell 5.4 Kjennetegn ved boligtilbudet. Prosentandel av brukere med botilbud bosatt i samlokaliserte boliger, i bolig med bemanning og i omsorgsbolig.

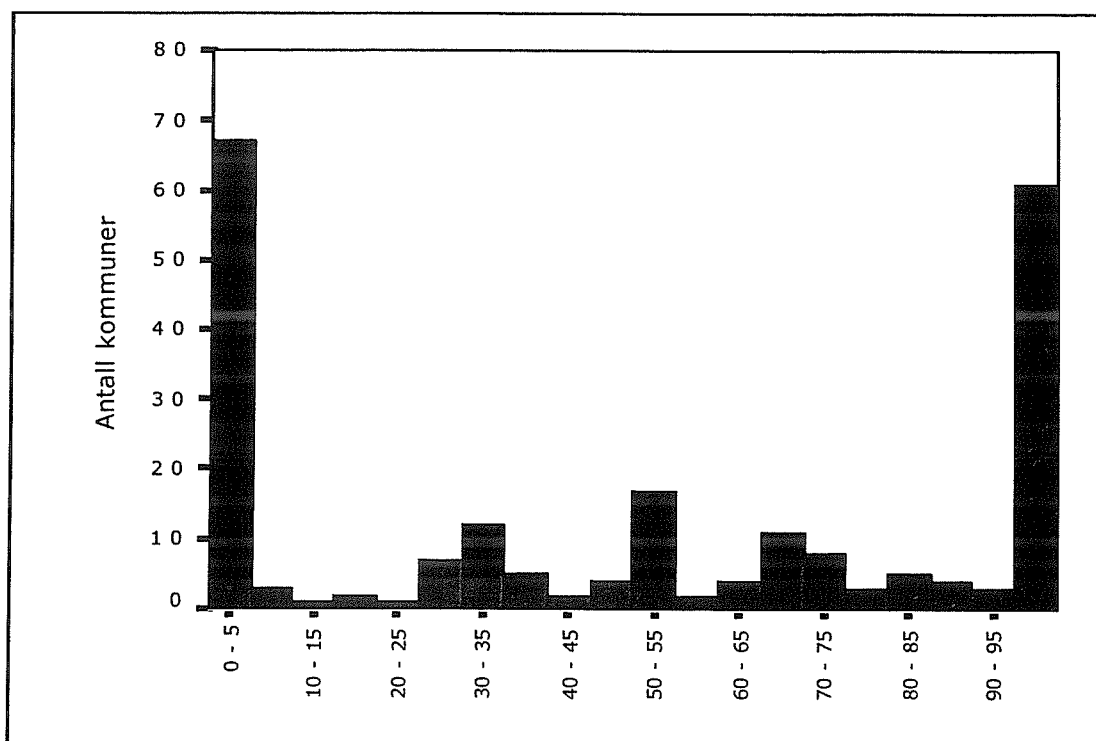
	Gjennom- snitt.	Standard- avvik	Min	Kvartil			Max	N
				25	50	75		
Prosentandel brukere bosatt i samlokaliserte boliger	59,9	40,3	0,0	17,4	66,7	100,0	100,0	222
Prosentandel brukere bosatt i bolig med bemanning	36,6	41,1	0,0	0,0	19,3	73,3	100,0	222
Prosentandel brukere bosatt i omsorgsbolig	49,6	40,5	0,0	0,0	50,0	100,0	100,0	222
Prosentandel av brukere med omsorgsbolig bosatt i samlokaliserte boliger	70,5	42,0	0,0	25,0	100,0	100,0	100,0	155
Prosentandel av brukere med omsorgsbolig bosatt i bolig med bemanning	43,7	47,0	0,0	0,0	14,3	100,0	100,0	155

Figur 5.2 Frekvensfordeling. Prosentandel bosatt i samlokaliserte boliger. Intervall på 5 prosentpoeng.

Figur 5.3 Frekvensfordeling. Prosentandel bosatt i bolig med bemanning. Intervall på 5 prosentpoeng.

Figur 5.4 Frekvensfordeling. Prosentandel bosatt i omsorgsbolig. Intervall på 5 prosentpoeng.

Tabell 5.5 Prosentandel bosatt i samlokaliserte boliger. Etter kommunestørrelse. N=222.

Innbyggertall	Gjennomsnitt	Standard. avvik	Min	Median	Max	N
Under 1 000	59,5	45,0	0,0	66,7	100,0	7
1 000-1 999	47,1	44,8	0,0	50,0	100,0	33
2 000-2 999	56,2	40,6	0,0	59,8	100,0	26
3 000-4 999	44,2	40,6	0,0	38,5	100,0	42
5 000-9 999	68,8	34,9	0,0	75,0	100,0	43
10 000-19 999	65,4	38,8	0,0	70,0	100,0	36
20 000-34 999	75,2	35,6	0,0	100,0	100,0	23
Over 35 000	80,5	30,5	14,0	99,3	100,0	12

Tabell 5.6 Prosentandel bosatt i bolig med bemanning. Etter kommunestørrelse. N=222.

Innbyggertall	Gjennomsnitt	Standard. avvik	Min	Median	Max	N
Under 1 000	23,8	41,8	0,0	0,0	100,0	7
1 000-1 999	27,3	39,1	0,0	0,0	100,0	33
2 000-2 999	34,3	42,8	0,0	7,1	100,0	26
3 000-4 999	24,1	33,9	0,0	0,0	100,0	42
5 000-9 999	38,5	39,7	0,0	28,6	100,0	43
10 000-19 999	38,6	44,8	0,0	15,3	100,0	36
20 000-34 999	59,0	41,0	0,0	68,2	100,0	23
Over 35 000	62,1	39,4	0,0	62,2	100,0	12

Tabell 5.7 Prosentandel bosatt i omsorgsbolig. Etter kommunestørrelse. N=222.

Innbyggertall	Gjennomsnitt	Standard. avvik	Min	Median	Max	N
Under 1 000	38,10	48,80	0,00	0,00	100,00	7
1 000-1 999	46,52	41,03	0,00	50,00	100,00	33
2 000-2 999	51,40	46,13	0,00	58,33	100,00	26
3 000-4 999	49,03	39,83	0,00	47,73	100,00	42
5 000-9 999	60,27	39,49	0,00	72,73	100,00	43
10 000-19 999	50,50	38,55	0,00	50,00	100,00	36
20 000-34 999	32,00	36,58	0,00	18,18	100,00	23
Over 35 000	55,89	38,00	0,00	65,65	100,00	12

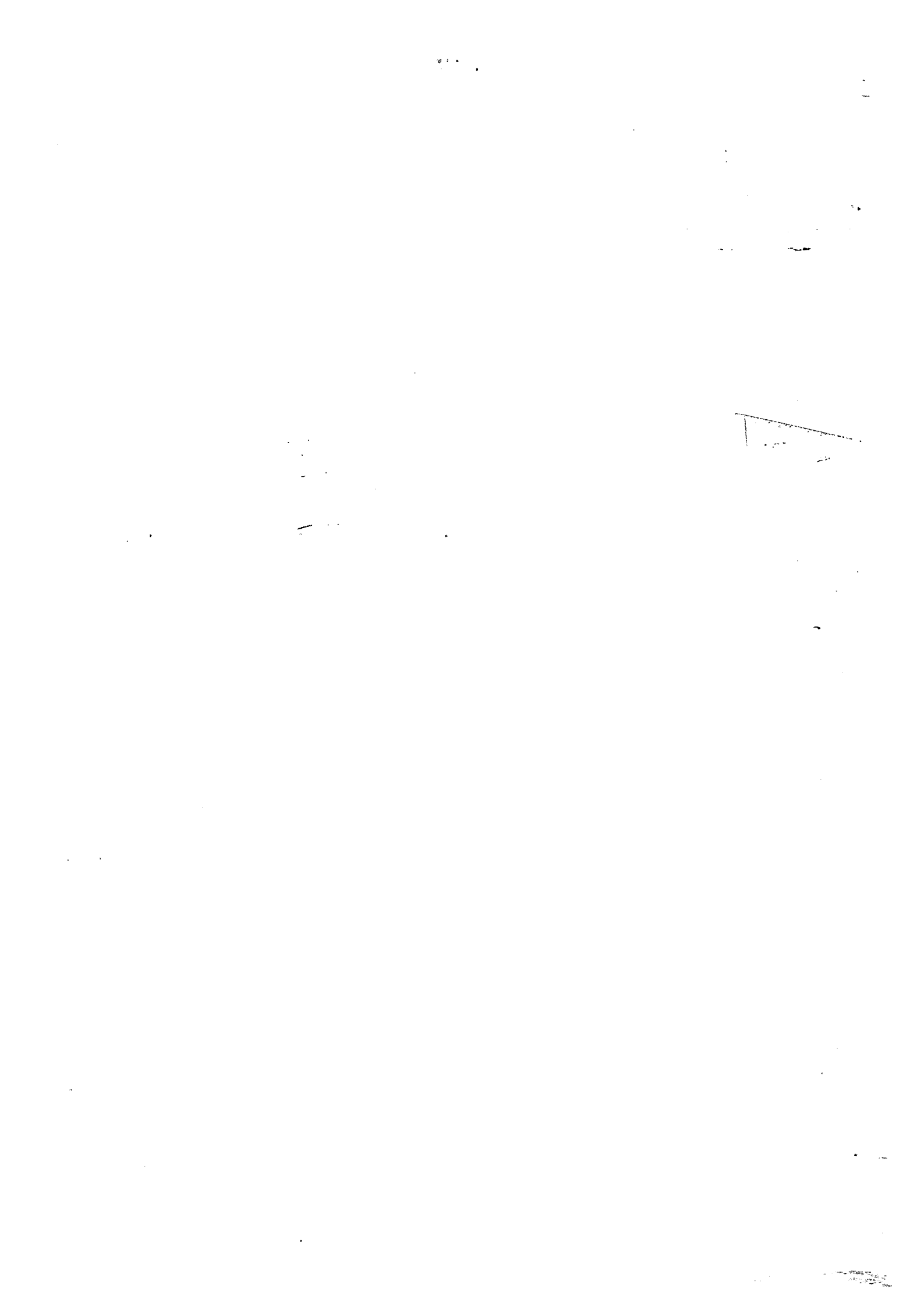
5.3 Dekningsgrad

Tabell 5.8 Dekningsgrad – kommunalt tilrettelagte botilbud. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

0-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %	Totalt
39,1 (100)	13,7 (35)	18,8 (48)	28,5 (73)	100,0 (256)

Tabell 5.9 Dekningsgrad – kommunalt tilrettelagte botilbud. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt
Under 1 000	36,4 (4)	9,1 (1)	9,1 (1)	45,5 (5)	100,0 (11)
1 000-1 999	27,9 (12)	11,6 (5)	14,0 (6)	46,5 (20)	100,0 (43)
2 000-2 999	41,4 (12)	13,8 (4)	10,3 (3)	34,5 (10)	100,0 (29)
3 000-4 999	38,3 (18)	10,6 (5)	25,5 (12)	25,5 (12)	100,0 (47)
5 000-9 999	40,0 (20)	12,0 (6)	18,0 (9)	30,0 (15)	100,0 (50)
10 000-19 999	48,8 (20)	9,8 (4)	22,0 (9)	19,5 (8)	100,0 (41)
20 000-34 999	37,5 (9)	37,5 (9)	20,8 (5)	4,2 (1)	100,0 (24)
Over 35 000	45,5 (5)	9,1 (1)	27,3 (3)	18,2 (2)	100,0 (11)

6 Hjemmebaserte tjenester

Gjennomsnittlig brukerrate for hjemmebaserte tjenester er 8,6 per 1,000 innbygger over 18 år. Det er stor spredning mellom kommunene. 25 prosent har brukerrate som er lavere enn 4,3. Samtidig varierer brukerraten for de 25 prosent av kommunene med høyest brukerrate fra 11,1 til hele 35,5. Vi kan ikke utelukke at de høye brukerratene delvis skyldes dobbelttelling av brukere av hjemmebaserte tjenester. Kun 3 av de 243 kommunene som inngår i beregningsgrunnlaget har oppgitt at de ikke har mennesker med psykiske lidelser som brukere av hjemmebaserte tjenester.

Gjennomsnittlig brukerrate avtar med kommunestørrelse. Dette skyldes delvis at det er større spredning blant små og mellomstore kommuner og at vi finner kommunene med ekstremt høye rater blant disse. Det er imidlertid signifikante forskjeller mellom kommuner med mer enn 10,000 innbyggere og små/mellomstore kommuner.

Et flertall av kommunene oppgir god dekning for hjemmetjenester, over 50 prosent har angitt en dekningsgrad på 75-100 % og hele 80 prosent oppgir en brukerdekning på mer enn 50 % av antatt behov. I underkant av 10 prosent oppgir dekningsgrad på 0-25 %.

Det er ikke en entydig sammenheng mellom kommunestørrelse og dekningsgrad. Fordeelingen på de 4 svaralternativene er ulik for de ulike innbyggertallsgruppene. Andelen som oppgir med 75-100 % dekning varierer fra 40 prosent for kommuner med mellom 10,000 og 20,000 innbyggere til 82 prosent i kommuner med mindre enn 1,000 innbyggere.

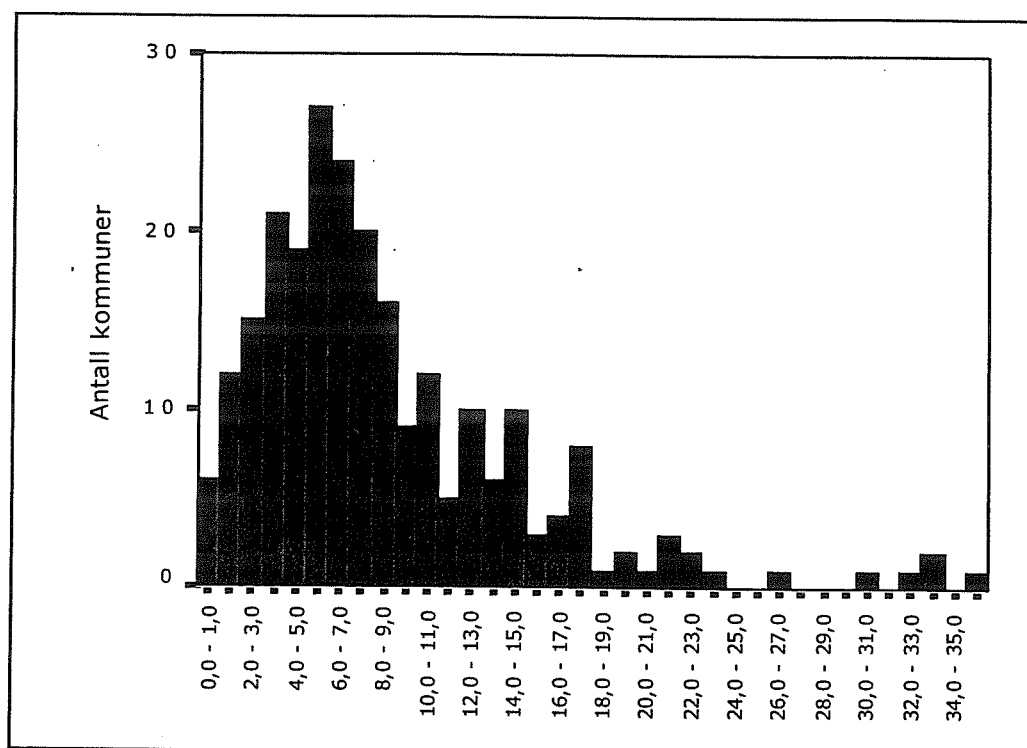
Andel kommuner som ikke har besvart spørsmålene om hjemmebaserte tjenester, spesielt spørsmål om dekningsgrad, er høyest blant store kommuner.

6.1 Brukerrater¹³

Tabell 6.1 Brukerrate for hjemmebaserte tjenester ved utgangen av 2001¹. N=243.

Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	Prosentandel kommuner med ingen brukere
			25	50	75		
8,56	6,26	0	4,29	6,77	11,12	35,49	1,2

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Figur 6.1 Frekvensfordeling. Brukerrate for hjemmebaserte tjenester. Intervall på 1 bruker per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

¹³ Se kapittel 3 om datamaterialet for diskusjon av mulige problemer knyttet til rapportering av brukerrater for hjemmebaserte tjenester.

Tabell 6.2 Brukerrate hjemmebaserte tjenester¹. Etter kommunestørrelse. N=243.

Innbyggertall	Gjennomsnitt	Standardavvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	10,27	8,40	3,51	7,36	32,41	10	0,0
1 000-1 999	10,07	7,31	0,00	9,18	35,49	39	7,7
2 000-2 999	10,52	6,33	2,29	8,77	22,48	29	0,0
3 000-4 999	8,66	7,11	0,30	6,66	33,74	48	0,0
5 000-9 999	9,35	6,70	1,66	8,43	30,15	46	0,0
10 000-19 999	6,44	3,55	1,15	5,99	17,47	37	0,0
20 000-34 999	5,73	2,41	1,39	6,36	10,01	23	0,0
Over 35 000	5,88	1,57	2,56	6,15	8,58	11	0,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

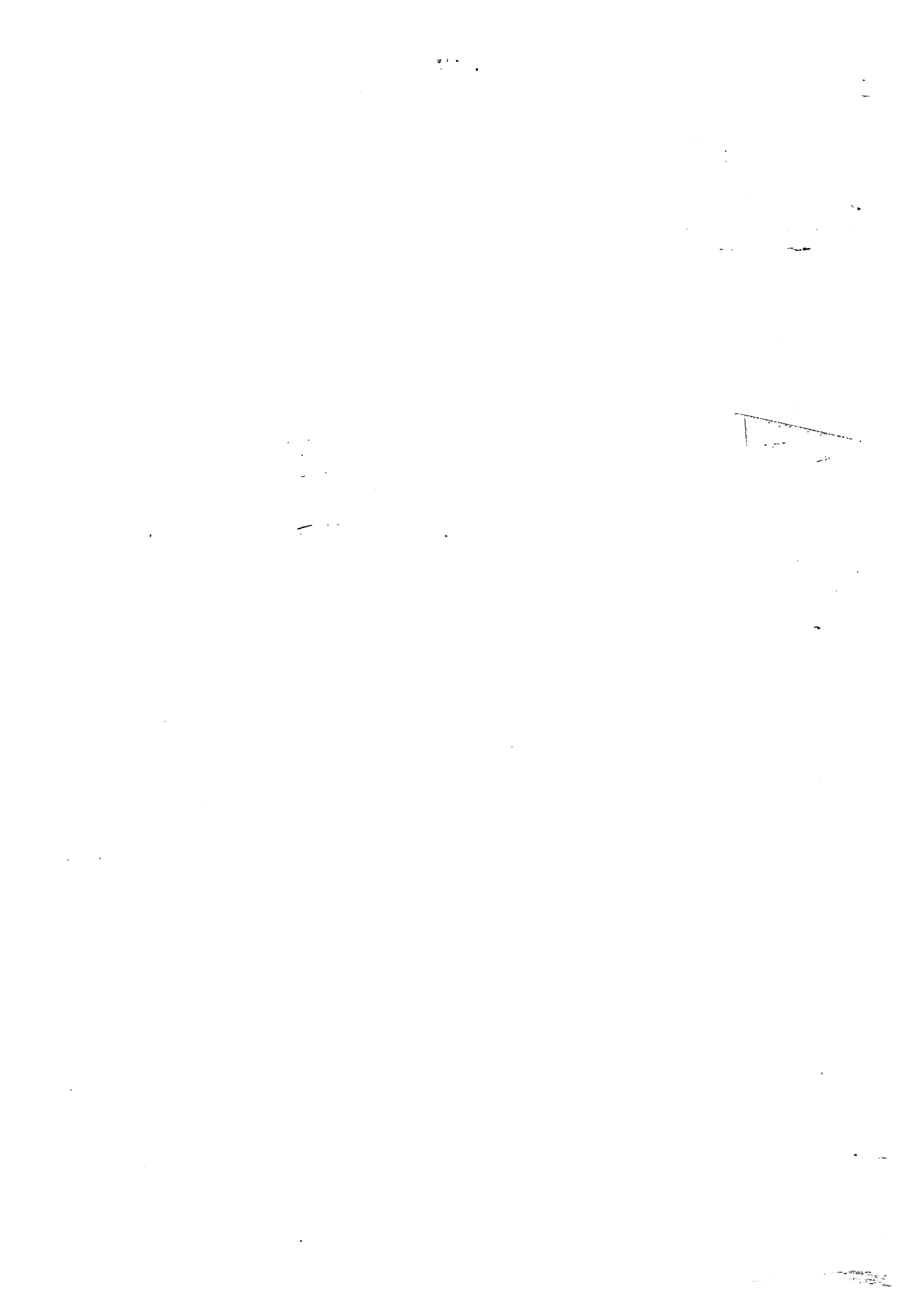
6.2 Dekningsgrad

Tabell 6.3 Dekningsgrad – hjemmebaserte tjenester. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

0-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %	Totalt
9,7 (24)	10,5 (26)	25,4 (63)	54,4 (135)	100,0 (248)

Tabell 6.4 Dekningsgrad – hjemmebaserte tjenester. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes N=248.

Innbyggertall	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt
Under 1 000	0,0 (0)	9,1 (1)	9,1 (1)	81,8 (9)	100,0 (11)
1 000-1 999	9,3 (4)	11,6 (5)	23,3 (10)	55,8 (24)	100,0 (43)
2 000-2 999	10,7 (3)	14,3 (4)	21,4 (6)	53,6 (15)	100,0 (28)
3 000-4 999	12,8 (6)	8,5 (4)	12,8 (6)	66,0 (31)	100,0 (47)
5 000-9 999	15,2 (7)	10,9 (5)	21,7 (10)	52,2 (24)	100,0 (46)
10 000-19 999	10,0 (4)	7,5 (3)	42,5 (17)	40,0 (16)	100,0 (40)
20 000-34 999	0,0 (0)	8,7 (2)	43,5 (10)	47,8 (11)	100,0 (23)
Over 35 000	0,0 (0)	20,0 (2)	30,0 (3)	50,0 (5)	100,0 (10)

7 Dagsentertilbud

Av de 277 kommunene og bydelene i utvalget har 80 prosent dagsentertilbud i kommunal regi. Det er en klar sammenheng mellom kommunestørrelse og om kommunen har dagsentertilbud til mennesker med psykiske lidelser. Kun 2 av de 12 kommunene (16,7 prosent) med mindre enn 1,000 innbyggere har kommunalt dagsenter tilbud. Andelen øker til i overkant av 50 prosent for kommuner mellom 1,000 og 2,000 innbyggere og over 90 prosent for kommuner med innbyggertall over 5,000. Samtlige kommuner i utvalget med mer enn 20,000 innbyggere har kommunalt dagsentertilbud.

I underkant av 40 prosent av kommunene med dagsentertilbud har åpent 5 dager i uka. Videre har 31 prosent åpent på kveldstid, omlag 10 prosent i helgene og høytider og 36 prosent i fellesferien. I overkant av 40 prosent av kommunene har ikke åpent på kveld, høytider eller i fellesferien. Det er en klar sammenheng mellom kommunestørrelse og åpningstider. Store kommuner har åpent flere dager i uka og i større grad åpent på kveld, helg, høytider og i fellesferien.

Gjennomsnittlig brukerrate for dagsenter er 3 per 1,000 innbygger over 18 år. 75 prosent av kommunene har brukerrate som er lavere enn 4,37. Vi finner en $\cap$ -formet sammenheng mellom gjennomsnittlig brukerrate for dagsenter og kommunestørrelse, med en topp på 3,82 for gruppen 3,000-4,999 innbyggere. Det er stor spredning innen innbyggertallsgruppene og det er ikke signifikant forskjeller mellom gruppene med mellom 1,000 og 20,000 innbyggere. Ser vi kun på kommuner som har kommunalt dagsentertilbud til mennesker med psykiske lidelser så finner vi en klar negativ sammenheng mellom brukerrate og kommunestørrelse. Små kommuner har i mindre grad etablert kommunalt dagsentertilbud, men de som har tilbud har høyere brukerrater enn større kommuner. Raten varierer fra over 6 per 1,000 innbygger 18 år+ for kommuner under 2,000 innbyggere til 2 for kommuner over 35,000 innbyggere.

70 prosent av kommunene som har dagsentertilbud til mennesker med psykiske lidelser oppgir at det er plass til alle som ønsker å benytte seg av tilbudet. Kun 5 prosent oppgir å ha et stort udekket behov. Behovsdekningen er ikke kartlagt for de som ikke har dagsentertilbud. Det er en tendens til at en større andel av de større kommunene oppgir at ikke alle får plass. Dette gjelder i størst grad kommunene med mer enn 35,000 innbyggere. Men også i disse kommunene er det relativt få som blir avvist.

7.1 Utbredelse og åpningstider

Tabell 7.1 Kommunalt dagsentertilbud (ja/nei). Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Nei	Ja	Totalt
20,6 (57)	79,4 (220)	100,0 (277)

Tabell 7.2 Kommunalt dagsentertilbud (ja/nei). Etter kommunistørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=277.

Innbyggertall	Nei	Ja	Totalt
Under 1 000	83,3 (10)	16,7 (2)	100,0 (12)
1 000-1 999	46,7 (21)	53,3 (24)	100,0 (45)
2 000-2 999	23,3 (7)	76,7 (23)	100,0 (30)
3 000-4 999	22,6 (12)	77,4 (41)	100,0 (53)
5 000-9 999	7,8 (4)	92,2 (47)	100,0 (51)
10 000-19 999	6,7 (3)	93,3 (42)	100,0 (45)
20 000-34 999	0,0 (0)	100,0 (28)	100,0 (28)
Over 35 000	0,0 (0)	100,0 (13)	100,0 (13)

Tabell 7.3 Åpningstider. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=220.

	Antall dager i uken dagsentret vanligvis er åpent							Totalt
	1	2	3	4	5	6	7	
	10,9 (24)	18,6 (41)	13,6 (30)	18,2 (40)	36,4 (80)	0,9 (2)	1,4 (3)	100,0 (220)
Dagsentret er eller åpent ¹ :								
på kveldstid	4,2 (1)	22,0 (9)	40,0 (12)	37,5 (15)	36,3 (29)	0,0 (0)	100,0 (3)	31,4 (69)
i helgene	0,0 (0)	2,4 (1)	10,0 (3)	10,0 (4)	11,3 (9)	100,0 (2)	100,0 (3)	10,0 (22)
i høytider	0,0 (0)	2,4 (1)	3,3 (1)	12,5 (5)	13,8 (11)	0,0 (0)	100,0 (3)	9,5 (21)
i fellesferien	8,3 (2)	26,8 (11)	26,7 (8)	45,0 (18)	45,0 (36)	100,0 (2)	100,0 (3)	36,4 (80)
kun dagtid ²	87,5 (21)	51,2 (21)	40,0 (12)	32,5 (13)	31,3 (25)	0,0 (0)	0,0 (0)	41,8 (92)

¹ Prosentandeler i kolonne kan summere seg til over 100 siden svaralternativene ikke er gjensidig utelukkende. ² Dvs. ikke kveld, helg, høytider og i fellesferien.

Tabell 7.4 Antall dager i uken dagsentret vanligvis er åpent. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=220.

Innbyggertall	1	2	3	4	5	6	7	Totalt
Under 1 000	50,0 (1)	50,0 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	100,0 (2)
1 000-1 999	8,3 (2)	33,3 (8)	4,2 (1)	20,8 (5)	33,3 (8)	0,0 (0)	0,0 (0)	100,0 (24)
2 000-2 999	47,8 (11)	21,7 (5)	8,7 (2)	4,3 (1)	17,4 (4)	0,0 (0)	0,0 (0)	100,0 (23)
3 000-4 999	19,5 (8)	22,0 (9)	26,8 (11)	9,8 (4)	19,5 (8)	0,0 (0)	2,4 (1)	100,0 (41)
5 000-9 999	4,3 (2)	21,3 (10)	19,1 (9)	27,7 (13)	27,7 (13)	0,0 (0)	0,0 (0)	100,0 (47)
10 000-19 999	0,0 (0)	16,7 (7)	9,5 (4)	21,4 (9)	50,0 (21)	2,4 (1)	0,0 (0)	100,0 (42)
20 000-34 999	0,0 (0)	3,6 (1)	3,6 (1)	21,4 (6)	64,3 (18)	3,6 (1)	3,6 (1)	100,0 (28)
Over 35 000	0,0 (0)	0,0 (0)	15,4 (2)	15,4 (2)	61,5 (8)	0,0 (0)	7,7 (1)	100,0 (13)

Tabell 7.5 Tilgjengelighet på kveldstid, i helgene, i høytider og i fellesferien. Etter kommunestørrelse. Prosentandel¹. Antall kommuner i parentes. N=220.

Innbyggertall	på kveldstid	i helgene	i høytider	i fellesferien	kun dagtid ²
Under 1 000	50,0 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	0,0 (0)	50,0 (1)
1 000-1 999	4,2 (1)	0,0 (0)	0,0 (0)	25,0 (6)	70,8 (17)
2 000-2 999	8,7 (2)	0,0 (0)	0,0 (0)	13,0 (3)	78,3 (18)
3 000-4 999	34,1 (14)	12,2 (5)	12,2 (5)	31,7 (13)	43,9 (18)
5 000-9 999	34,0 (16)	8,5 (4)	10,6 (5)	40,4 (19)	36,2 (17)
10 000-19 999	42,9 (18)	4,8 (2)	2,4 (1)	33,3 (14)	35,7 (15)
20 000-34 999	46,4 (13)	25,0 (7)	25,0 (7)	53,6 (15)	10,7 (3)
Over 35 000	30,8 (4)	30,8 (4)	23,1 (3)	76,9 (10)	23,1 (3)

¹ Prosentandeler i rad kan summere seg til over 100 siden svaralternativene ikke er gjensidig utelukkende. ² Dvs. ikke kveld, helg, høytider og i fellesferien.

7.2 Brukerrater

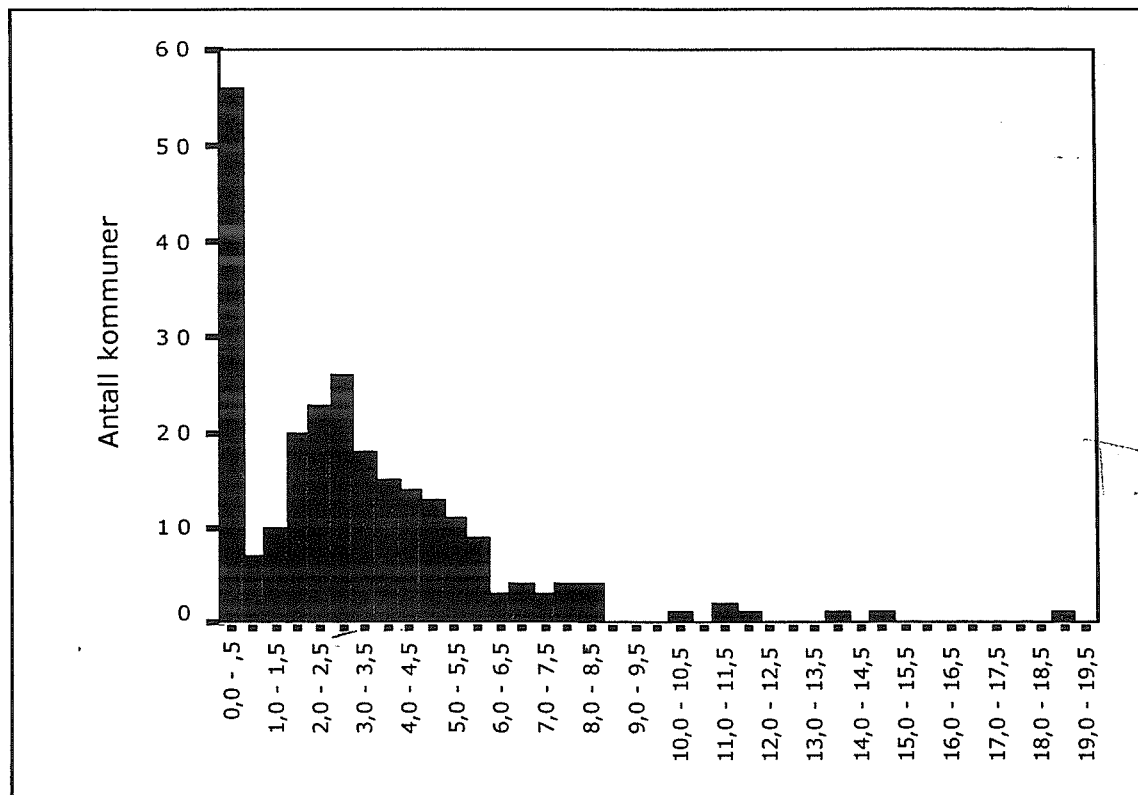
Tabell 7.6 Har kommunen oversikt over hvor mange som benytter seg av dagsentertilbudet? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Nei	Ja	Ubesvart	Totalt
6,4 (14)	90,5 (199)	3,2 (7)	100,0 (220)

Tabell 7.7 Brukerrate for kommunalt dagsenter ved utgangen av 2001¹. N=247.

Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	Prosentandel kommuner uten kommunalt dagsenter ²
			25	50	75		
3,02	2,78	0	0,89	2,69	4,37	18,57	20,6

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre. ² N=277.

Figur 7.1 Frekvensfordeling. Brukerrate for dagsenter. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

Tabell 7.8 Brukerrate kommunalt dagsenter¹. Etter kommunestørrelse. N=247.

Innbyggertallsgruppe	Gjennomsnitt	Standardavvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner uten kommunalt dagsenter ²
Under 1 000	0,70	2,33	0,00	0,00	7,72	11	83,3
1 000-1 999	2,95	4,10	0,00	0,00	14,99	37	46,7
2 000-2 999	2,81	2,27	0,00	2,78	6,21	25	23,3
3 000-4 999	3,82	3,70	0,00	3,17	18,57	48	22,6
5 000-9 999	3,24	1,69	0,00	3,16	7,18	49	7,8
10 000-19 999	3,08	2,16	0,00	2,88	11,61	41	6,7
20 000-34 999	2,73	1,25	0,36	2,65	6,63	25	0,0
Over 35000	2,13	1,32	0,67	1,85	5,17	11	0,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre. ² N=277.

Tabell 7.9 Brukerrate kommunalt dagsenter¹. Kun kommuner som har dagsenter. Etter kommunistørrelse.

Innbyggertallsgruppe	Gjennomsnitt	Standardavvik	Min	Median	Max	N
Under 1 000	7,72	,	7,72	7,72	7,72	1
1 000-1 999	6,06	3,95	1,39	4,89	14,99	18
2 000-2 999	3,90	1,65	1,25	4,03	6,21	18
3 000-4 999	4,99	3,42	1,34	4,46	18,57	37
5 000-9 999	3,53	1,45	0,89	3,49	7,18	45
10 000-19 999	3,32	2,05	0,70	2,95	11,61	38
20 000-34 999	2,73	1,25	0,36	2,65	6,63	25
Over 35000	2,13	1,32	0,67	1,85	5,17	11
Total	3,88	2,57	0,36	3,22	18,57	193

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

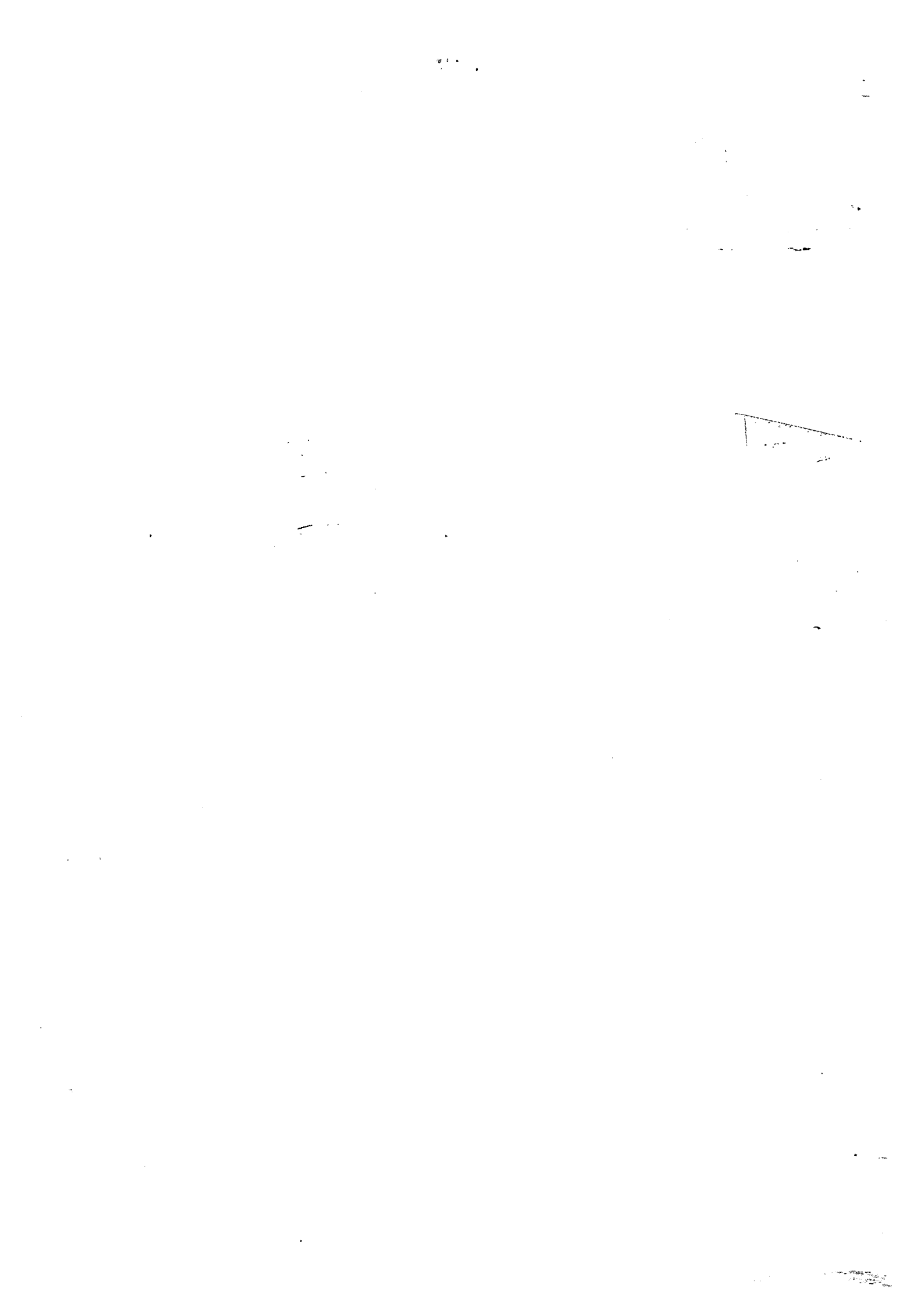
7.3 Dekning

Tabell 7.10 Dekning dagsentertilbud. Kun kommuner som har dagsenter. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Stort udekket behov	Relativt få som blir avvist	Plass til alle som ønsker det	Ubesvart	Totalt
5,5 (12)	22,7 (50)	69,5 (153)	2,3 (5)	100,0 (220)

Tabell 7.11 Dekning dagsentertilbud. Kun kommuner som har dagsenter. Etter kommunistørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=215.

Innbyggertall	Stort udekket behov	Relativt få som blir avvist	Plass til alle som ønsker det	Totalt
Under 1 000	0,0 (0)	0,0 (0)	100,0 (2)	100,0 (2)
1 000-1 999	13,0 (3)	8,7 (2)	78,3 (18)	100,0 (23)
2 000-2 999	4,8 (1)	33,3 (7)	61,9 (13)	100,0 (21)
3 000-4 999	2,5 (1)	20,0 (8)	77,5 (31)	100,0 (40)
5 000-9 999	6,4 (3)	14,9 (7)	78,7 (37)	100,0 (47)
10 000-19 999	0,0 (0)	31,0 (13)	69,0 (29)	100,0 (42)
20 000-34 999	11,1 (3)	22,2 (6)	66,7 (18)	100,0 (27)
Over 35 000	7,7 (1)	53,8 (7)	38,5 (5)	100,0 (13)

8 Fritidstilbud for voksne

Brukerrate for støttekontakt for voksne med psykiske lidelser er i gjennomsnitt 2,4 per 1,000 innbygger 18 og eldre. Brukerraten varierer mye mellom kommunene; 1/4 har mindre enn 1 bruker per 1,000 innbygger 18 år + mens brukerraten i de 1/4 kommunene med høyest rate varierer fra 3,2 til 12,5. Kun 8 av de 262 kommunene som har besvart spørsmålet om brukertall (3,1 prosent) oppgir at de ikke har voksne brukere som mottar støttekontakt. Gjennomsnittlig brukerrate avtar med kommunestørrelse, fra 3,8-5,2 for kommuner under 2,000 innbyggere til 1,4-1,8 for kommuner med mer enn 10,000 innbyggere.

Det er også kartlagt hvorvidt kommunene gir tilbud om fritidsassistent. Kun et fåtall kommuner, 13 prosent av de 259 som har besvart spørsmålet, har brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Fritidsassistent er ikke en lovpålagt oppgave og formelt vedtak om tildeling trenger ikke foreligge. Videre organiseres tjenesten ofte gjennom kulturetaten. Begge forhold kan tenkes å bidra til at omfanget er underrapportert i undersøkelsen. Brukerraten for støttekontakt er ikke lavere for kommuner som benytter fritidsassistent, noe som kan indikere at fritidsassistent ikke fungerer som et alternativ til støttekontakt. Andel kommuner som benytter fritidsassistent øker med kommunestørrelse.

I overkant av 60 prosent av kommunene oppgir dekningsgrad for støttekontakt på mellom 50 og 100 %. Omlag 30 prosent oppgir dekning på mer enn 75 %. Kun 16,4 prosent av de 256 kommunene som har besvart spørsmålet om dekningsgrad har angitt at dekningsgraden er lavere enn 25 % av antatt behov. Andelen som oppgir høy dekningsgrad avtar klart med kommunestørrelse; i underkant av 60 prosent for kommuner under 1,000 innbyggere til i underkant av 10 prosent for kommuner over 35,000 innbyggere. For samtlige grupper utenom sistnevnte oppgir over 60 prosent av kommunene dekningsgrad på 50-100 %. Blant de 11 kommunene med mer enn 35,000 innbyggere oppgir over halvparten dekning på mindre enn 50 %, hovedsakelig 25-50%. Andelen kommuner som har oppgitt en dekningsgrad på 0-25 % er høyest (nesten 1/4) blant kommuner i gruppen 5,000-9,999 innbyggere.

8.1 Brukerrater

Tabell 8.1 Brukerrate for støttekontakt og fritidsassistent ved utgangen av 2001¹.

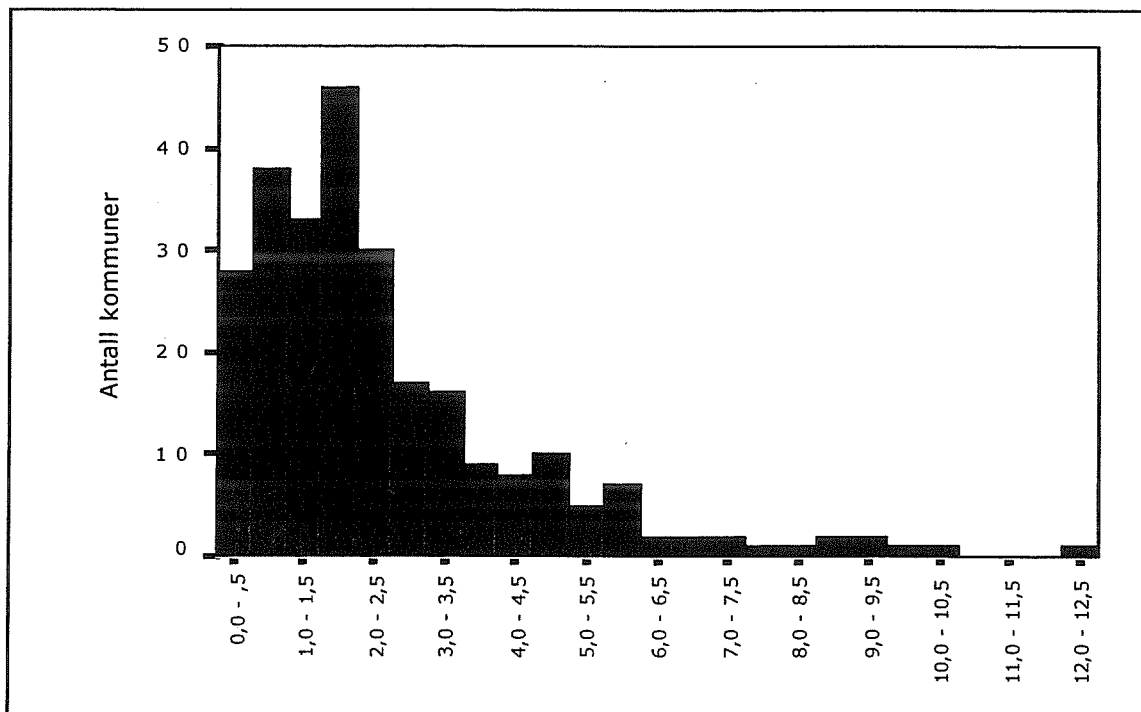
Tjeneste	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
				25	50	75			
Støttekontakt	2,41	2,06	0	0,98	1,87	3,22	12,47	262	3,1
Fritidsassistent	0,20	0,84	0	0,00	0,00	0,00	9,26	259	86,9

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell 8.2 Brukerrate for støttekontakt ved utgangen av 2001¹. Kommuner med og uten brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent.

Har brukere med tjenester fra fritidsassistent	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N
Nei	2,33	2,00	0,00	1,82	12,47	214
Ja	2,56	2,04	0,17	1,88	9,26	32

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Figur 8.1 Frekvensfordeling. Brukerrate for støttekontakt for voksne. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

Tabell 8.3 Brukerrate for støttekontakt¹. Etter kommunestørrelse. N=262.

Innbyggertallsgruppe	Gj. Snitt	Std. Avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	5,16	3,33	0,00	5,45	10,32	12	16,7
1 000-1 999	3,75	2,90	0,00	3,47	12,47	43	9,3
2 000-2 999	2,70	1,71	0,00	2,32	8,33	29	3,4
3 000-4 999	2,30	1,69	0,27	1,97	9,19	49	0,0
5 000-9 999	2,05	1,14	0,00	1,82	4,62	46	2,2
10 000-19 999	1,37	0,98	0,15	1,06	4,69	45	0,0
20 000-34 999	1,49	1,13	0,34	1,07	4,67	25	0,0
Over 35 000	1,82	1,60	0,17	1,53	6,31	13	0,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell 8.4 Prosentfordeling av kommuner som har /ikke har brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Etter kommunestørrelse. N=259. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Har kommunen brukere med fritidsassistent?		Totalt
	Nei	Ja	
Under 1 000	100,0 (11)	0,0 (0)	100,0 (11)
1 000-1 999	90,2 (37)	9,8 (4)	100,0 (41)
2 000-2 999	89,7 (26)	10,3 (3)	100,0 (29)
3 000-4 999	92,2 (47)	7,8 (4)	100,0 (51)
5 000-9 999	91,7 (44)	8,3 (4)	100,0 (48)
10 000-19 999	82,9 (34)	17,1 (7)	100,0 (41)
20 000-34 999	73,1 (19)	26,9 (7)	100,0 (26)
Over 35 000	58,3 (7)	41,7 (5)	100,0 (12)

8.2 Dekningsgrad

Tabell 8.5 Dekningsgrad - støttekontakt. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Total
16,4 (42)	20,3 (52)	33,2 (85)	30,1 (77)	100,0 (256)

Tabell 8.6 Dekningsgrad - støttekontakt. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.
N=256.

Innbyggertall	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt
Under 1 000	8,3 (1)	0,0 (0)	33,3 (4)	58,3 (7)	100,0 (12)
1 000-1 999	14,3 (6)	21,4 (9)	28,6 (12)	35,7 (15)	100,0 (42)
2 000-2 999	17,2 (5)	20,7 (6)	31,0 (9)	31,0 (9)	100,0 (29)
3 000-4 999	15,2 (7)	21,7 (10)	26,1 (12)	37,0 (17)	100,0 (46)
5 000-9 999	23,4 (11)	17,0 (8)	31,9 (15)	27,7 (13)	100,0 (47)
10 000-19 999	18,2 (8)	22,7 (10)	38,6 (17)	20,5 (9)	100,0 (44)
20 000-34 999	12,0 (3)	16,0 (4)	48,0 (12)	24,0 (6)	100,0 (25)
Over 35 000	9,1 (1)	45,5 (5)	36,4 (4)	9,1 (1)	100,0 (11)

9 Voksenopplæring

Av de 237 kommunene som har besvart spørsmål om brukertall for voksenopplæring har nær 60 prosent oppgitt at ingen personer med psykiske lidelser hadde tilbud om opplæring i henhold til lov om voksenopplæring ved utgangen av 2001. Gjennomsnittlig brukerrate per 1,000 innbygger over 18 år er 0,26. De 25 prosentene av kommunene med høyest brukerrate har mellom 0,28 og 5,79 brukere per 1,000 innbygger i voksebepolkningen, hvorav 13 kommuner har oppgitt brukertall tilsvarende en brukerrate over 1,0.

Resultatene for gjennomsnittlig brukerrate for grupper av kommuner etter innbyggertall avdekker ikke noen systematisk sammenheng mellom brukerrate og kommunens innbyggertall. Andelen kommuner uten brukere derimot avtar med kommunestørrelse, fra 100 prosent blant de minste til i overkant av 30 prosent blant de største.

Over halvparten av kommune oppgir at dekningsgraden for voksenopplæring er lav, 0-25%. I underkant av 30 prosent oppgir god dekning - dekningsgrad på 75-100%. Det er ikke et entydig mønster med hensyn til sammenheng mellom dekningsgrad og kommunestørrelse. Høyest dekning finner vi blant de aller minste kommunene med mindre enn 2,000 innbyggere. Rundt 50 prosent av disse oppgir mellom 50 og 100 % dekning. Mens nesten ¾ av kommunene i gruppen 2,000-2,999 innbyggere har oppgitt dårlig dekning (0-25 %).

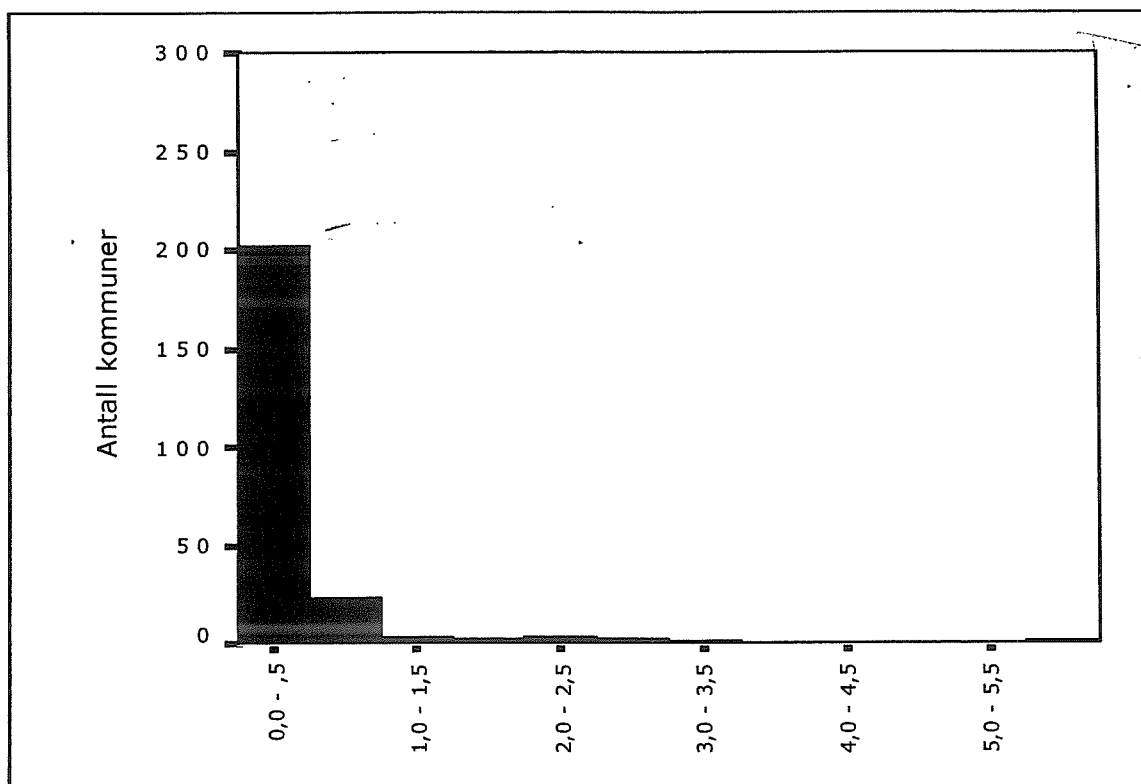
En relativt høy andel av kommunene har ikke besvart spørsmålene om voksenopplæring, spesielt blant store kommuner og spesielt for spørsmål om dekningsgrad.

9.1 Brukerrater

Tabell 9.1 Brukerrate for voksenopplæring ved utgangen av 2001¹. N=237.

Gj. Snitt.	Sd. avvik	Min	Kvartil			Max	Prosentandel kommuner med ingen brukere
			25	50	75		
0,26	0,61	0,00	0,00	0,00	0,28	5,79	57,8

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Figur 9.1 Frekvensfordeling. Brukerrate for voksenopplæring. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

Tabell 9.2 Brukerrate voksenoppl ring¹. Etter kommunestørrelse. N=237.

Innbyggertall	Gjennom- snitt	Standard. avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12	100,0
1 000-1 999	0,36	1,00	0,00	0,00	5,79	42	78,6
2 000-2 999	0,17	0,47	0,00	0,00	2,10	27	85,2
3 000-4 999	0,20	0,34	0,00	0,00	1,45	49	63,3
5 000-9 999	0,41	0,71	0,00	0,19	3,30	46	43,5
10 000-19 999	0,26	0,48	0,00	0,15	2,78	35	25,7
20 000-34 999	0,22	0,28	0,00	0,06	0,80	17	35,3
Over 35 000	0,12	0,12	0,00	0,06	0,28	9	33,3

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

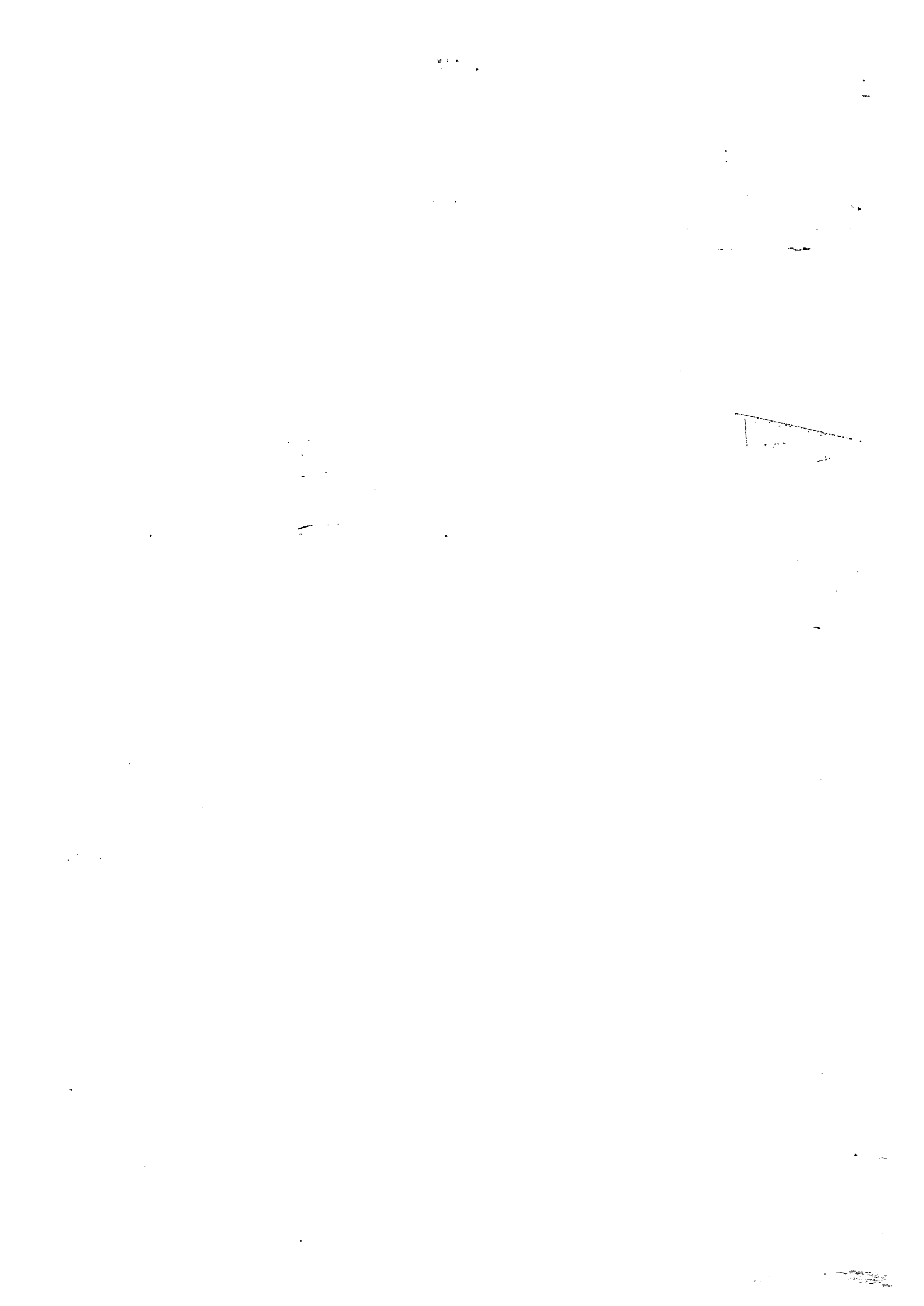
9.2 Dekningsgrad

Tabell 9.3 Dekningsgrad – voksenopplæring. Prosentandel. Antall i parentes.

0-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %	Totalt
51,2 (109)	9,4 (20)	11,7 (25)	27,7 (59)	100 (213)

Tabell 9.4 Dekningsgrad – voksenopplæring. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall i parentes. N=213.

Innbyggertall	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt
Under 1 000	50,0 (5)	0,0 (0)	10,0 (1)	40,0 (4)	100,0 (10)
1 000-1 999	40,0 (16)	12,5 (5)	10,0 (4)	37,5 (15)	100,0 (40)
2 000-2 999	73,9 (17)	0,0 (0)	13,0 (3)	13,0 (3)	100,0 (23)
3 000-4 999	55,8 (24)	4,7 (2)	9,3 (4)	30,2 (13)	100,0 (43)
5 000-9 999	51,2 (21)	9,8 (4)	17,1 (7)	22,0 (9)	100,0 (41)
10 000-19 999	39,4 (13)	21,2 (7)	9,1 (3)	30,3 (10)	100,0 (33)
20 000-34 999	53,3 (8)	13,3 (2)	13,3 (2)	20,0 (3)	100,0 (15)
Over 35 000	62,5 (5)	0,0 (0)	12,5 (1)	25,0 (2)	100,0 (8)

10 Arbeid/sysselsettingstiltak

Arbeid/sysselsettingstiltak både i kommunal regi og i regi av Aetat er kartlagt. For begge tiltakene er gjennomsnittlig brukerrate omlag 1 per 1,000 innbygger 18 år og eldre slik at gjennomsnittlig rate totalt er nærmere 2 per 1,000 innbygger. For begge tjenestene er det ekstremobservasjoner som trekker opp gjennomsnittet. Halvparten av kommunene har brukerrate for arbeid i kommunal regi og gjennom Aetat som er lavere enn hhv 0,6 og 0,5. Det er større spredning i brukerraten mellom kommunene med hensyn til arbeid i regi av Aetat enn arbeid i kommunal regi.

I overkant av 3/4 av kommunene har brukere som mottar arbeid/sysselsettingstiltak i kommunal regi, mens 70 prosent har brukere som har tiltak gjennom Aetat. Det er kun vel 10 prosent av de 213 kommunene og bydelene som har oppgitt tall for begge tiltakene som ikke har brukere som mottar tilbud om arbeid/sysselsettingstiltak. Over halvparten av kommunene oppgir brukere for begge tjenestene. Det er en større andel kommuner som har brukere med tiltak i regi av Aetat blant kommuner som også har brukere som mottar tjenesten fra kommunen (73 prosent) enn blant de som ikke har brukere med tiltak i kommunal regi (54 prosent).

Gjennomsnittlig brukerrate for arbeid i kommunal regi avtar med kommunestørrelse. Det er signifikante forskjeller mellom kommuner over og under 10,000 innbyggere. Det er stor spredning i brukerraten blant mindre kommuner. Det er ingen systematiske og statistisk signifikante sammenhenger mellom kommunestørrelse og brukerratene for arbeid gjennom Aetat og arbeid totalt. Det er stor spredning innen innbyggertallsgruppene, spesielt blant store og mellomstore kommuner.

Små kommuner med innbyggertall under 2,000 skiller seg ut med høy andel kommuner uten brukere med tilbud om arbeid i kommunal regi. Når det gjelder arbeid i regi av Aetat så avtar andelen kommuner uten brukere med kommunestørrelse. Gruppen av kommuner og bydeler med innbyggertall mellom 20,000 og 35,000 har imidlertid en relativt høy andel uten brukere med tilbud fra Aetat, over ¼ av kommunene - det vil si på linje med andelen blant kommuner med mellom 3,000 og 10,000 innbyggere. Det er kun blant de minste kommunene med mindre enn 2,000 innbyggere at vi finner relativt mange kommuner som ikke har brukere som mottar tilbud om arbeid.

Kommunene i utvalget oppgir stor grad av underdekning når det gjelder tilbud om arbeid for mennesker med psykiske lidelser. Over 60 prosent angir at dekningsgraden er under 50% og hele 40 prosent angir dekningsgrad på 0-25%. Kun 16,6 prosent av de 226 kommunene vi har tall for oppgir høy dekning, 75-100 %. Andelen som oppgir dekning under 50 øker med kommunestørrelse. Mens mindre enn halvparten av kommunene med mindre enn 2,000 innbyggere oppgir dekningsgrad under 50 % svarer hele 90 prosent av kommunene med innbyggertall mellom 20,000 og 35,000 det samme. Andelen er noe lavere (i overkant av 70 prosent) blant de største kommunene.

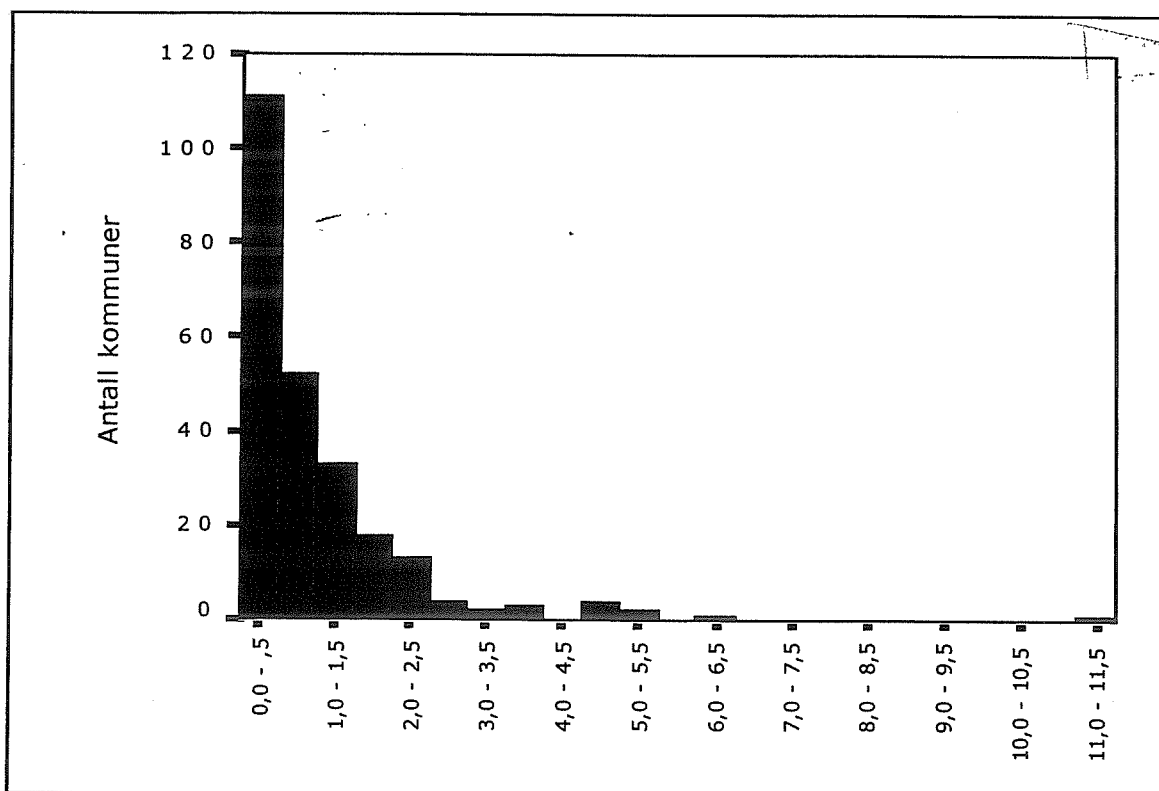
En relativt høy andel av kommunene har ikke besvart spørsmålene om arbeid/sysselsettingstiltak, spesielt blant store kommuner.

10.1 Brukerrater

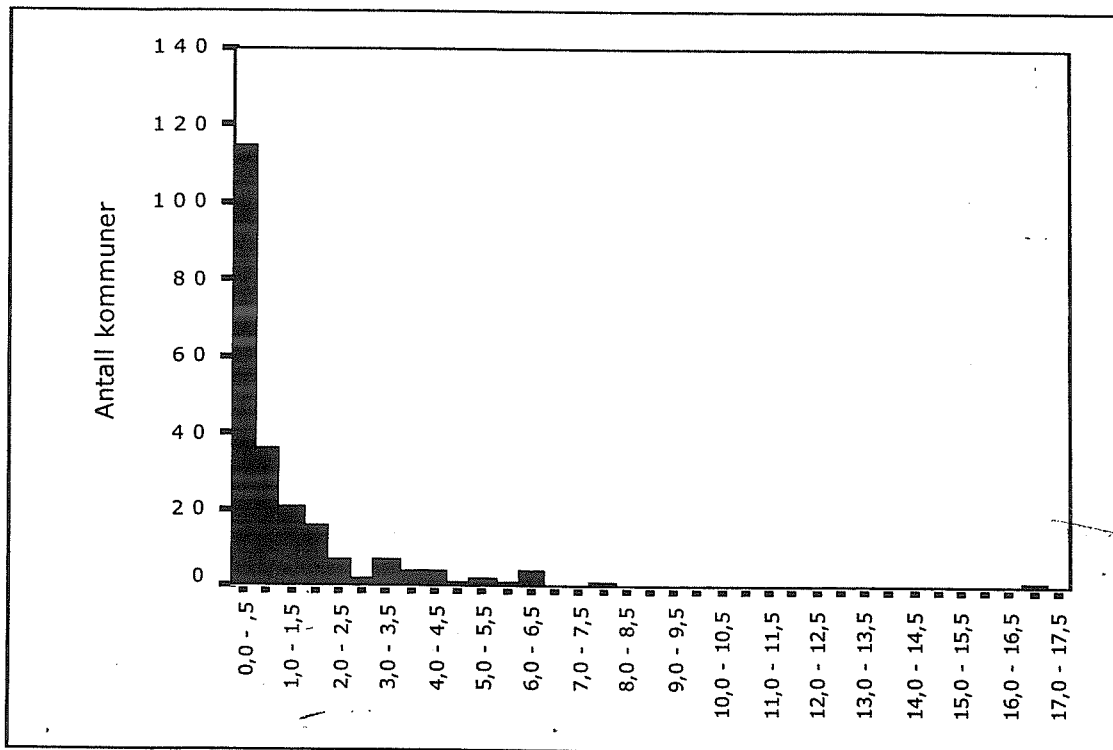
Tabell 10.1 Brukerrate for arbeid/sysselsettingstiltak ved utgangen av 2001¹.

Tjeneste	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
				25	50	75			
Arbeid i kommunal regi	0,95	1,28	0	0,11	0,58	1,25	11,43	244	23,0
Arbeid i regi av Aetat	1,08	1,80	0	0	0,46	1,40	16,91	222	30,2
Sum arbeid	1,97	2,36	0	0,52	1,34	2,50	19,73	213	10,8

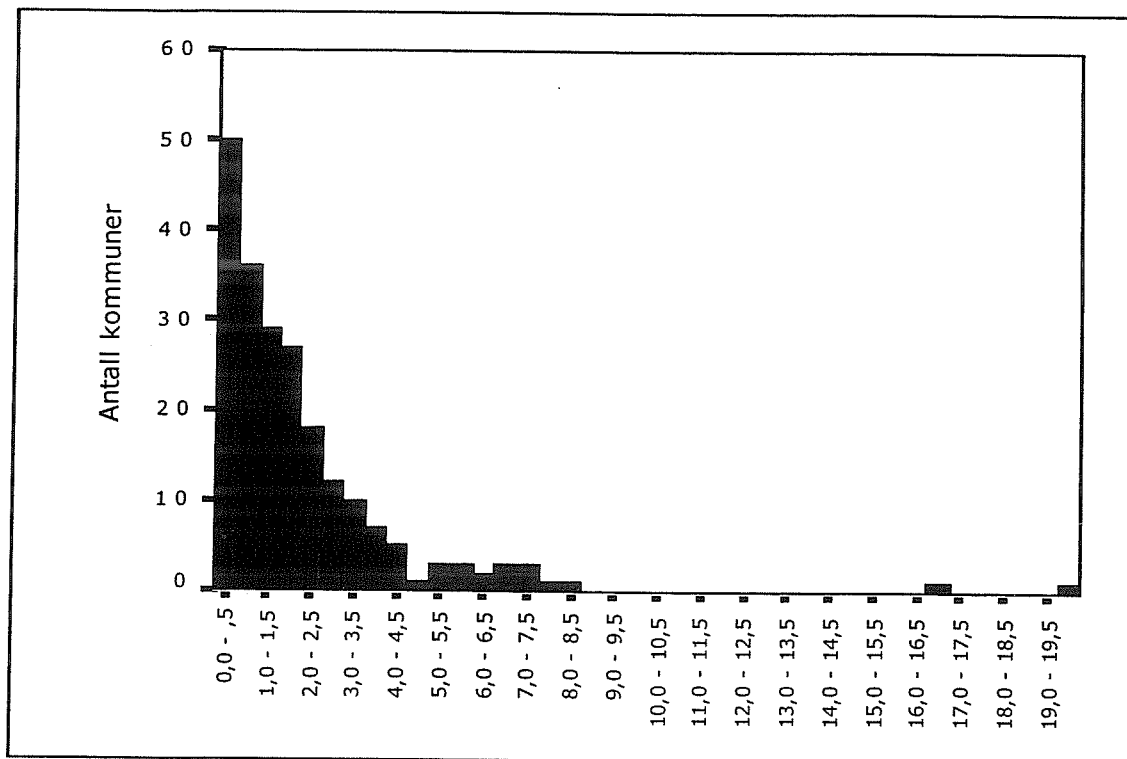
¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Figur 10.1 Frekvensfordeling. Brukerrate for arbeid i kommunal regi. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

Figur 10.2 Frekvensfordeling. Brukerrate for arbeid i regi av Aetat. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

Figur 10.3 Frekvensfordeling. Brukerrate for arbeid (sum kommunal regi og Aetat). Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 18 år og eldre.

Tabell 10.2 Prosentandel kommuner som har brukere som mottar arbeid i regi av Aetat. Kommuner med og uten brukere som mottar arbeid i kommunal regi. Antall kommuner i parentes.

Brukere i kommunal regi	Brukere i regi av Aetat		Totalt
	Ja	Nei	
Ja	73,0 (119)	27,0 (44)	100,0 (163)
Nei	54,0 (27)	46,0 (23)	100,0 (50)
Totalt	68,5 (146)	31,5 (67)	100,0 (213)

Tabell 10.3 Brukerrate arbeid/sysselsettingstiltak i kommunal regi¹. Etter kommunestørrelse. N=244.

Innbyggertallsgruppe	Gjennomsnitt	Standardavvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	1,39	1,86	0,00	0,79	6,17	12	50,0
1 000-1 999	1,24	1,58	0,00	0,74	5,39	40	42,5
2 000-2 999	1,26	1,10	0,00	1,13	5,35	26	15,4
3 000-4 999	1,01	1,65	0,00	0,67	11,43	51	21,6
5 000-9 999	0,96	1,08	0,00	0,66	4,95	46	17,4
10 000-19 999	0,60	0,63	0,00	0,38	2,82	38	13,2
20 000-34 999	0,59	0,68	0,00	0,45	2,47	21	19,0
Over 35 000	0,32	0,29	0,00	0,25	0,99	10	10,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell 10.4 Brukerrate arbeid/sysselsettingstiltak i regi av Aetat¹. Etter kommunestørrelse. N=222.

Innbyggertallsgruppe	Gjennomsnitt	Standardavvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	0,55	1,15	0,00	0,00	3,75	12	75,0
1 000-1 999	0,88	1,06	0,00	0,71	3,47	41	48,8
2 000-2 999	0,82	0,96	0,00	0,53	3,22	25	40,0
3 000-4 999	1,39	1,71	0,00	0,79	6,11	46	23,9
5 000-9 999	1,12	1,75	0,00	0,50	7,80	42	23,8
10 000-19 999	1,26	3,04	0,00	0,37	16,91	33	9,1
20 000-34 999	0,68	1,57	0,00	0,26	6,24	15	26,7
Over 35 000	1,75	2,05	0,04	0,82	5,49	8	0,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell 10.5 Brukerrate sum arbeid/sysselssettingstiltak i kommunal regi og regi av Aetat¹. Etter kommunestørrelse. N=213.

Innbyggertallsgruppe	Gjennomsnitt	Standardavvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	1,93	2,48	0,00	1,43	7,72	12	41,7
1 000-1 999	2,06	1,99	0,00	1,41	8,10	38	21,1
2 000-2 999	2,09	1,34	0,00	1,92	6,68	24	4,2
3 000-4 999	2,35	2,80	0,00	1,55	16,57	45	6,7
5 000-9 999	1,80	1,80	0,00	1,20	7,19	39	10,3
10 000-19 999	1,75	3,44	0,00	0,98	19,73	32	3,1
20 000-34 999	1,23	1,66	0,00	0,72	6,71	15	6,7
Over 35 000	2,09	2,27	0,15	1,31	6,48	8	0,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

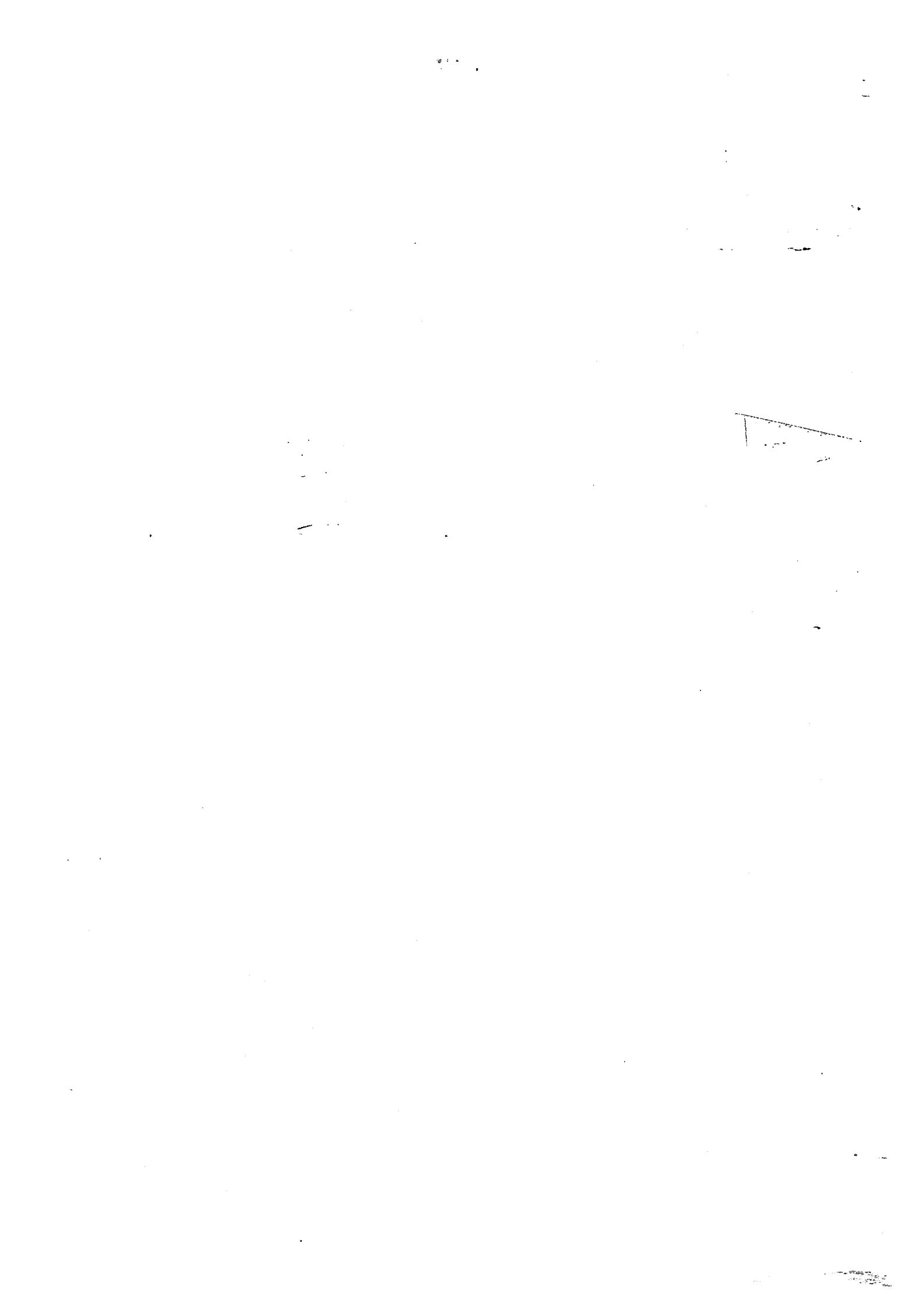
10.2 Dekningsgrad

Tabell 10.6 Dekningsgrad – arbeid/sysselssettingstiltak. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

0-25 %	25-50 %	50-75 %	75-100 %	Totalt
40,3 (91)	20,8 (47)	22,1 (50)	16,8 (38)	100 (226)

Tabell 10.7 Dekningsgrad – arbeid/sysselssettingstiltak. Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=226.

Innbyggertall	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt
Under 1 000	20,0 (2)	10,0 (1)	30,0 (3)	40,0 (4)	100,0 (10)
1 000-1 999	32,5 (13)	15,0 (6)	27,5 (11)	25,0 (10)	100,0 (40)
2 000-2 999	48,0 (12)	8,0 (2)	20,0 (5)	24,0 (6)	100,0 (25)
3 000-4 999	36,2 (17)	17,0 (8)	29,8 (14)	17,0 (8)	100,0 (47)
5 000-9 999	43,9 (18)	19,5 (8)	19,5 (8)	17,1 (7)	100,0 (41)
10 000-19 999	44,4 (16)	33,3 (12)	13,9 (5)	8,3 (3)	100,0 (36)
20 000-34 999	55,0 (11)	35,0 (7)	10,0 (2)	0,0 (0)	100,0 (20)
Over 35 000	28,6 (2)	42,9 (3)	28,6 (2)	0,0 (0)	100,0 (7)

11 Andre tilrettelagte tilbud i det psykiske helsearbeidet overfor voksne

Undersøkelsen kartlegger i hvilken grad kommunene bruker spesifikke tilnærminger i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Av de tilnærminger som er undersøkt er individuelle samtaler/støttesamtaler mest brukt. Nesten 90 prosent av kommunene benytter denne tilnærmingen i stor grad. Under 1 prosent bruker ikke tilnærmingen eller bruker den i liten grad. En stor del av kommunene bruker også arbeid med familie/pårørende og med øvrig nettverk i noen eller stor grad, hhv 93 og 78 prosent. Over halvparten av kommunene bruker også samtaler i grupper i noen eller stor grad. Psykomotorisk behandling brukes ikke eller i liten grad i et stort flertall av kommunene (70 prosent). Fysioterapi og/eller ergoterapi er oftere brukt. Over 60 prosent bruker disse tilnærmingene i noen eller stor grad.

Andelen som bruker samtaler i grupper som tilnærming i det psykisk helsearbeidet rettet mot voksne øker med kommunestørrelse. Andelen som i stor grad benytter individuelle støttesamtaler er høy for alle innbyggertallsgrupper, men øker frem til gruppen 5,000-9,999 for deretter å avta noe. Når det gjelder arbeid med familie/pårørende og øvrig nettverk oppgir en høyere andel at de bruker dette i stor grad blant kommuner med mer enn 5,000 innbyggere enn blant mindre kommuner. Det er imidlertid også en relativt høy andel blant de største kommunene og bydelene som ikke eller i liten grad arbeider med øvrig nettverk.

Det er ikke store forskjeller mellom ulike innbyggertallsgrupper når det gjelder bruk av psykomotorisk behandling og fysioterapi og/eller ergoterapi.

Tabell 11.1 I hvilken grad bruker kommunene følgende tilnærminger i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Individuelle samtaler/støttesamtaler	0,4 (1)	11,3 (31)	88,3 (242)	100,0 (274)
Samtaler i grupper	43,9 (119)	49,8 (135)	6,3 (17)	100,0 (271)
Arbeid med familie/pårørende	7,2 (20)	71,7 (198)	21,0 (58)	100,0 (276)
Arbeid med øvrig nettverk	22,3 (61)	58,0 (159)	19,7 (54)	100,0 (274)
Psykomotorisk behandling	69,5 (182)	27,5 (72)	3,1 (8)	100,0 (262)
Fysioterapi/ergoterapi	36,2 (97)	57,1 (153)	6,7 (18)	100,0 (268)

Tabell 11.2 I hvilken grad bruker kommunene individuelle samtaler/støttesamtaler i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=274.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	0,0 (0)	25,0 (3)	75,0 (9)	100,0 (12)
1 000-1 999	2,3 (1)	18,2 (8)	79,5 (35)	100,0 (44)
2 000-2 999	0,0 (0)	17,2 (5)	82,8 (24)	100,0 (29)
3 000-4 999	0,0 (0)	9,4 (5)	90,6 (48)	100,0 (53)
5 000-9 999	0,0 (0)	4,0 (2)	96,0 (48)	100,0 (50)
10 000-19 999	0,0 (0)	8,9 (4)	91,1 (41)	100,0 (45)
20 000-34 999	0,0 (0)	7,1 (2)	92,9 (26)	100,0 (28)
Over 35 000	0,0 (0)	15,4 (2)	84,6 (11)	100,0 (13)

Tabell 11.3 I hvilken grad bruker kommunene samtaler i grupper i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=271.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	83,3 (10)	16,7 (2)	0,0 (0)	100,0 (12)
1 000-1 999	71,1 (32)	28,9 (13)	0,0 (0)	100,0 (45)
2 000-2 999	50,0 (14)	50,0 (14)	0,0 (0)	100,0 (28)
3 000-4 999	51,9 (27)	46,2 (24)	1,9 (1)	100,0 (52)
5 000-9 999	33,3 (16)	58,3 (28)	8,3 (4)	100,0 (48)
10 000-19 999	22,2 (10)	71,1 (32)	6,7 (3)	100,0 (45)
20 000-34 999	28,6 (8)	46,4 (13)	25,0 (7)	100,0 (28)
Over 35 000	15,4 (2)	69,2 (9)	15,4 (2)	100,0 (13)

Tabell 11.4 I hvilken grad bruker kommunene arbeid med familie/pårørende i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=276.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	16,7 (2)	66,7 (8)	16,7 (2)	100,0 (12)
1 000-1 999	8,9 (4)	77,8 (35)	13,3 (6)	100,0 (45)
2 000-2 999	17,2 (5)	65,5 (19)	17,2 (5)	100,0 (29)
3 000-4 999	3,8 (2)	79,2 (42)	17,0 (9)	100,0 (53)
5 000-9 999	5,9 (3)	64,7 (33)	29,4 (15)	100,0 (51)
10 000-19 999	4,4 (2)	75,6 (34)	20,0 (9)	100,0 (45)
20 000-34 999	3,6 (1)	67,9 (19)	28,6 (8)	100,0 (28)
Over 35 000	7,7 (1)	61,5 (8)	30,8 (4)	100,0 (13)

Tabell 11.5 I hvilken grad bruker kommunene arbeid med øvrig nettverk i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=274.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	16,7 (2)	66,7 (8)	16,7 (2)	100,0 (12)
1 000-1 999	24,4 (11)	66,7 (30)	8,9 (4)	100,0 (45)
2 000-2 999	34,5 (10)	62,1 (18)	3,4 (1)	100,0 (29)
3 000-4 999	30,8 (16)	57,7 (30)	11,5 (6)	100,0 (52)
5 000-9 999	15,7 (8)	51,0 (26)	33,3 (17)	100,0 (51)
10 000-19 999	9,1 (4)	61,4 (27)	29,5 (13)	100,0 (44)
20 000-34 999	21,4 (6)	50,0 (14)	28,6 (8)	100,0 (28)
Over 35 000	30,8 (4)	46,2 (6)	23,1 (3)	100,0 (13)

Tabell 11.6 I hvilken grad bruker kommunene psykomotorisk behandling i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=262.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	83,3 (10)	16,7 (2)	0,0 (0)	100,0 (12)
1 000-1 999	68,2 (30)	27,3 (12)	4,5 (2)	100,0 (44)
2 000-2 999	67,9 (19)	28,6 (8)	3,6 (1)	100,0 (28)
3 000-4 999	75,5 (37)	24,5 (12)	0,0 (0)	100,0 (49)
5 000-9 999	68,8 (33)	27,1 (13)	4,2 (2)	100,0 (48)
10 000-19 999	65,9 (29)	29,5 (13)	4,5 (2)	100,0 (44)
20 000-34 999	66,7 (16)	29,2 (7)	4,2 (1)	100,0 (24)
Over 35 000	61,5 (8)	38,5 (5)	0,0 (0)	100,0 (13)

Tabell 11.7 I hvilken grad bruker kommunene fysioterapi og/eller ergoterapi i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=268.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	66,7 (8)	25,0 (3)	8,3 (1)	100,0 (12)
1 000-1 999	34,1 (15)	59,1 (26)	6,8 (3)	100,0 (44)
2 000-2 999	28,6 (8)	64,3 (18)	7,1 (2)	100,0 (28)
3 000-4 999	30,8 (16)	61,5 (32)	7,7 (4)	100,0 (52)
5 000-9 999	37,5 (18)	54,2 (26)	8,3 (4)	100,0 (48)
10 000-19 999	50,0 (22)	47,7 (21)	2,3 (1)	100,0 (44)
20 000-34 999	14,8 (4)	77,8 (21)	7,4 (2)	100,0 (27)
Over 35 000	46,2 (6)	46,2 (6)	7,7 (1)	100,0 (13)

12 Forebyggende arbeid innen psykisk helsearbeid rettet mot barn og unge

Av de 277 kommunene og bydelene i utvalget oppgir 86 prosent at det er satt igang forebyggende tiltak innen det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Andelen øker med kommunestørrelse; fra 75 prosent for kommuner med mindre enn 2,000 innbyggere til 100 % blant kommuner med mer enn 20,000 innbyggere.

Det er også kartlagt hvilke tjenester som er involvert i forebyggende arbeid rettet mot spesifikke tema eller grupper. Vi lar her andelen kommuner som for en gitt instans arbeider med et gitt tema/gruppe, uttrykke hvilke tema/grupper de ulike tjenestene oftest arbeider med. For grunnskolen har flest kommuner oppgitt vennskap/mobbing, rusproblemer og utagerende atferd. Barnehagene arbeider oftest med samspill barn og foreldre, vennskap/mobbing og utagerende atferd. Før helsestasjon er samspill barn og foreldre, omsorgssvikt/mishandling/overgrep og barn av foreldre med psykiske lidelser oppgitt av flest kommuner. Det samme gjelder for barnevern bare i annen rekkefølge. Skolehelsetjenesten i grunnskolen arbeider i størst grad i forhold til rusproblemer, spiseforstyrrelser og vennskap/mobbing, mens skolehelsetjenesten i videregående skole oftest arbeider med rusproblemer, selvmord og spiseforstyrrelser. PPT er oftest involvert i forebyggende arbeid i forhold til utagerende atferd, samspill barn og foreldre og omsorgssvikt/mishandling/overgrep. Flest kommuner oppgir rusproblemer, etniske minoriteter og barn av psykisk syke foreldre når det gjelder sosialtjenestens forebyggende arbeid overfor barn og unge. For de kommuner som har egen enhet for psykisk helsearbeid oppgis oftest barn av foreldre med psykiske lidelser, selvmord og mestring/kriser som tema/grupper.

Skolehelsetjenesten i grunnskolen og helsestasjon er tjenestene som er oftest involvert i forhold til de fleste tema/grupper. Dersom vi ser på hvilke tema/grupper minst én tjeneste er involvert i, så er samspill barn og foreldre, rusproblemer og vennskap/mobbing tema/grupper kommunene i stor grad har satt igang forebyggende tiltak i forhold til. Etniske minoriteter, depresjon/nedstemthet og selvmord er de tema/grupper som det i minst grad arbeides med i kommunene. For de fleste tema/grupper øker andelen kommuner som har satt i gang tiltak med kommunestørrelse. Størst spredning mellom innbyggertallsgruppene finner vi med hensyn til etniske minoriteter og utagerende atferd. Minst spredning finner vi for rusproblemer og vennskap/mobbing.

Tabell 12.1 Har kommunen satt i gang forebyggende tiltak innen det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge? (ja/nei). Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Nei	Ja	Ubesvart	Totalt
11,2 (31)	85,6 (237)	3,2 (9)	100,0 (277)

Tabell 12.2 Har kommunen satt i gang forebyggende tiltak innen det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge? (ja/nei). Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Nei	Ja	Totalt
Under 1 000	25,0 (3)	75,0 (9)	100,0 (12)
1 000-1 999	25,0 (11)	75,0 (33)	100,0 (44)
2 000-2 999	10,7 (3)	89,3 (25)	100,0 (28)
3 000-4 999	18,0 (9)	82,0 (41)	100,0 (50)
5 000-9 999	8,2 (4)	91,8 (45)	100,0 (49)
10 000-19 999	2,3 (1)	97,7 (43)	100,0 (44)
20 000-34 999	0,0 (0)	100,0 (28)	100,0 (28)
Over 35 000	0,0 (0)	100,0 (13)	100,0 (13)

Tabell 12.3 Kartlegging av det forebyggende arbeidet mht. tema/grupper og hvilke tjenester som er involvert. Prosentandel av kommunene som har krysset for gitt kombinasjon av tema og tjeneste. N=259¹.

Tema/gruppe	Grunnskole	Barnehage	Helsestasjon	Skolehelse-tjeneste-grunnskole	Skolehelse-tjeneste-videregående skole	Barnevern	PPT	Sosial-tjenesten	Enhet for psykisk helsearbeid ²	Annet
Selv mord	10,4	2,7	21,6	25,1	25,9	13,5	11,6	13,5	26,3	7,3
Rusproblemer	36,7	4,2	34,7	49,8	30,1	31,3	15,1	42,1	19,7	13,1
Spiseforstyrrelser	16,2	3,1	30,1	42,1	26,6	8,1	9,3	3,9	12,0	3,5
Samspill barn og foreldre	20,8	32,8	70,7	27,0	6,9	32,4	21,6	9,7	12,0	5,8
Mestring/kriser	19,3	12,7	30,9	32,8	22,4	21,6	14,3	12,7	23,2	7,7
Depresjon/hedstemthet	8,5	5,8	22,8	22,4	19,7	10,0	9,3	7,7	19,3	5,0
Utagerende atferd	27,0	18,9	25,5	27,4	10,8	27,0	32,8	8,1	10,8	5,4
Tidlig tegn på alvorlige psykiske lidelser	13,5	10,4	30,5	27,8	19,3	18,1	15,8	4,6	16,6	3,5
Barn av foreldre med psykiske lidelser	10,8	15,4	43,2	25,9	8,1	40,2	14,3	15,8	28,6	6,2
Omsorgssvikt/mis-handling/overgrep	17,4	15,8	44,0	28,6	13,5	49,8	17,0	12,0	13,5	6,2
Etniske minoriteter	14,7	13,1	28,2	18,5	10,0	16,2	10,0	19,7	7,3	5,4
Vennskap/mobbing	43,2	23,2	21,2	40,5	14,3	12,7	19,3	2,7	6,9	5,4

¹ Holder utenfor de som ikke har besvart spørsmål 11a, og de som har svart ja på spørsmål 11 a og ikke satt noen kryss på spørsmål 11b. ² Ikke alle kommuner har en slik enhet.

Tabell 12.4 Kartlegging av det forebyggende arbeidet mht. tema/grupper. Prosentandel av kommunene som har oppgitt at de jobber med et gitt tema innenfor minst et tjenesteområde. Etter kommunestørrelse.

Innbyggertalls- gruppe	Selvmord	Rus- problemer	Spise- forstyrrelser	Samspill barn og foreldre	Mestring/ kriser	Depresjon/ nedstemthet	Utagerende atferd	Tidlig tegn på alvorlige psykiske lidelser	Barn av foreldre med psykiske lidelser	Omsorgssvikt /mishandling /overgrep	Etniske minoriteter	Vennskap/ mobbing	N ¹
Under 1 000	27,3	72,7	36,4	72,7	36,4	27,3	27,3	36,4	36,4	54,5	18,2	54,5	11
1 000-1 999	31,0	57,1	42,9	57,1	40,5	33,3	40,5	31,0	50,0	47,6	21,4	64,3	42
2 000-2 999	50,0	75,0	50,0	71,4	60,7	53,6	57,1	60,7	71,4	53,6	35,7	60,7	28
3 000-4 999	50,0	72,9	66,7	72,9	64,6	43,8	56,3	56,3	58,3	64,6	50,0	68,8	48
5 000-9 999	48,9	85,1	63,8	78,7	55,3	53,2	51,1	55,3	61,7	68,1	44,7	57,4	47
10 000-19 999	62,8	88,4	79,1	90,7	67,4	53,5	62,8	62,8	72,1	67,4	55,8	69,8	43
20 000-34 999	78,6	85,7	85,7	100,0	96,4	82,1	78,6	78,6	78,6	78,6	71,4	85,7	28
Over 35000	83,3	91,7	91,7	100,0	91,7	58,3	100,0	75,0	91,7	91,7	91,7	83,3	12
Total	52,5	77,6	64,5	78,4	62,5	50,6	57,1	56,0	64,1	64,1	46,7	67,2	259

¹ Holder utenfor de som ikke har besvart spørsmål 11a, og de som har svart ja på spørsmål 11 a og ikke satt noen kryss på spørsmål 11b.

13 Fritidstilbud for barn og unge

Brukerrate for støttekontakt for barn og unge med problemer relatert til psykisk helse er i gjennomsnitt 2,6 per 1,000 innbygger 0-17 år. Brukerraten varierer mye mellom kommunene og gjennomsnittet er i stor grad påvirket av svært høye rater i noen kommuner. Medianen er 1,3, det vil si at halvparten av kommunene har mindre enn 1,3 brukere per 1,000 innbygger under 18 år. Over 1/3 av de 212 kommunene og bydelene som har oppgitt brukertall har ingen barn og unge som mottar støttekontakt. Brukerraten i de 1/4 kommunene med høyest rate varierer fra 4,4 til 18,6. Det er ingen entydig sammenheng mellom gjennomsnittlig brukerrate og kommunestørrelse, men små kommuner (1,000-3,000 innbyggere) har signifikant høyere rate enn større kommuner (10,000-20,000 innbyggere), men det er generelt stor spredning innen innbyggertallsgruppene. Andelen kommuner uten brukere avtar med kommunestørrelse, fra 64 prosent i kommuner under 1,000 innbyggere til 10 prosent til kommuner over 35,000 innbyggere. Men små kommuner som har brukere, har høyere rater enn store kommuner som har brukere.

Det er også kartlagt hvorvidt kommunene gir tilbud om fritidsassistent. Bruk av fritidsassistent er lite utbredt. Kun i underkant av 15 prosent av kommunene har brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Fritidsassistent er ikke en lovpålagt oppgave og formelt vedtak om tildeling trenger ikke foreligge. Videre organiseres tjenesten ofte gjennom kultur-etaten. Begge forhold kan tenkes å bidra til at omfanget er underrapportert i undersøkelsen. Det ser ikke ut til at fritidsassistent fungerer som et alternativ til støttekontakt. Andelen kommuner med brukere som mottar støttekontakt er høyere blant kommuner som har brukere med tjenester fra fritidsassistent (93 prosent) enn blant kommuner som ikke har brukere med tjenester fra fritidsassistent (58 prosent). Brukerraten for støttekontakt er også signifikant høyere for kommuner som benytter fritidsassistent. En høyere andel benytter fritidsassistent blant store kommuner enn blant små kommuner.

Det er også store variasjoner i antatt dekningsgrad for støttekontakt mellom kommunene; 27 prosent oppgir lav dekning (0-25 %) og 33 prosent oppgir høy dekning (75-100 %). Andelen som oppgir en dekningsgrad på mer enn 50 % avtar med kommunestørrelse. Blant kommuner med innbygger tall under 1,000 og mellom 1,000 og 2,000 er andelen hhv 78 og 64 prosent. Andelen er 50-58 prosent for kommuner med innbyggertall mellom 2,000 og 35,000. Andelen er markert lavere for de største kommunene, 27 prosent.

13.1 Brukerrater

Tabell 13.1 Brukerrate for støttekontakt og fritidsassistent ved utgangen av 2001¹.

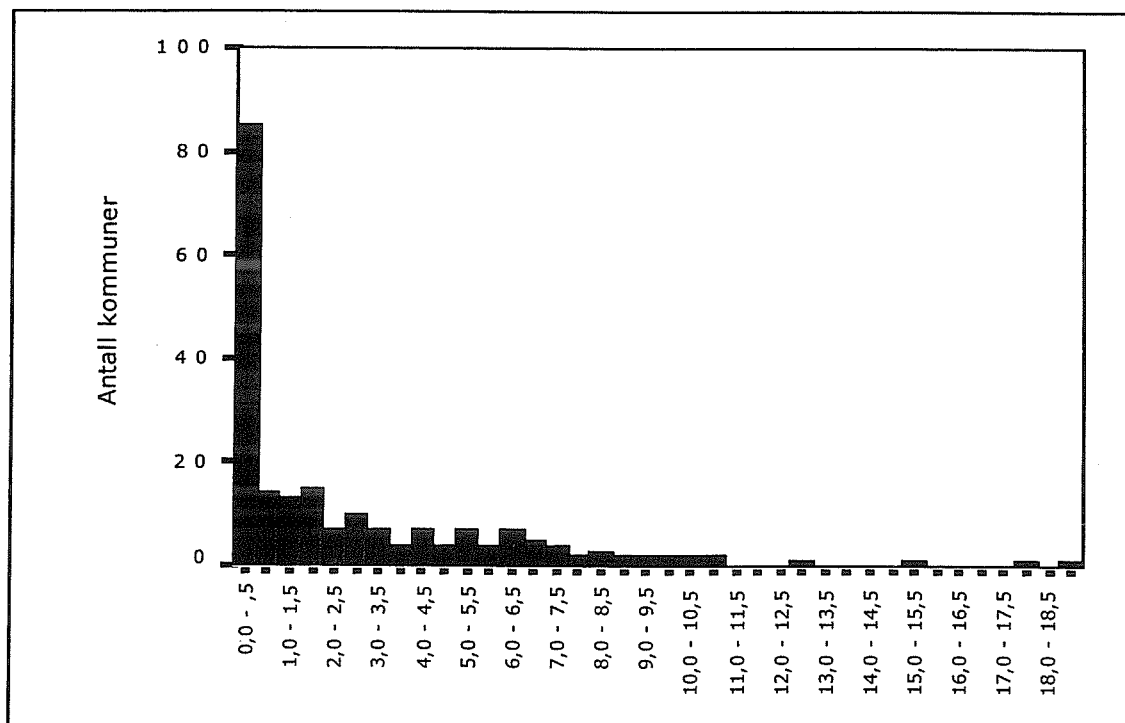
Tjeneste	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
				25	50	75			
Støttekontakt	2,62	3,41	0	0	1,27	4,41	18,56	212	35,4
Fritidsassistent	0,60	2,93	0	0,00	0,00	0,00	32,26	212	85,8

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 0-17 år.

Tabell 13.2 Brukerrate for støttekontakt ved utgangen av 2001¹. Kommuner med og uten brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent.

Har brukere med tjenester fra fritidsassistent	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N
Nei	2,40	3,47	0,00	0,74	18,56	166
Ja	3,94	3,28	0,00	2,32	9,95	27

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Figur 13.1 Frekvensfordeling. Brukerrate for støttekontakt for barn og unge. Intervall på 0,5 brukere per 1,000 innbygger 0-17 år.

Tabell 13.3 Prosentandel kommuner som har brukere som mottar tjenester fra støttekontakt. . Kommuner med og uten brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Antall kommuner i parentes. N=193.

Har brukere med tjenester fra fritidsassistent	Brukere med støttekontakt		Totalt
	Ja	Nei	
Ja	92,6 (25)	7,4 (2)	100,0 (27)
Nei	57,8 (96)	42,2 (70)	100,0 (166)
Totalt	62,7 (121)	37,3 (72)	100,0 (193)

Tabell 13.4 Brukerrater for støttekontakt¹. Etter kommunestørrelse. N=212.

Innbyggertallsgruppe	Gj. Snitt	Std. Avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
Under 1 000	2,60	3,98	0,00	0,00	10,47	11	63,6
1 000-1 999	3,07	4,05	0,00	0,00	15,33	36	52,8
2 000-2 999	4,01	4,82	0,00	2,13	18,56	24	37,5
3 000-4 999	2,55	3,02	0,00	1,17	10,78	44	38,6
5 000-9 999	2,57	3,32	0,00	1,48	17,51	36	22,2
10 000-19 999	1,73	2,33	0,00	0,95	9,83	31	29,0
20 000-34 999	1,60	2,09	0,00	0,73	7,21	20	25,0
Over 35 000	2,96	2,72	0,00	2,19	8,50	10	10,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 0-17 år.

Tabell 13.5 Prosentfordeling av kommuner som har /ikke har brukere som mottar tjenester fra fritidsassistent. Etter kommunestørrelse. N=212. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Har kommunen brukere med fritidsassistent?		Totalt
	Nei	Ja	
Under 1 000	100,0 (11)	0,0 (0)	100,0 (11)
1 000-1 999	94,4 (34)	5,6 (2)	100,0 (36)
2 000-2 999	82,6 (19)	17,4 (4)	100,0 (23)
3 000-4 999	93,2 (41)	6,8 (3)	100,0 (44)
5 000-9 999	84,6 (33)	15,4 (6)	100,0 (39)
10 000-19 999	78,8 (26)	21,2 (7)	100,0 (33)
20 000-34 999	66,7 (12)	33,3 (6)	100,0 (18)
Over 35 000	75,0 (6)	25,0 (2)	100,0 (8)

13.2 Dekningsgrad

Tabell 13.6 Dekningsgrad - støttekontakt. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Total
26,8 (57)	16,9 (36)	23,0 (49)	33,3 (71)	100,0 (213)

Tabell 13.7 Dekningsgrad - støttekontakt. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes. N=256.

Innbyggertall	0-25%	25-50%	50-75%	75-100%	Totalt
Under 1 000	11,1 (1)	11,1 (1)	22,2 (2)	55,6 (5)	100,0 (9)
1 000-1 999	27,8 (10)	8,3 (3)	30,6 (11)	33,3 (12)	100,0 (36)
2 000-2 999	35,7 (10)	14,3 (4)	25,0 (7)	25,0 (7)	100,0 (28)
3 000-4 999	25,0 (10)	17,5 (7)	10,0 (4)	47,5 (19)	100,0 (40)
5 000-9 999	23,5 (8)	20,6 (7)	29,4 (10)	26,5 (9)	100,0 (34)
10 000-19 999	30,3 (10)	12,1 (4)	27,3 (9)	30,3 (10)	100,0 (33)
20 000-34 999	18,2 (4)	27,3 (6)	18,2 (4)	36,4 (8)	100,0 (22)
Over 35 000	36,4 (4)	36,4 (4)	18,2 (2)	9,1 (1)	100,0 (11)

14 Andre tilrettelagte tilbud i det psykiske helsearbeidet overfor barn og unge

Undersøkelsen kartlegger også i hvilken grad kommunene bruker spesifikke tilnærminger i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Av de tilnærminger som er undersøkt er individuelle samtaler/støttesamtaler og arbeid med familie/pårørende mest brukt. Over 90 prosent av kommunene benytter disse tilnærmingene i noen eller stor grad. En stor del av kommunene (76 prosent) bruker også arbeid med øvrig nettverk i noen eller stor grad. Over halvparten av kommunene oppgir at de ikke eller i liten grad benytter samtaler i grupper. Kommunene bruker også i liten grad psykomotorisk behandling (79 prosent). Fysioterapi og/eller ergoterapi er oftere brukt, 48 prosent av kommunene bruker disse tilnærmingene i noen eller stor grad.

Andelen kommuner som benytter individuelle samtaler, samtaler i grupper og fysioterapi/ergoterapi er positivt korrelert med kommunestørrelse.

Tabell 14.1 I hvilken grad bruker kommunene følgende tilnæringer i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Individuelle samtaler/støttesamtaler	8,0 (20)	48,2 (120)	43,8 (109)	100,0 (249)
Samtaler i grupper	52,2 (121)	41,4 (96)	6,5 (15)	100,0 (232)
Arbeid med familie/pårørende	7,3 (18)	60,1 (149)	32,7 (81)	100,0 (248)
Arbeid med øvrig nettverk	23,6 (54)	62,9 (144)	13,5 (31)	100,0 (229)
Psykomotorisk behandling	78,7 (166)	19,9 (42)	1,4 (3)	100,0 (211)
Fysioterapi/ergoterapi	52,3 (115)	43,6 (96)	4,1 (9)	100,0 (220)

Tabell 14.2 I hvilken grad bruker kommunene individuelle samtaler/støttesamtaler i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=249.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	25,0 (3)	33,3 (4)	41,7 (5)	100,0 (12)
1 000-1 999	10,8 (4)	59,5 (22)	29,7 (11)	100,0 (37)
2 000-2 999	15,4 (4)	38,5 (10)	46,2 (12)	100,0 (26)
3 000-4 999	4,3 (2)	53,2 (25)	42,6 (20)	100,0 (47)
5 000-9 999	8,7 (4)	41,3 (19)	50,0 (23)	100,0 (46)
10 000-19 999	4,8 (2)	50,0 (21)	45,2 (19)	100,0 (42)
20 000-34 999	3,7 (1)	44,4 (12)	51,9 (14)	100,0 (27)
Over 35 000	0,0 (0)	58,3 (7)	41,7 (5)	100,0 (12)

Tabell 14.3 I hvilken grad bruker kommunene samtaler i grupper i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=232.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	63,6 (7)	36,4 (4)	0,0 (0)	100,0 (11)
1 000-1 999	62,2 (23)	35,1 (13)	2,7 (1)	100,0 (37)
2 000-2 999	62,5 (15)	33,3 (8)	4,2 (1)	100,0 (24)
3 000-4 999	70,7 (29)	19,5 (8)	9,8 (4)	100,0 (41)
5 000-9 999	54,8 (23)	42,9 (18)	2,4 (1)	100,0 (42)
10 000-19 999	33,3 (13)	61,5 (24)	5,1 (2)	100,0 (39)
20 000-34 999	26,9 (7)	57,7 (15)	15,4 (4)	100,0 (26)
Over 35 000	33,3 (4)	50,0 (6)	16,7 (2)	100,0 (12)

Tabell 14.4 I hvilken grad bruker kommunene arbeid med familie/pårørende i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=248.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	8,3 (1)	58,3 (7)	33,3 (4)	100,0 (12)
1 000-1 999	10,3 (4)	66,7 (26)	23,1 (9)	100,0 (39)
2 000-2 999	8,3 (2)	62,5 (15)	29,2 (7)	100,0 (24)
3 000-4 999	8,5 (4)	63,8 (30)	27,7 (13)	100,0 (47)
5 000-9 999	6,8 (3)	59,1 (26)	34,1 (15)	100,0 (44)
10 000-19 999	2,4 (1)	61,9 (26)	35,7 (15)	100,0 (42)
20 000-34 999	7,1 (2)	50,0 (14)	42,9 (12)	100,0 (28)
Over 35 000	8,3 (1)	41,7 (5)	50,0 (6)	100,0 (12)

Tabell 14.5 I hvilken grad bruker kommunene arbeid med øvrig nettverk i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=229.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	16,7 (2)	58,3 (7)	25,0 (3)	100,0 (12)
1 000-1 999	25,7 (9)	68,6 (24)	5,7 (2)	100,0 (35)
2 000-2 999	36,0 (9)	48,0 (12)	16,0 (4)	100,0 (25)
3 000-4 999	25,6 (11)	58,1 (25)	16,3 (7)	100,0 (43)
5 000-9 999	15,0 (6)	70,0 (28)	15,0 (6)	100,0 (40)
10 000-19 999	16,7 (6)	77,8 (28)	5,6 (2)	100,0 (36)
20 000-34 999	33,3 (9)	48,1 (13)	18,5 (5)	100,0 (27)
Over 35 000	18,2 (2)	63,6 (7)	18,2 (2)	100,0 (11)

Tabell 14.6 I hvilken grad bruker kommunene psykomotorisk behandling i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=211.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	83,3 (10)	16,7 (2)	0,0 (0)	100,0 (12)
1 000-1 999	88,9 (32)	11,1 (4)	0,0 (0)	100,0 (36)
2 000-2 999	78,3 (18)	21,7 (5)	0,0 (0)	100,0 (23)
3 000-4 999	84,2 (32)	15,8 (6)	0,0 (0)	100,0 (38)
5 000-9 999	72,2 (26)	22,2 (8)	5,6 (2)	100,0 (36)
10 000-19 999	69,7 (23)	30,3 (10)	0,0 (0)	100,0 (33)
20 000-34 999	70,8 (17)	25,0 (6)	4,2 (1)	100,0 (24)
Over 35 000	88,9 (8)	11,1 (1)	0,0 (0)	100,0 (9)

Tabell 14.7 I hvilken grad bruker kommunene fysioterapi og/eller ergoterapi i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=220.

Innbyggertall	Ikke/i liten grad	I noen grad	I stor grad	Total
Under 1 000	83,3 (10)	16,7 (2)	0,0 (0)	100,0 (12)
1 000-1 999	66,7 (24)	30,6 (11)	2,8 (1)	100,0 (36)
2 000-2 999	44,0 (11)	48,0 (12)	8,0 (2)	100,0 (25)
3 000-4 999	53,8 (21)	46,2 (18)	0,0 (0)	100,0 (39)
5 000-9 999	47,2 (17)	41,7 (15)	11,1 (4)	100,0 (36)
10 000-19 999	54,3 (19)	45,7 (16)	0,0 (0)	100,0 (35)
20 000-34 999	34,6 (9)	57,7 (15)	7,7 (2)	100,0 (26)
Over 35 000	36,4 (4)	63,6 (7)	0,0 (0)	100,0 (11)

15 Informasjonstiltak

Kommunene er bedt om å krysse av for om de har benyttet spesifiserte informasjonstiltak overfor tre ulike målgrupper; befolkningen generelt, brukere/pårørende og ansatte i kommunen. Markering av verdensdagen, lokalavis/-radio og brosjyrer er oppgitt av flest kommuner som informasjonstiltak rettet mot befolkningen generelt. Overfor brukere/pårørende benyttes oftest brosjyrer, markering av verdensdagen og informasjonsmøter. Brosjyrer, temadag og informasjonsmøter er de tre hyppigst forekommende informasjonstiltakene rettet mot ansatte i kommunen.

Basert på antall kryss (av 7 mulige) har kommunene i gjennomsnitt benyttet flest typer informasjonstiltak overfor befolkningen generelt (2,4 i gjennomsnitt). Kommunene benytter også flere typer informasjonstak overfor brukere/pårørende (1,8) enn i forhold til ansatte i kommunen (1,5). Andel kommuner som ikke har oppgitt tiltak er 18 prosent når det gjelder befolkningen generelt, og øker til 26 og 39 prosent for brukere/pårørende og ansatte i kommunen. I underkant av 10 prosent har ikke krysset for noe tiltak overfor noen av gruppene.

Gjennomsnittlig antall informasjonstiltak for de ulike målgruppene og totalt øker med kommunestørrelse, men forskjellene mellom innbyggertallsgruppene er (i stor grad) ikke signifikante for innbyggertall over 5,000. Andelen kommuner uten tiltak er også høyere blant små kommuner enn blant store kommuner.

Vi klarer ikke å skille de som ikke krysset av fordi de ikke har gjennomført tiltak og de som ikke har besvart spørsmålet.

Tabell 15.1 Informasjonstiltak. Prosentandel av kommunene som har krysset for gitt kombinasjon av type tiltak og gruppe tiltaket er rettet mot. N=277.

Type tiltak	Befolkningen generelt	Brukere/pårørende	Ansatte i kommunen
Brosjyrer	42,6	49,1	31,0
Informasjonsmøter	26,4	35,7	28,9
Temadag	31,4	23,1	30,7
Internett	23,5	7,6	11,2
Lokalavis/lokalradio	46,2	13,7	9,4
Markering av verdensdagen	58,1	36,1	22,7
Andre informasjonstiltak	15,9	11,6	15,5

Tabell 15.2 Antall informasjonstiltak rettet mot ulike grupper. N=277.

Tiltak rettet mot	Gj. Snitt	Std. avvik	Min	Kvartil			Max	Prosentandel kommuner med ingen tiltak
				25	50	75		
Befolkningen generelt ¹	2,4	1,8	0	1	2	4	7	17,7
Brukere/pårørende ¹	1,8	1,6	0	0	1	3	7	26,4
Ansatte i kommunen ¹	1,5	1,6	0	0	1	2	7	38,6
Samlet ²	5,7	4,1	0	3	5	8	19	7,6

¹ Maksimalt antall er 7. ² Maksimalt antall er 21.

Tabell 15.3 Informasjonstiltak rettet mot befolkningen generelt (antall, maksimalt 7). Etter kommunestørrelse. N=277.

Innbyggertallsgruppe	Gj. Snitt	Std. Avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen tiltak
Under 1 000	1,4	1,2	0	1	3	12	25,0
1 000-1 999	1,8	1,6	0	2	6	45	26,7
2 000-2 999	1,8	1,8	0	2	7	30	30,0
3 000-4 999	2,3	1,7	0	3	6	53	22,6
5 000-9 999	2,7	1,6	0	3	6	51	9,8
10 000-19 999	3,1	1,5	0	3	7	45	6,7
20 000-34 999	3,0	1,9	0	3	6	28	14,3
Over 35 000	3,2	2,4	0	3	7	13	7,7

Tabell 15.4 Informasjonstiltak rettet mot brukere/pårørende (antall, maksimalt 7). Etter kommunestørrelse. N=277.

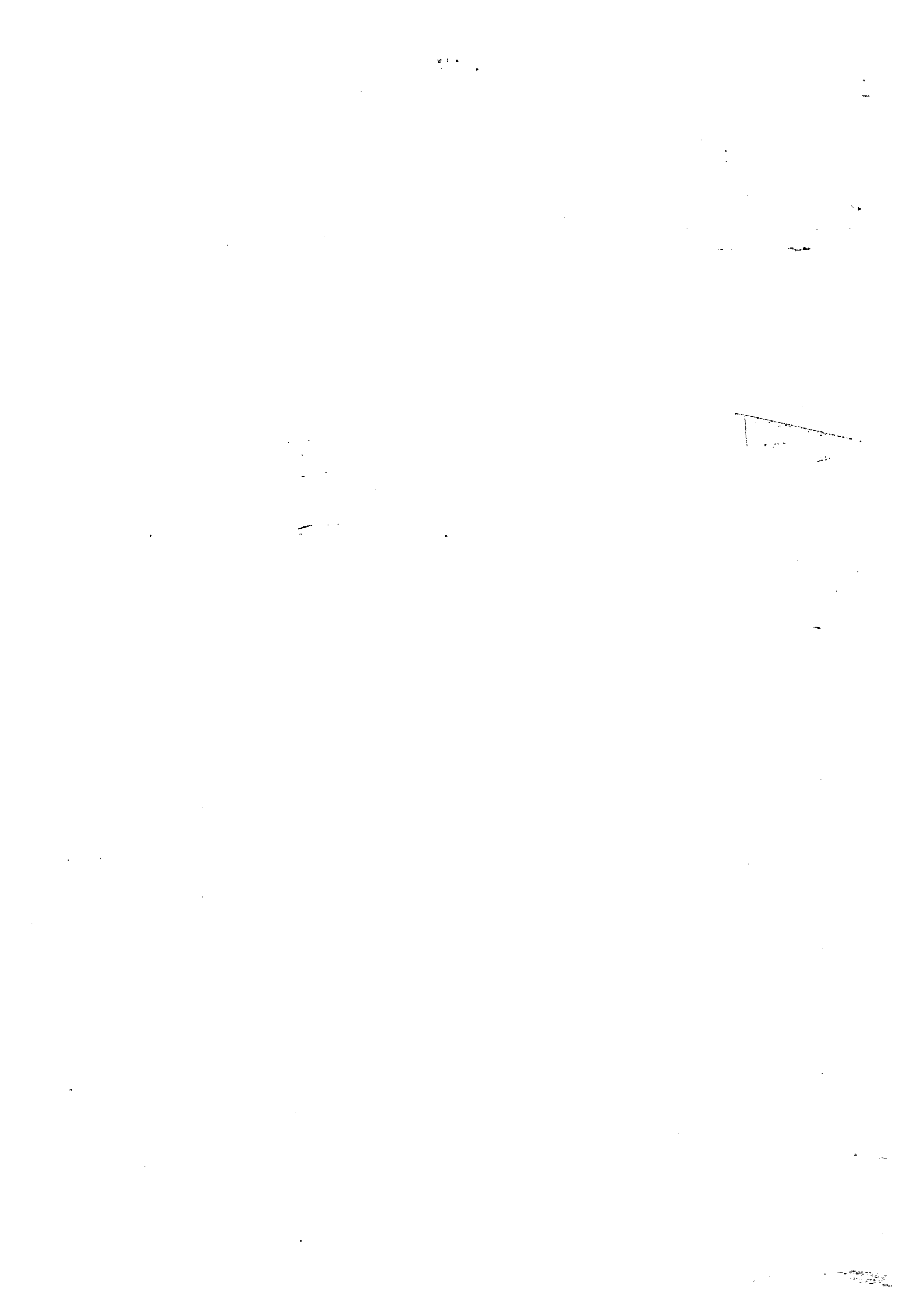
Innbyggertallsgruppe	Gj. Snitt	Std. Avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen tiltak
Under 1 000	0,7	0,7	0	1	2	12	41,7
1 000-1 999	0,9	1,1	0	1	5	45	44,4
2 000-2 999	1,1	1,3	0	0	4	30	53,3
3 000-4 999	1,5	1,5	0	1	6	53	28,3
5 000-9 999	2,2	1,4	0	2	5	51	13,7
10 000-19 999	2,2	1,7	0	2	7	45	15,6
20 000-34 999	3,0	1,9	0	3	7	28	3,6
Over 35 000	2,7	2,0	0	3	6	13	15,4

Tabell 15.5 Informasjonstiltak rettet mot ansatte i kommunen (antall, maksimalt 7). Etter kommunestørrelse. N=277.

Innbyggertallsgruppe	Gj. Snitt	Std. Avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen tiltak
Under 1 000	0,4	0,5	0	0	1	12	58,3
1 000-1 999	0,8	1,2	0	0	6	45	55,6
2 000-2 999	1,0	1,2	0	0	4	30	53,3
3 000-4 999	1,3	1,4	0	1	5	53	39,6
5 000-9 999	1,9	1,6	0	2	6	51	25,5
10 000-19 999	1,6	1,8	0	1	7	45	37,8
20 000-34 999	2,4	1,8	0	2	6	28	17,9
Over 35 000	2,5	2,1	0	2	6	13	23,1

Tabell 15.6 Sum informasjonstiltak (antall, maksimalt 21). Etter kommunestørrelse. N=277.

Innbyggertallsgruppe	Gj. Snitt	Std. Avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen tiltak
Under 1 000	2,5	2,0	0	3	6	12	25,0
1 000-1 999	3,5	2,7	0	3	15	45	6,7
2 000-2 999	3,9	3,5	0	3	12	30	20,0
3 000-4 999	5,2	3,7	0	4	15	53	9,4
5 000-9 999	6,8	3,7	0	6	15	51	2,0
10 000-19 999	6,8	3,8	0	6	19	45	4,4
20 000-34 999	8,5	4,6	0	8	17	28	3,6
Over 35 000	8,5	6,1	1	8	18	13	0,0

16 Likemannsarbeid og samarbeid med organisasjoner

Lokallag av Mental Helse finnes i overkant av 50 prosent av kommunene i utvalget. Landsforeningen for pårørende innen psykiatri (LPP) har lokallag i mindre enn 20 prosent av kommunene. Lokallag av Mental Helse og LPP er oftere å finne i store kommuner enn i små kommuner. Mental Helse har lokallag i rundt 30 prosent av kommuner med mindre enn 3,000 innbyggere. Andelen øker til 100 prosent i de største kommunene. Ingen kommuner i utvalget med mindre enn 2,000 innbyggere har lokallag av LPP, mens mer enn halvparten av de største kommunene har det.

Nesten 30 prosent av kommunene oppgir at de hverken gir økonomisk støtte til eller samarbeider med bruker-/interesse-og/eller frivillige organisasjoner om tilbud til brukerne. I overkant av 30 prosent ga i 2001 økonomisk støtte til organisasjoner med formål psykisk helsearbeid men samarbeidet ikke med organisasjoner om tilbud til brukerne, mens 13 prosent samarbeider om tilbud til brukerne men ga ikke økonomisk støtte til organisasjoner. Nær 30 prosent både ga økonomisk støtte og samarbeidet om tilbud til brukerne. Støtte til og samarbeid med organisasjoner er mer utbredt i store enn i små kommuner. Andelen kommuner som hverken gir økonomisk støtte eller samarbeider med organisasjoner og andelen som kun gir økonomisk støtte er høyere i små kommuner enn i store kommuner. Andelen som både gir økonomisk støtte og samarbeider øker fra null i de aller minste kommunene til nær 70 prosent blant de aller største kommunene.

Det er i størst grad innenfor området kultur og fritid kommunene samarbeider med organisasjoner. Omlag ¼ kommunene har inngått samarbeid på dette området. I underkant av 20 prosent samarbeider om dagsentertjenester og rundt 15 prosent har etablert samarbeid innen området arbeid/aktiviteter. Det er i første rekke Mental Helse kommunene både gir økonomisk støtte til og samarbeider med om tjenester til brukerne. Nesten halvparten av kommunene gir økonomisk støtte til Mental Helse.

Omlag 3/4 av kommunene oppgir at de ikke har etablert brukerråd eller tilsvarende knyttet til psykisk helsearbeid. Brukerråd er mer utbredt i store kommuner enn i små kommuner.

16.1 Lokallag av mental helse og LPP

Tabell 16.1 Finnes det lokallag av Mental Helse og Landsforeningen for pårørende innen psykiatri i kommunen? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

	Nei	Ja	ubesvart	Totalt
Mental Helse	46,5 (126)	51,3 (139)	2,2 (6)	100,0 (271)
Landsforeningen for pårørende innen psykiatri (LPP)	80,1 (217)	15,9 (43)	4,1 (11)	100,0 (271)

Tabell 16.2 Prosentandel kommuner med lokallag av Mental Helse og Landsforeningen for pårørende innen psykiatri. Etter kommunestørrelse. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Mental Helse ¹	Landsforeningen for pårørende innen psykiatri ²
Under 1 000	33,3 (4)	0,0 (0)
1 000-1 999	30,2 (13)	0,0 (0)
2 000-2 999	27,6 (8)	3,7 (1)
3 000-4 999	48,0 (24)	7,8 (4)
5 000-9 999	64,7 (33)	19,6 (10)
10 000-19 999	56,8 (25)	31,7 (13)
20 000-34 999	82,6 (19)	36,4 (8)
Over 35 000	100,0 (13)	53,8 (7)

¹ N=265. ² N=260.

16.2 Økonomisk støtte og samarbeid om tilbud til brukere

Tabell 16.3 Økonomisk støtte til og/eller samarbeid med organisasjoner innen psykisk helsearbeid. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Nei, kommunen gir hverken økonomisk støtte eller samarbeider om tilbud til brukerne	27,3 (69)
Ja, kommunen ga økonomisk støtte til bruker-/interesse- og/eller frivillige organisasjoner	31,6 (80)
Ja, kommunen samarbeider med organisasjoner om tilbud til brukerne	13,0 (33)
Ja, kommunen både gir økonomisk støtte og samarbeider om tilbud til brukerne	28,1 (71)
Totalt	100,0 (253)

Tabell 16.4 Økonomisk støtte til og/eller samarbeid med organisasjoner innen psykisk helsearbeid. Etter kommune-størrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=253.

Innbyggertall	Nei, kommunen gir hverken økonomisk støtte eller samarbeider om tilbud til brukerne	Ja, kommunen ga økonomisk støtte til bruker-/interesse- og/eller frivillige organisasjoner	Ja, kommunen samarbeider med organisasjoner om tilbud til brukerne	Ja, kommunen både gir økonomisk støtte og samarbeider om tilbud til brukerne	Totalt
Under 1 000	40,0 (4)	50,0 (5)	10,0 (1)	0,0 (0)	100,0 (10)
1 000-1 999	34,9 (15)	44,2 (19)	7,0 (3)	14,0 (6)	100,0 (43)
2 000-2 999	48,3 (14)	27,6 (8)	6,9 (2)	17,2 (5)	100,0 (29)
3 000-4 999	27,7 (13)	38,3 (18)	21,3 (10)	12,8 (6)	100,0 (47)
5 000-9 999	17,0 (8)	31,9 (15)	17,0 (8)	34,0 (16)	100,0 (47)
10 000-19 999	28,6 (12)	21,4 (9)	14,3 (6)	35,7 (15)	100,0 (42)
20 000-34 999	13,6 (3)	13,6 (3)	9,1 (2)	63,6 (14)	100,0 (22)
Over 35 000	0,0 (0)	23,1 (3)	7,7 (1)	69,2 (9)	100,0 (13)

16.3 Type samarbeid

Tabell 16.5 Type samarbeid med organisasjoner. Prosentandel. N=246.

	Nei	Ja	Totalt
Økonomisk støtte	37,8	62,2	100,0
Dagsenter	81,3	18,7	100,0
Arbeid/aktiviteter	84,6	15,4	100,0
Kultur/fritid	75,6	24,4	100,0
Annet	81,3	18,7	100,0

Tabell 16.6 Type samarbeid med organisasjoner. Prosentandel av kommunene som har krysset for gitt kombinasjon av type samarbeid og organisasjon. N=246¹.

	Økonomisk støtte	Dagsenter	Arbeid/aktiviteter	Kultur/fritid	Annet
Mental Helse	48,0	13,0	11,0	12,6	12,6
Landsforeningen for pårørende innen psykiatri	9,3	0,8	1,2	0,4	3,7
Andre bruker-/pårørende organisasjoner	16,3	4,5	1,6	3,3	4,1
Frivillige org., lokale lag og -foreninger, o.l.	19,5	2,8	4,9	13,0	3,3

¹ Kommuner som oppgir at de samarbeider med organisasjoner og som ikke har satt kryss for kombinasjon av type samarbeid og organisasjon er holdt utenfor.

Tabell 16.7 Type samarbeid med organisasjoner. Etter kommunestørrelse. Prosentandel.

Innbyggertall	Økonomisk støtte	Dagsenter	Arbeid/aktiviteter	Kultur/fritid	Annet	N
Under 1 000	60,0	10,0	0,0	0,0	0,0	10
1 000-1 999	59,5	9,5	4,8	19,0	2,4	42
2 000-2 999	38,5	7,7	0,0	15,4	11,5	26
3 000-4 999	60,9	13,0	10,9	30,4	23,9	46
5 000-9 999	63,8	23,4	27,7	25,5	19,1	47
10 000-19 999	61,0	19,5	17,1	24,4	29,3	41
20 000-34 999	81,8	36,4	36,4	45,5	27,3	22
Over 35 000	91,7	50,0	25,0	16,7	33,3	12

16.4 Brukerråd

Tabell 16.8 Har kommunen etablert brukerråd eller tilsvarende knyttet til psykisk helsearbeid? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Nei	Ja	Ubesvart	Totalt
74,5 (202)	15,9 (43)	9,6 (26)	100,0 (271)

Tabell 16.9 Har kommunen etablert brukerråd eller tilsvarende knyttet til psykisk helsearbeid? Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes. N=245.

Innbyggertall	Nei	Ja	Totalt
Under 1 000	100,0 (9)	0,0 (0)	100,0 (9)
1 000-1 999	97,1 (34)	2,9 (1)	100,0 (35)
2 000-2 999	92,6 (25)	7,4 (2)	100,0 (27)
3 000-4 999	80,9 (38)	19,1 (9)	100,0 (47)
5 000-9 999	85,7 (42)	14,3 (7)	100,0 (49)
10 000-19 999	69,0 (29)	31,0 (13)	100,0 (42)
20 000-34 999	73,9 (17)	26,1 (6)	100,0 (23)
Over 35 000	61,5 (8)	38,5 (5)	100,0 (13)

17 Kompetanseheving

En stor andel av kommunene, 30 prosent, har ikke utarbeidet en samlet plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid for kommunens ansatte. Av de som har utarbeidet en samlet plan, har halvparten en egen plan for psykisk helsearbeid mens den andre halvparten har integrert psykisk helsearbeid i plan for helse- og sosialpersonell eller en annen plan. Det er ingen sammenheng mellom kommunestørrelse og om kommunene har en samlet plan for kompetanseheving innen psykisk helsearbeid. Planen er oftere integrert med plan for annet personell i de aller minste (< 1,000 innbyggere) og største kommunene (> 20,000 innbyggere).

Kurs/seminar er det mest brukte tiltaket for å heve de ansattes kompetanse i psykisk helsearbeid (87 prosent av kommunene). Deretter følger videreutdanning av høyskolepersonell (74 prosent) og etterutdanning i psykisk helsearbeid (66 prosent). Mindre enn 20 prosent av kommunene har brukt voksenopplæring som tiltak for minst en ansatt i minst en tjeneste. Det er en tendens til at store kommuner oftere gjennomfører de ulike kompetansehevede tiltak enn små kommuner. Dette gjelder i særlig grad etter- og videreutdanning. Gruppen av kommuner med innbyggertall mellom 2,000-2,999 skiller seg ut blant små kommuner med en høy andel som har brukt voksenopplæring som kompetansehevede tiltak. Denne gruppen kommuner har lavest andel kommuner som har benyttet kurs/seminar.

Dersom vi plukker ut de tjenesteområdene hvor størst andel kommuner har gjennomført tiltak, så finner vi at kurs/seminar oftest blir benyttet for ansatte i pleie og omsorg, helsestasjon/skolehelsetjenesten, sosialtjenesten og barneverntjenesten (> 50 prosent av kommunene). Når det gjelder videreutdanning og etterutdanning har flest kommuner krysset av for pleie og omsorg, enhet for psykisk helsearbeid og sosialtjenesten. Voksenopplæring er oftest benyttet innen pleie og omsorg. Når det gjelder PPT, legetjeneste, annen helsetjeneste og kultur så benyttes kurs/seminar i noen grad til å øke de ansattes kompetanse i psykisk helsearbeid (20-30 prosent av kommunene). Ser vi bort fra enhet for psykisk helsearbeid (som ikke alle kommuner har), finner vi for samtlige tjenesteområder at andelen kommuner som har gjennomført kompetansehevede tiltak er størst blant de største kommunene. Størst forskjeller mellom innbyggertallsgruppene finner vi for PPT og fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste. Minst spredning finner vi for pleie og omsorg.

Vi klarer ikke å skille de som ikke krysset av fordi de ikke har gjennomført tiltak og de som ikke har besvart spørsmålet om type kompetansehevede tiltak etter tjenesteområder.

17.1 Plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid

Tabell 17.1 Har kommunen utarbeidet en samlet plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid for kommunens ansatte? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Nei	Ja, kommunen har en egen plan for psykisk helsearbeid	Ja, psykisk helsearbeid inngår i plan for helse- og sosialpersonell (evt. annen plan)	Ubesvart	Totalt
29,9 (81)	33,9 (92)	35,1 (95)	1,1 (3)	100,0 (271)

Tabell 17.2 Har kommunen utarbeidet en samlet plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid for kommunens ansatte?. Etter kommunistørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Nei	Ja, kommunen har en egen plan for psykisk helsearbeid	Ja, psykisk helsearbeid inngår i plan for helse- og sosialpersonell (evt. annen plan)	Totalt
Under 1 000	33,3 (4)	25,0 (3)	41,7 (5)	100,0 (12)
1 000-1 999	27,3 (12)	47,7 (21)	25,0 (11)	100,0 (44)
2 000-2 999	40,0 (12)	30,0 (9)	30,0 (9)	100,0 (30)
3 000-4 999	19,2 (10)	42,3 (22)	38,5 (20)	100,0 (52)
5 000-9 999	32,0 (16)	32,0 (16)	36,0 (18)	100,0 (50)
10 000-19 999	38,6 (17)	27,3 (12)	34,1 (15)	100,0 (44)
20 000-34 999	21,7 (5)	34,8 (8)	43,5 (10)	100,0 (23)
Over 35 000	38,5 (5)	7,7 (1)	53,8 (7)	100,0 (13)

17.2 Type tiltak

Tabell 17.3 Kompetansehevende tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført tiltaket for minst en ansatt i minst en tjeneste. N=277.

Kurs/seminar	86,6
Voksenopplæring (fagbrev vg. skole)	18,1
Etterutdanning i psykisk helsearbeid	65,7
Videreutdanning av høyskoleutdannet personell i psykisk helsearbeid	74,4
Samlet	97,1

Tabell 17.4 Kompetansehevedende tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført tiltaket for minst en ansatt i minst en tjeneste. Etter kommunestørrelse. N=277.

Innbyggertall	Kurs/seminar	Voksen opplæring (fagbrev v.g. skole)	Etterutd. i psykisk helsearbeid	Videreutd. av høyskolepers. i psykisk helsearbeid	Samlet	N
Under 1 000	100,0	0,0	33,3	25,0	100,0	12
1 000-1 999	82,2	6,7	62,2	53,3	97,8	45
2 000-2 999	60,0	30,0	63,3	70,0	93,3	30
3 000-4 999	84,9	9,4	60,4	75,5	96,2	53
5 000-9 999	90,2	19,6	62,7	82,4	98,0	51
10 000-19 999	93,3	24,4	66,7	82,2	95,6	45
20 000-34 999	100,0	25,0	92,9	92,9	100,0	28
Over 35 000	92,3	38,5	84,6	100,0	100,0	13

17.3 Tjenesteområder som styrkes

Tabell 17.5 Kompetansehevedende tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført tiltaket for minst en ansatt innenfor oppgitt tjenesteområde. N=277.

	Kurs/seminar	Voksen opplæring (fagbrev v.g. skole)	Etterutdanning i psykisk helsearbeid	Videreutd. av høyskolepers. i psykisk helsearbeid
Enhet for psykisk helsearbeid ¹	48,7	3,6	26,7	35,7
Pleie og omsorg	68,6	10,8	44,4	37,2
Sosialtjenesten	58,5	0,4	18,1	24,2
Barneverntjenesten	52,0	0,7	13,7	11,6
PPT	27,4	0,0	2,9	2,2
Barnehager/ grunnskole	35,4	0,0	8,3	4,0
Helsestasjon/ skolehelsetjenesten	59,6	0,7	12,3	14,8
Legetjenesten	28,5	0,7	1,8	2,2
Fysioterapi/ergoterapi/rehab.tj.	29,2	0,7	4,7	6,1
Kultur	20,2	1,4	1,4	0,4
Annet	7,6	0,7	5,8	5,4

¹ Ikke alle kommuner har en slik enhet.

Tabell 17.6 Kompetansehevede tiltak. Prosentandel av kommunene som har gjennomført kompetansehevede tiltak for minst en ansatt innenfor oppgitt tjenesteområde. N=277.

Innbyggertalls- gruppe	Enhet for psyk. helse arbeid ¹	Pleie og omsorg	Sosial tjenesten	Barnevern	PPT	Barneh/ grunnsk.	Helsestasj./ skolehelsetj.	Lege- tjenesten	Annen helsetj. ²	Kultur	Annet	N
Under 1 000	41,7	75,0	41,7	50,0	8,3	41,7	50,0	16,7	16,7	16,7	8,3	12
1 000-1 999	40,0	82,2	71,1	60,0	15,6	37,8	55,6	26,7	24,4	11,1	6,7	45
2 000-2 999	46,7	83,3	60,0	56,7	23,3	36,7	66,7	40,0	16,7	10,0	6,7	30
3 000-4 999	56,6	90,6	66,0	60,4	30,2	39,6	64,2	30,2	22,6	26,4	13,2	53
5 000-9 999	82,4	86,3	68,6	49,0	21,6	23,5	58,8	21,6	23,5	5,9	5,9	51
10 000-19 999	68,9	80,0	80,0	71,1	42,2	44,4	82,2	28,9	44,4	37,8	11,1	45
20 000-34 999	60,7	89,3	78,6	78,6	42,9	67,9	92,9	39,3	71,4	50,0	28,6	28
Over 35 000	53,8	92,3	84,6	84,6	76,9	61,5	92,3	69,2	76,9	30,8	30,8	13
Total	59,2	85,2	70,0	62,1	30,0	40,8	68,6	31,0	33,2	22,4	11,9	277

¹ For kommuner som har en slik enhet. ² Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringsjeneste.

18 Rekruttering av personell

Av de 257 kommunene som har besvart spørsmålet om antall årsverk rekruttert til psykisk helsearbeid i perioden 1999-2001 er det kun 10 stykker (4 prosent) som oppgir å ikke ha rekruttert noen. I gjennomsnitt har kommunene rekruttert 0,59 årsverk per 1,000 innbygger. Noen kommuner med svært høy rate trekker opp gjennomsnittet. Tre fjerdedeler av kommunene har rekruttert mindre enn 0,64 årsverk per 1,000 innbygger. Antall årsverk rekruttert per 1,000 innbygger er klart lavere blant store kommuner sammenlignet med små kommuner. Gruppen av kommuner med innbyggertall mellom 10,000 og 20,000 skiller seg ut med lavest rate.

Nesten 70 prosent av kommunene har rekruttert psykiatrisk sykepleier. Mindre enn 10 prosent har rekruttert lege til psykisk helsearbeid og kun 11 prosent har rekruttert psykolog. Ser vi på sammensetningen av årsverkene, så utgjør i gjennomsnitt psykiatrisk sykepleier 34,4 prosent av samlet rekruttering. Deretter følger personell med lavere helse-/sosialfaglig utdanning og høyskoleutdannet personell uten videreutdanning i psykisk helsearbeid (omlag 20 prosent hver). Høyskoleutdannet helse-/sosialpersonell med videreutdanning i psykisk helsearbeid utgjør i gjennomsnitt 10 prosent av samlet rekruttering. Psykolog og lege utgjør kun henholdsvis 2,5 prosent og 0,8 prosent. Det er ikke entydige sammenhenger mellom sammensetning av årsverkene og kommunestørrelse. Det er betydelig variasjon innen gruppe (ikke vist). Men andelen psykiatrisk sykepleier er klart høyest og andelen med lavere helse-/sosialfaglig utdanning klart lavest i de minste kommunene. Sistnevnte kategori er i størst grad rekruttert i kommuner med 3,000-10,000 innbyggere, som har lavere andel annet høyskole utdannet personell uten videreutdanning i psykisk helsearbeid.

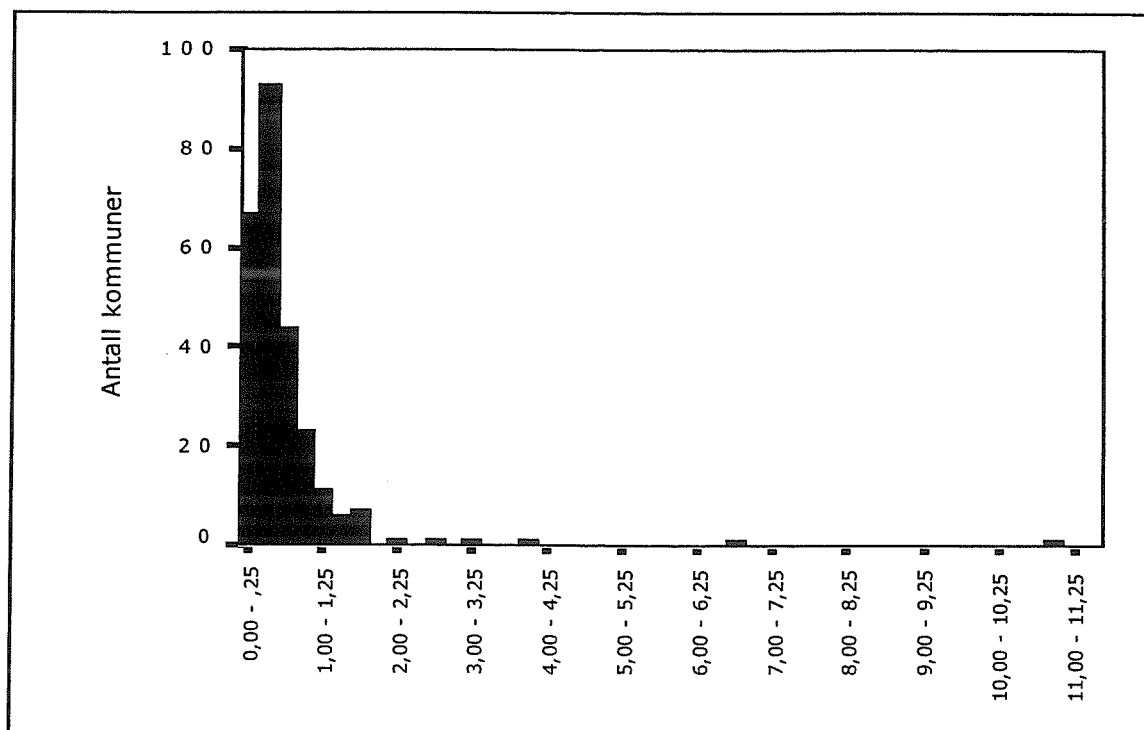
Psykiatrisk sykepleier er oftest rekruttert til enhet for psykisk helsearbeid og pleie og omsorgstjenesten. Dette gjelder også i stor grad de øvrige personell kategoriene. Omlag 55 prosent av kommunene har styrket bemanningen i psykisk helsearbeid innen disse to tjenesteområdene. Over halvparten av kommunene har også rekruttert personell til helsestasjon/skolehelsetjenesten. PPT, legetjenesten, annen helsetjeneste, kultur og barnehager/grunnskoler har i liten grad blitt styrket (6-12 prosent av kommunene). Det er ikke et entydig mønster mellom kommunestørrelse og andelen kommuner som oppgir styring innen de ulike tjenesteområdene. Mellomstore kommuner (og de aller minste) har lavest andel som har rekruttert til pleie og omsorg, sosialtjenesten og barnevern. Dette kan ha sammenheng med organisering av tjenester. Andelen som har rekruttert til enhet for psykisk helsearbeid er høy spesielt for kommuner med mellom 5,000 og 20,000 innbyggere. Det er stor forskjell i andelen kommuner som har rekruttert personell til helsestasjon/skolehelsetjeneste; rundt 80 prosent blant kommuner over 20,000 innbyggere og 20-40 prosent blant kommuner med mindre enn 3,000 innbyggere. Store kommuner har også i større grad rekruttert til kultur-tjenesten.

Omlag 40 prosent av kommunene i utvalget har opplevd problemer med å rekruttere personell til psykisk helsearbeid i de siste to årene. Det er ikke et klart mønster med hensyn til kommunestørrelse. Omlag 30 prosent av kommunene oppgir at de har hatt problemer med å rekruttere psykiatrisk sykepleier. Kun mellom 7 og 15 prosent av kommunene oppgir at de har hatt rekrutteringsproblemer for de øvrige personellkategoriene.

18.1 Omfang og sammensetning¹⁴

Tabell 18.1 Antall årsverk rekruttert til psykisk helsearbeid per 1,000 innbygger i perioden 1999-2001. Etter personellkategori. N=257.

Type personell	Gjennom- snitt	Standard avvik	Min	Kvartil			Max	Prosent- andel kommuner med ingen rekruttering
				25	50	75		
Lege	0,01	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,94	92,6
Psykolog	0,01	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,26	88,3
Psykiatrisk sykepleier	0,19	0,25	0,00	0,00	0,11	0,26	1,31	31,9
Annet høyskoleutd helse/sosial pers. m/videreutd. i psyk. helsearb.	0,06	0,19	0,00	0,00	0,00	0,04	2,22	66,9
Annet høyskoleutd helse/sosialpers.	0,11	0,19	0,00	0,00	0,01	0,13	1,29	49,8
Pers. med lavere helse-/sosialfaglig utd.	0,17	0,60	0,00	0,00	0,03	0,16	7,93	46,7
Annet personell	0,04	0,14	0,00	0,00	0,00	0,02	1,64	70,8
Sum	0,58	0,88	0,00	0,23	0,41	0,64	10,79	3,9

Figur 18.1 Frekvensfordeling. Antall årsverk rekruttert til psykisk helsearbeid per innbygger i perioden 1999-2001. Intervall på 0,25 årsverk per 1,000 innbygger.

¹⁴ Se kapittel 3 for beskrivelse av tilrettelegging av datamaterialet for analyse, spesielt håndtering av 'missing'-problematikk.

Tabell 18.2 Antall årsverk rekruttert til psykisk helsearbeid per 1,000 innbygger i perioden 1999-2001. Etter kommunestørrelse. N=257.

Innbyggertall	Gjennomsnitt	Standard. avvik	Min	Median	Max	N	Prosentandel kommuner med ingen rekruttering
Under 1 000	0,98	0,57	0,00	1,19	1,55	10	20,0
1 000-1 999	0,99	1,16	0,00	0,72	6,60	41	7,3
2 000-2 999	0,56	0,37	0,00	0,52	1,72	26	3,8
3 000-4 999	0,75	1,55	0,00	0,42	10,79	49	4,1
5 000-9 999	0,45	0,29	0,00	0,38	1,14	48	2,1
10 000-19 999	0,28	0,18	0,00	0,26	0,99	45	2,2
20 000-34 999	0,38	0,20	0,06	0,37	0,83	27	0,0
Over 35 000	0,35	0,12	0,19	0,32	0,55	11	0,0

¹ Antall brukere pr 1,000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell 18.3 Sammensetning (prosentandel) av årsverk rekruttert. Gjennomsnitt og spredning. N=247.

	Gjennomsnitt.	Standard. avvik	Min	Kvartil			Max
				25	50	75	
Lege	0,8	6,6	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Psykolog	2,5	10,3	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0
Psykiatrisk sykepleier	34,5	32,7	0,0	0,0	28,6	55,4	100,0
Annet høyskoleutd helse/sosial pers. m/videreutd. i psyk. helsearb.	10,3	20,0	0,0	0,0	0,0	13,3	100,0
Annet høyskoleutd helse/sosialpers.	20,6	27,9	0,0	0,0	6,3	33,3	100,0
Pers. med lavere helse-/sosialfaglig utd.	21,8	27,0	0,0	0,0	13,3	33,3	100,0
Annet personell	9,4	20,0	0,0	0,0	0,0	7,7	100,0
Sum	100,0						

Tabell 18.4 Sammensetning (prosentandel) av årsverk rekruttert. Gjennomsnitt¹. Etter kommunestørrelse. N=247.

Innbyggertalls- gruppe	Lege	Psykolog	Psyk. sykepl.	Annet høysk. utd. helse/ sosialpers. med videreutd. i psyk. helsearb.	Annet høyskole- utd helse/ sosial- pers.	Personell med lavere helse/sosial- faglig utdanning	Annet pers.	Sum	N
Under 1 000	0,0	0,0	63,1	8,3	25,0	3,6	0,0	100,0	8
1 000-1 999	0,4	0,0	43,4	9,2	23,2	16,7	7,1	100,0	38
2 000-2 999	0,7	2,0	37,7	7,3	16,9	34,1	1,2	100,0	25
3 000-4 999	0,5	3,0	28,6	9,3	14,4	28,7	15, 5	100,0	47
5 000-9 999	0,4	1,2	38,3	11,1	16,4	25,8	6,8	100,0	47
10 000-19 999	2,5	4,4	27,0	13,5	26,6	13,5	12, 5	100,0	44
20 000-34 999	0,1	4,9	30,6	11,1	23,6	19,1	10, 6	100,0	27
Over 35 000	0,8	5,0	24,6	8,8	29,9	18,6	12, 3	100,0	11

¹ Standardavvik ikke vist.

18.2 Hvilke tjenesteområder styrkes?

Tabell 18.5 Hvilke tjenesteområder er styrket? Prosentandel kommuner som har krysset av for kombinasjon av personellkategori og tjenesteområde. N=249.

Tjenesteområde	Lege	Psykolog	Psyk. sykepl.	Annet høysk. utd. helse/ med videreutd. i psyk. helsearb.	Annet høyskole- utd helse/ sosialpers.	Personell med lavere helse/sosial- faglig utdanning	Annet pers.
Enhet for psyk. helse arbeid ¹	3,6	2,4	41,0	16,5	20,9	30,1	7,6
Pleie og omsorg	0,8	0,0	39,8	16,5	15,7	30,1	3,6
Sosial tjenesten	0,0	1,2	11,2	10,0	9,2	4,4	1,2
Barnvern	0,4	4,0	5,6	6,4	5,2	1,6	0,0
PPT	0,4	3,6	1,2	0,4	1,2	0,0	0,0
Barnhager/ grunnskole	0,4	2,4	3,2	0,4	5,2	0,8	1,6
Helsestasj./ skolehelsetj.	3,2	9,2	18,5	7,6	26,5	0,8	2,0
Legetjenesten	2,4	0,8	5,6	0,4	0,4	0,4	0,0
Annen helsetjeneste ²	0,4	0,4	5,6	1,6	2,8	3,6	0,8
Kultur	0,4	0,0	1,2	0,4	1,2	3,2	4,0
Annet	0,0	1,2	2,0	6,4	7,6	4,4	4,4

¹ Ikke alle kommuner har en slik enhet. ² Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste.

Tabell 18.6 Hvilke tjenesteområder er styrket. Prosentandel kommuner som har oppgitt at tjenesteområdet er styrket gjennom rekruttering.

Innbyggertalls- gruppe	Enhet for psyk. helse arbeid ¹	Pleie og omsorg	Sosial tjenesten	Barnevern	PPT	Barneh/ grunnsk.	Helsestasj./ skolehelsetj.	Lege- tjenesten	Annen helsetj. ²	Kultur	Annet	N
Under 1 000	40,0	50,0	20,0	10,0	0,0	10,0	20,0	10,0	0,0	0,0	0,0	10
1 000-1 999	35,9	69,2	33,3	30,8	2,6	28,2	43,6	15,4	15,4	10,3	0,0	39
2 000-2 999	42,3	57,7	26,9	19,2	0,0	3,8	38,5	11,5	19,2	3,8	3,8	26
3 000-4 999	48,9	51,1	20,0	15,6	8,9	6,7	60,0	13,3	8,9	0,0	13,3	45
5 000-9 999	76,6	44,7	19,1	14,9	6,4	4,3	36,2	8,5	8,5	6,4	4,3	47
10 000-19 999	61,4	50,0	27,3	18,2	9,1	13,6	61,4	2,3	13,6	6,8	25,0	44
20 000-34 999	55,6	66,7	37,0	25,9	7,4	14,8	77,8	7,4	18,5	33,3	51,9	27
Over 35 000	54,5	72,7	45,5	27,3	9,1	18,2	81,8	0,0	0,0	45,5	45,5	11
Total	54,2	55,8	26,9	20,1	6,0	12,0	52,2	9,2	12,0	10,0	15,7	249

¹ Ikke alle kommuner har en slik enhet. ² Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste.

18.3 Rekrutteringsproblemer?

Tabell 18.7 Har kommunen de siste to årene opplevd problemer med å rekruttere personell til psykisk helsearbeid? Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Nei	Ja	Ubesvart	Totalt
54,9 (152)	40,4 (112)	4,7 (13)	100,0 (277)

Tabell 18.8 Har kommunen de siste to årene opplevd problemer med å rekruttere personell til psykisk helsearbeid? Etter kommunestørrelse. Prosentandel. Antall kommuner i parentes.

Innbyggertall	Nei	Ja	Totalt
Under 1 000	58,3 (7)	41,7 (5)	100,0 (12)
1 000-1 999	48,8 (21)	51,2 (22)	100,0 (43)
2 000-2 999	53,6 (15)	46,4 (13)	100,0 (28)
3 000-4 999	70,2 (33)	29,8 (14)	100,0 (47)
5 000-9 999	62,0 (31)	38,0 (19)	100,0 (50)
10 000-19 999	55,8 (24)	44,2 (19)	100,0 (43)
20 000-34 999	42,9 (12)	57,1 (16)	100,0 (28)
Over 35 000	69,2 (9)	30,8 (4)	100,0 (13)

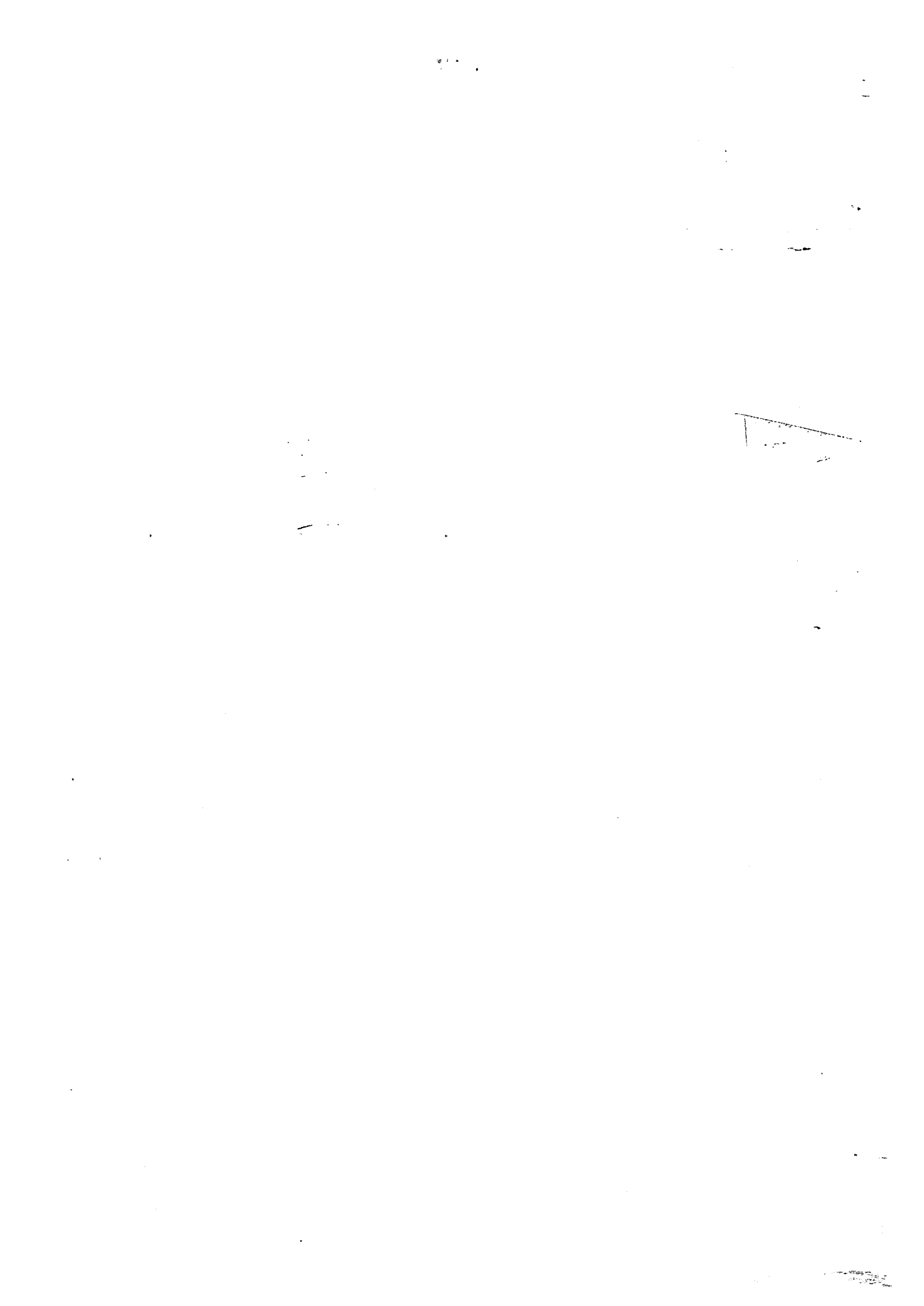
Tabell 18.9 Rekrutteringsproblemer for ulike personell kategorier. Prosentandel. N=264

	Ikke opplevd problemer med rekruttering	Ikke klart å rekruttere	Har ikke klart å rekruttere så mange som planlagt	Har hatt problemer med rekruttering, men har nå lykkes	Total
Lege	93,2	3,4	1,9	1,5	100,0
Psykolog	93,6	3,4	0,8	2,3	100,0
Psykiatrisk sykepleier	70,1	10,6	6,8	12,5	100,0
Annet høysk. utd. helse-/sosial personell med videreutd. i psykisk helsearbeid	86,0	5,7	3,8	4,5	100,0
Annet høyskoleutdannet helse-/sosialpersonell	89,8	2,7	2,3	5,3	100,0
Personell med lavere helse-/sosialfaglig utdanning	89,4	1,1	4,2	5,3	100,0
Annet personell	95,5	0,8	1,5	2,3	100,0

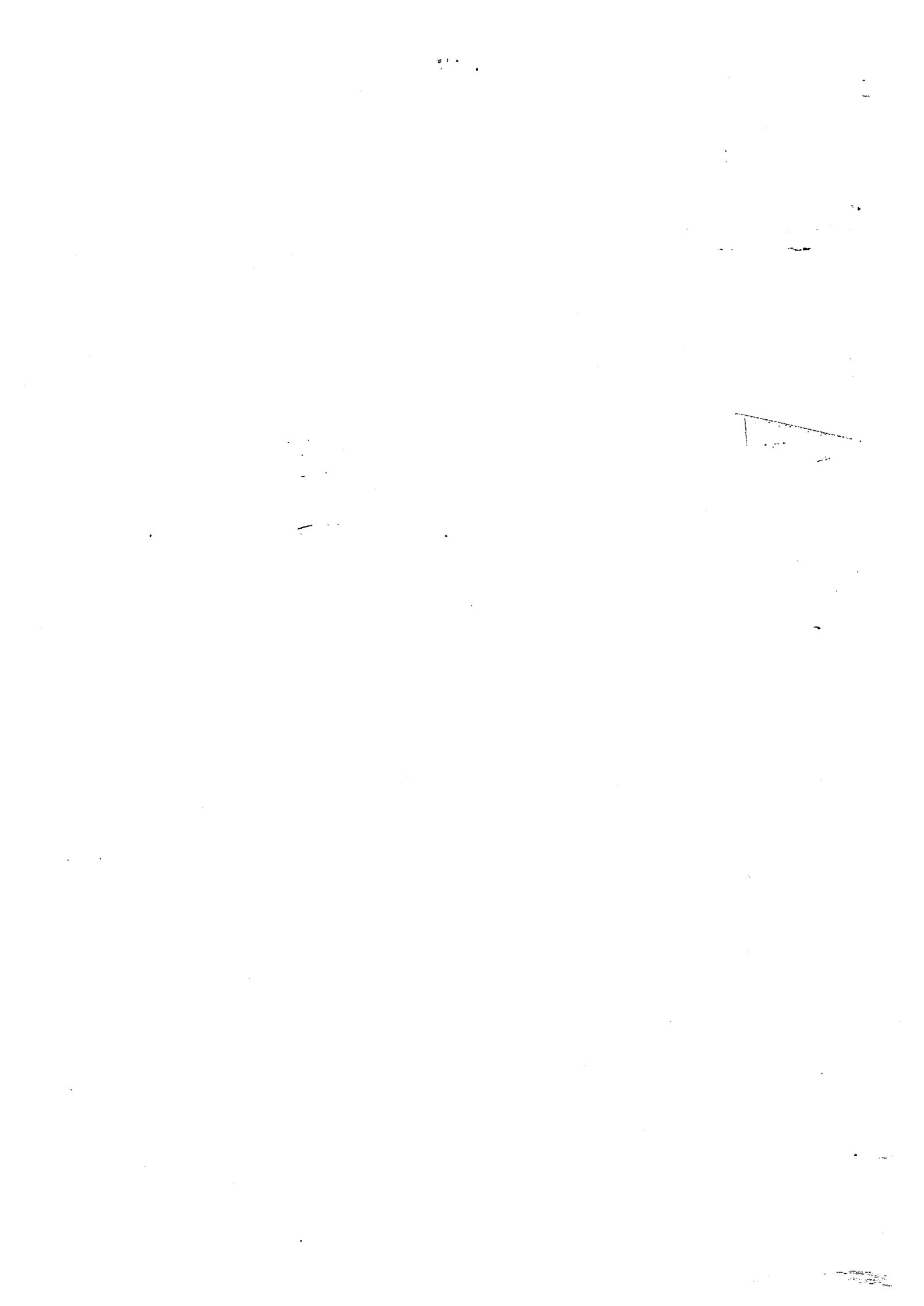
Tabell 18.10 Har opplevd rekrutteringsproblemer for oppgitt personell kategori. Prosentandel. Etter kommunestørrelse.

Innbyggertalls- gruppe	Lege	Psykolog	Psyk. sykepl.	Annet høysk. utd. helse/sosial- pers. med videreutd. i psyk. helsearb.	Annet høyskoleutd. helse/sosial- personell	Personell med lavere helse-/ sosialfaglig utdanning	Annet personell	N
Under 1 000	8,3	0,0	41,7	16,7	0,0	0,0	0,0	12
1 000-1 999	11,6	4,7	39,5	20,9	16,3	18,6	11,6	43
2 000-2 999	10,7	7,1	17,9	21,4	7,1	7,1	7,1	28
3 000-4 999	2,1	2,1	23,4	2,1	4,3	10,6	2,1	47
5 000-9 999	8,0	6,0	32,0	8,0	10,0	10,0	0,0	50
10 000-19 999	7,0	9,3	23,3	14,0	14,0	14,0	4,7	43
20 000-34 999	3,6	17,9	42,9	28,6	14,3	3,6	3,6	28
Over 35 000	0,0	0,0	23,1	7,7	7,7	7,7	7,7	13
Total	6,8	6,4	29,9	14,0	10,2	10,6	4,5	264

Vedlegg 1

Spørreskjema

OPPTRAPPINGSPLAN FOR PSYKISK HELSE

Evaluering av psykisk helsearbeid i kommunene

Kommune: _____	Kommunenr.				Antall bydeler/ distrikter i kommunen
Bydel/distrikt: _____	Bydel/distriktnr				
Kontaktperson		Telefonnr.:		epost adresse:	
Navn: _____					
Stilling: _____					
Adresse: _____					
Postnr:		Poststed:			

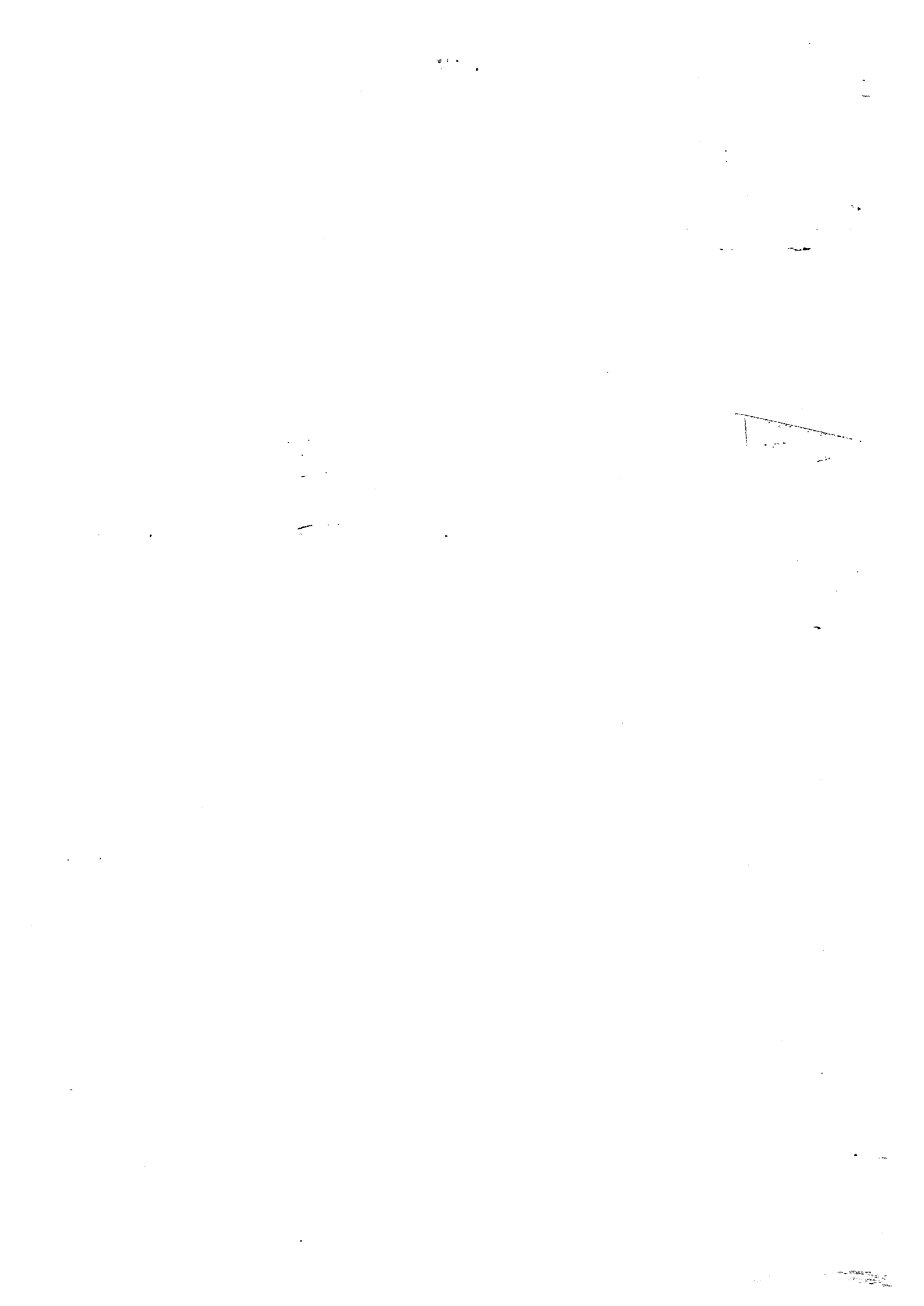
Spørsmål om utfylling av skjemaet rettes til:

Del I

SINTEF Unimed Helsetjenesteforskning
 Jorid Kalseth
 tlf: 73 55 06 17
 epost: jorid.kalseth@sintef.no

Del II og III

NIBR
 Trine Myrvold
 tlf: 22 95 83 77
 epost: trine.myrvold@nibr.no

Veiledning til utfylling av skjema

Opplysninger om tiltak og tjenester

Det er viktig å være oppmerksom på at vi ber om opplysninger om kommunens totale tilbud innenfor det psykisk helsearbeidet, uavhengig av om det er finansiert med øremerkede tilskudd eller andre midler.

Hva menes med 'mennesker med psykiske lidelser'

I spørreskjemaet bruker vi benevnelsen mennesker med **psykiske lidelser**. Dette skal forstås til å omfatte personer med ulik 'alvorlighetsgrad' fra lettere psykiske problemer til alvorlige psykiske lidelser, dvs. begrepet er ment å omfatte de ulike **målgruppene for det psykiske helsearbeidet** i kommunene.

Hva menes med 'barn og unge med problemer relatert til psykisk helse'

I spørreskjemaet bruker vi benevnelsen **barn og unge med problemer relatert til psykisk helse**. Dette skal forstås til å omfatte barn og unge med psykiske plager/lidelser og barn og unge med psykososiale problemer. Begrepet er altså også ment å omfatte barn og unge som av ulike årsaker anses å ha forhøyet risiko for å utvikle psykiske plager/lidelser (og hvor dette anses å utløse behov for hjelp/tiltak).

Avgrensning av brukergrupper

Det kan være vanskelig å sette skille mellom ulike grupper brukere av kommunale tjenester. Når vi spør om antall brukere av ulike kommunale tjenester innenfor psykisk helsearbeid, tenker vi i første rekke på brukere **som mottar tjenester fra kommunen som følge av psykisk lidelse eller problemer knyttet til psykisk helse**, i motsetning til de som mottar tjenester som følge av andre tilstander/årsaker (eks. alderssvkkelse). Dette utelukker ikke at f.eks. eldre personer regnes med som brukere innenfor psykisk helsearbeid, så lenge problemer relatert til psykisk helse, og ikke hjelpebehov knyttet til f.eks. alderssvkkelse, er det som utløser tjenester fra kommunen. Det som skal legges til grunn er altså hvilket problem/tilstand som er (hoved)årsak til at tjenesten gis.

Viktig ved utfylling

Når det spørres om antall brukere e.l. må **svaret 'ingen' angis med null**. Felt som ikke er utfyllt vil oppfattes som ikke besvart.

Hvordan fylle ut skjemaet?

Det er viktig at du markerer kryssene du setter tydelig. Bruk svart eller blå penn og sett kryssene slik: og ikke slik: Hvis du krysser av i feil rute, markerer du dette ved å skraverer hele ruten slik:

I noen spørsmål skal du ikke krysse av, men skrive inn antall eller årstall. Begynn fra høyre side! Skjemaene leses maskinelt, og det er viktig at du skriver tydelig og kun ett siffer i hver rute slik:

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Del I – Tiltak og tjenester

Botilbud

- 1a. Hvor mange personer med psykiske lidelser var registrert som brukere av kommunalt tilrettelagt botilbud ved utgangen av 2001? Oppgi antall brukere etter type botilbud. (*'Ingen' angis med null*)

Type botilbud	Antall personer med botilbud i			Av sum (a+b), oppgi antall som bor i bolig med bemanning
	Bokollektiv/ samlokaliserte boliger (a)	Frittstående boliger (b)	Sum (a+b)	
Omsorgsboliger				
Andre kommunalt tilrettelagte botilbud				

- 1b. Hvor stor andel av innbyggere med psykiske lidelser som har behov for kommunalt tilrettelagt botilbud, mottar tilbud om dette fra kommunen? Anslå dekningsgrad for kommunalt tilrettelagt botilbud. *Kryss av for det alternativet som best beskriver situasjonen i kommunen.*

Dekningsgrad botilbud: 0-25%   25-50%   50-75%   75-100%

Hjemmebaserte tjenester

- 2a. Hvor mange personer med psykiske lidelser var registrert som brukere av hjemmebaserte tjenester ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall brukere: _____

- 2b. Hvor stor andel av innbyggere med psykiske lidelser som har behov for hjemmebaserte tjenester, mottar tilbud om dette fra kommunen? Anslå dekningsgrad for hjemmebaserte tjenester. *Kryss av for det alternativet som best beskriver situasjonen i kommunen.*

Dekningsgrad hjemmetjenester: 0-25%   25-50%   50-75%   75-100%

Arbeids-, aktivitets- og fritidstilbud til voksne

- 3a. Finnes det dagsentertilbud for mennesker med psykiske lidelser i kommunen?

- Nei → **Gå til spørsmål 4.**
 Ja

- 3b. Er dagsenteret drevet av brukerorganisasjon eller annen interesse-/frivillig organisasjon uten noen form for kommunal medvirkning (dvs. dagsenteret regnes ikke som en del av det kommunale tilbudet)?

- Nei
 Ja → **Gå til spørsmål 4.**

Spørsmål 3.c-3.g gjelder dagsenter tilbud drevet med medvirkning fra kommunen og som regnes som en del av det kommunale tilbudet.

3c. Hvor mange dager i uken er dagsenteret vanligvis åpent? _____ dager.

3d. Dagsentret er ellers åpent (*sett kryss*):

på kveldstid

i helgene

i høytider

i fellesferien

3e. Har dagsenteret tilrettelagte aktivitetstilbud?

Nei Ja

Hvis **ja**, er brukerne med på å bestemme aktivitetstilbudet?

Nei Ja

3f. Har kommunen oversikt over hvor mange voksne med psykiske lidelser som benyttet dagsenter tilbudet ved utgangen av 2001? Hvis **ja**, oppgi antall brukere ved utgangen av 2001.

Nei

Ja → Antall brukere: _____

3g. Er det plass til alle som ønsker å benytte seg av dagsenter tilbudet?

Ja, alle som ønsker det kan benytte seg av tilbudet

Nei, men det er relativt få som blir avvist

Nei, det er et stort udekket behov

4a. Hvor mange voksne med psykiske lidelser hadde støttekontakt ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall med støttekontakt: _____

4b. Hvor stor andel av voksne med psykiske lidelser som har behov for støttekontakt, mottar tilbud om dette fra kommunen? Anslå dekningsgrad for støttekontakt. *Kryss av for det alternativet som best beskriver situasjonen i kommunen.*

Dekningsgrad støttekontakt: 0-25% 25-50% 50-75% 75-100%

5a. Hvor mange voksne med psykiske lidelser hadde tjenester fra fritidsassistent ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall med tjenester fra fritidsassistent: _____

5b. Har kommunen på andre måter tilrettelagt kultur- og/eller fritidsaktiviteter til voksne med psykiske lidelser?

Nei Ja

Hvis **ja**, oppgi hvilke typer aktiviteter:

_____
_____

- 6a. Hvor mange voksne med psykiske lidelser hadde tilbud om opplæring i henhold til lov om voksenopplæring ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall: _____

- 6b. Hvor stor andel av voksne med psykiske lidelser som har behov for voksenopplæring, mottar tilbud om dette fra kommunen? Anslå dekningsgrad for voksenopplæring. *Kryss av for det alternativet som best beskriver situasjonen i kommunen.*

Dekningsgrad voksenopplæring: 0-25% 25-50% 50-75% 75-100%

- 7a. Hvor mange voksne med psykiske lidelser hadde tilbud om arbeid/sysselsettingstiltak i kommunal regi ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall: _____

- 7b. Hvor mange voksne med psykiske lidelser hadde tilbud om arbeid/sysselsettingstiltak i regi av Aetat ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall: _____

- 7c. Hvor stor andel av innbyggere med psykiske lidelser som har behov for arbeid/sysselsettingstiltak, mottar tilbud om dette fra kommunen eller Aetat? Anslå dekningsgrad for arbeid/sysselsettingstiltak. *Kryss av for det alternativet som best beskriver situasjonen i kommunen.*

Dekningsgrad arbeid/sysselsetting: 0-25% 25-50% 50-75% 75-100%

Tilrettelagte tilbud innenfor det psykiske helsearbeidet overfor voksne

8. Er det etablert kriseteam i kommunen? Nei Ja

9. I hvilken grad bruker kommunen de tilbud som er listet opp nedenfor som tilnærming i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne med psykiske lidelser? *Sett ett kryss på hver linje.*

	Ikke/ i liten grad	I noen grad	I stor grad
Individuelle samtaler/støttesamtaler (vi ser her bort fra det ordinære tilbudet fra allmennlege/fastlege)	☐	☐	☐
Samtaler i grupper	☐	☐	☐
Arbeid med familie/pårørende	☐	☐	☐
Arbeid med øvrig nettverk	☐	☐	☐
Psykomotorisk behandling	☐	☐	☐
Fysioterapi og/eller ergoterapi	☐	☐	☐

10. Har kommunen andre tilrettelagte tilbud innen psykisk helsearbeid for voksne? Nei Ja

Hvis **ja**, oppgi hvilke:

Tiltak og tjenester rettet mot barn og unge

11a. Har kommunen satt i gang forebyggende tiltak innen det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge?

Nei → **Gå til spørsmål 12**

Ja

11b. Her ønsker vi å kartlegge det forebyggende arbeidet rettet mot spesifikke temaer/grupper, og hvilke tjenester som er involvert. For hver tema/gruppe som er listet opp kryss av for de tjenestene hvor kommunen har satt i gang tiltak.

Tjenester:	Grunn skole	Barne hage	Helse stasjon	Skole helse tjeneste -grunn skole	Skole helse tjeneste -v.g. skole	Barne vern	PPT	Sosial tj.	Enhet for psyk. helse arbeid *	Annet, spesifiser:
Tema/gruppe:										
Selv mord	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rusproblemer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Spiseforstyrrelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Samspill barn og foreldre	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mestring/kriser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Depresjon/nedstemthet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Utagerende atferd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tidlige tegn på alvorlige psykiske lidelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barn av foreldre med psykiske lidelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Omsorgssvikt/mis-handling/overgrep	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Etniske minoriteter	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vennskap/mobbing	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* For kommuner som har en slik enhet.

12a. Hvor mange barn og unge med problemer relatert til psykisk helse hadde støttekontakt ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall med støttekontakt: _____

12b. Hvor stor andel av barn og unge med problemer relatert til psykisk helse som har behov for støttekontakt, mottar tilbud om dette fra kommunen? Anslå dekningsgrad for støttekontakt. Kryss av for det alternativet som best beskriver situasjonen i kommunen.

Dekningsgrad støttekontakt: 0-25% 25-50% 50-75% 75-100%

13a. Hvor mange barn og unge med problemer relatert til psykisk helse hadde tjenester fra fritidsassistent ved utgangen av 2001? (*'Ingen' angis med null*)

Antall med tjenester fra fritidsassistent: _____

- 13b. Har kommunen på andre måter tilrettelagt kultur- og/eller fritidsaktiviteter til barn og unge med problemer relatert til psykisk helse? Nei Ja

Hvis ja, oppgi hvilke typer aktiviteter:

---

14. I hvilken grad bruker kommunen de tilbud som er listet opp nedenfor som tilnærming i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge med problemer relatert til psykisk helse? *Sett ett kryss på hver linje.*

	Ikke/ i liten grad	I noen grad	I stor grad
Individuelle samtaler/støttesamtaler (vi ser her bort fra det ordinære tilbudet fra allmennlege/fastlege).....	☐	☐	☐
Samtaler i grupper	☐	☐	☐
Arbeid med familie/pårørende.....	☐	☐	☐
Arbeid med øvrig nettverk.....	☐	☐	☐
Psykomotorisk behandling	☐	☐	☐
Fysioterapi og/eller ergoterapi	☐	☐	☐

15. Har kommunen andre tilrettelagte tilbud innen psykisk helsearbeid for barn og unge? Nei Ja

Hvis ja, oppgi hvilke:

Informasjonstiltak

16. Har kommunen benyttet noen av de følgende tiltak for å informere om kommunens tilbud til mennesker med problemer relatert til psykisk helse i perioden 1999-2001? *Kryss av for aktuelle tiltak etter målgruppe.*

	Befolkningen generelt	Brukere/pårørende	Ansatte i kommunen
Brosjyrer	☐	☐	☐
Informasjonsmøter	☐	☐	☐
Temadag	☐	☐	☐
Internett	☐	☐	☐
Lokalavis/lokalradio	☐	☐	☐
Markering av verdensdagen	☐	☐	☐
Andre informasjonstiltak	☐	☐	☐

Likemannsarbeid og samarbeid med organisasjoner

17a. Finnes det lokallag av Mental Helse i kommunen? Nei Ja

17b. Finnes det lokallag av Landsforeningen for pårørende innen psykiatri i kommunen? Nei Ja

17c. Ga kommunen økonomisk støtte til bruker-/interesse- og/eller frivillige organisasjoner med formål psykisk helsearbeid i 2001? Har kommunen inngått formalisert samarbeid (skriftlig avtale el.) med bruker-/interesse- og/eller frivillige organisasjoner om tilbudet til enkeltpersoner eller grupper av brukere innenfor psykisk helsearbeid? *Sett kryss.*

- Nei, kommunen gir hverken økonomisk støtte eller samarbeider med organisasjoner om tilbud til brukerne
- Ja, kommunen ga økonomisk støtte til bruker-/interesse- og/eller frivillige organisasjoner
- Ja, kommunen samarbeider med organisasjoner om tilbud til brukere

Hvis ja på minst ett av spørsmålene, for hver type organisasjon som er listet opp nedenfor, sett kryss dersom kommunen har gitt økonomisk støtte, og hvis kommunen har inngått samarbeid om tjenestetilbud, angi hvilke tjenester det dreier seg om.

	Kommunen ga økonomisk støtte i 2001	Tjenester det er inngått samarbeid om i 2001			
		Dagsenter	Arbeid/ aktiviteter	Kultur/ fritid	Annet
Mental Helse	☐	☐	☐	☐	☐
Landsforeningen for pårørende innen psykiatri	☐	☐	☐	☐	☐
Andre bruker-/pårørende organisasjoner	☐	☐	☐	☐	☐
Frivillige organisasjoner, lokale lag og -foreninger, o.l.	☐	☐	☐	☐	☐

17d. Har kommunen etablert brukerråd eller tilsvarende knyttet til psykisk helsearbeid? Nei Ja

Kompetanseheving

18a. Har kommunen utarbeidet en samlet plan for kompetanseheving i psykisk helsearbeid for kommunens ansatte? *Sett ett kryss.*

- Nei
- Ja, kommunen har en egen plan for psykisk helsearbeid
- Ja, psykisk helsearbeid inngår i plan for helse- og sosialpersonell (evt. annen plan)

- 18b. Hva har kommunen gjort for å øke kompetansen i psykisk helsearbeid til ansatte innen ulike tjenesteområder i perioden 1999-2001? For hvert tjenesteområde kryss av dersom en eller flere ansatte har deltatt/gjennomført tiltakene som er listet opp.

	Kurs/ seminar	Voksen opplæring (fagbrev v.g. skole)	Etterutd. i psykisk helsearbeid	Videreutd. av høyskole- utdannet personell i psykisk helsearbeid
Enhet for psykisk helsearbeid*	☐	☐	☐	☐
Pleie og omsorg	☐	☐	☐	☐
Sosialtjenesten	☐	☐	☐	☐
Barneverntjenesten	☐	☐	☐	☐
PPT	☐	☐	☐	☐
Barnehager/ grunnskole	☐	☐	☐	☐
Helsestasjon/ skolehelsetjenesten	☐	☐	☐	☐
Legetjenesten	☐	☐	☐	☐
Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste	☐	☐	☐	☐
Kultur	☐	☐	☐	☐
Annet, spesifiser:	☐	☐	☐	☐

* For kommuner som har en slik enhet.

Rekruttering av personell

- 19a. Hvilke typer personell er rekruttert til psykisk helsearbeid i perioden 1999-2001? Angi antall årsverk etter personellkategori.

Type personell	Rekruttert til psykisk helsearbeid 1999-2001
Lege	
Psykolog	
Psykiatrisk sykepleier	
Annet høyskoleutdannet helse-/sosialpersonell med videreutdanning i psykisk helsearbeid	
Annet høyskoleutdannet helse-/sosialpersonell	
Personell med lavere helse-/sosialfaglig utdanning	
Annet personell	

- 19b. Med utgangspunkt i det personell som er rekruttert, jfr. spørsmål 19.a, hvilke tjenesteområder er disse ment å dekke? For hver personellkategori kryss av for hvilke tjenesteområder som er blitt styrket gjennom nyrekruttering.

	Enhet for psyk. helse arbeid *	Pleie og omsorg	Sosial tj.	Barne vern	PPT	Barne hager/ grunn skole	Helse stasj./ skole helse tj.	Lege tj.	Annen helse tj.**	Kultur	Annet, spesifiser:
Lege	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Psykolog	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Psykiatrisk sykepleier	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet høysk. utd. helse-/sosial personell med videreutd. i psykisk helsearbeid	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet høyskoleutdannet helse-/sosial personell	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Personell med lavere helse-/sosialfaglig utdanning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Annet, jfr. 19a.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

* For kommuner som har en slik enhet. ** Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste.

- 19c. Har kommunen de siste to årene opplevd problemer med å rekruttere personell til psykisk helsearbeid?

Nei Ja

Hvis **ja**, sett kryss for aktuelle kombinasjoner.

	Ikke klart å rekruttere	Har ikke klart å rekruttere så mange som planlagt	Har hatt problemer med rekruttering, men har nå lykkes
Lege	☐	☐	☐
Psykolog	☐	☐	☐
Psykiatrisk sykepleier	☐	☐	☐
Annet høysk. utd. helse-/sosial personell med videreutd. i psykisk helsearbeid	☐	☐	☐
Annet høyskoleutdannet helse-/sosialpersonell	☐	☐	☐
Personell med lavere helse-/sosialfaglig utdanning	☐	☐	☐
Annet personell	☐	☐	☐

Del II – Organisering av arbeidet med psykisk helse

I denne delen av spørreskjemaet er vi interessert i å få vite hvordan det psykiske helsearbeidet er organisert i din kommune. Vi er særlig opptatt av om tjenestene relatert til psykisk helsearbeid er integrert i kommunens ordinære tjenesteapparat, eller om kommunen har valgt å etablere en egen spesialisert enhet for psykisk helsearbeid. Vi ønsker også å danne oss et bilde av hvordan eventuell samordning mellom ulike faggrupper og tjenester skjer. Fordi noen kommuner har organisert tjenestene til **voksne** annerledes enn tjenestene rettet mot **barn og unge**, stilles noen av spørsmålene for hver av disse gruppene separat.

- 20a. Kommunene kan organisere sitt psykiske helsearbeid på ulike måter. Nedenfor har vi fire grove beskrivelser av hvordan dette arbeidet kan være plassert i kommuneorganisasjonen. I første omgang er vi interessert i organiseringen av tjenestene for **voksne**. Vennligst sett kryss ved den karakteristikken du mener beskriver organiseringen i din kommune best. **Hvis du har ytterligere opplysninger og kommentarer til dette spørsmålet, kan du gjerne notere disse på et eget ark.**

☐	<p>Modell 1:</p> <p>Arbeidet med psykisk helsearbeid er plassert i en egen enhet, på lik linje med pleie- og omsorgstjenesten, sosialtjenesten og legetjenesten. Enheten har egen leder, eget budsjett og egen personalgruppe, som yter tjenester kun relatert til psykisk helsearbeid.</p>
☐	<p>Modell 2:</p> <p>Kommunen har etablert en egen 'psykiatritjeneste', med spesialisert personell som arbeider bare med psykisk helsearbeid. I tillegg legges det vekt på å styrke de etablerte tjenestenes arbeid med psykisk helse ved kompetanseoppbygging blant ansatte i de ordinære tjenestene.</p> <p>Hvor er 'psykiatritjenesten' plassert i kommuneorganisasjonen? Sett ett kryss.</p> <p>☐ Innenfor pleie- og omsorgstjenesten</p> <p>☐ Innenfor helsetjenesten</p> <p>☐ Innenfor sosialtjenesten</p> <p>☐ Annet, spesifiser: _____</p>
☐	<p>Modell 3:</p> <p>Det er plassert et klart ansvar for arbeidet med psykisk helsearbeid i stab hos rådmannen/hos helse- og sosialsjefen (stryk det som ikke passer). Utover dette er det ikke etablert noen egen enhet for psykisk helsearbeid. De etablerte tjenestene styrkes med kompetanse innenfor psykisk helsearbeid.</p>
☐	<p>Modell 4:</p> <p>Psykisk helsearbeid ivaretas av de ansatte innenfor de ulike kommunale tjenestene som innbyggere med psykiske problemer benytter. Ansatte i de etablerte tjenestene har eller bygger opp kompetanse i psykisk helsearbeid. De enkelte sektorene har et selvstendig ansvar for å drive psykisk helsearbeid. Det er ikke etablert noen egen enhet for psykisk helsearbeid.</p>

- 20b. Er kommunens psykiske helsearbeid rettet mot **barn og unge** organisert innenfor modellen valgt i spørsmålet ovenfor?

- Ja, arbeidet rettet mot barn og unge er organisert innenfor samme hovedmodell som arbeidet rettet mot voksne
- Nei, arbeidet rettet mot barn og unge er organisert i en separat modell.

Hvis **nei**, vennligst gi en kort beskrivelse av hvordan det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge er organisert i din kommune (**bruk evt. et eget ark**). Vis gjerne til en av modellene over hvis det passer.

21a. Har kommunen en person med klart ansvar for å samordne kommunens psykiske helsearbeid (koordinator) på systemnivå?

Nei → **Gå til spørsmål 22**

Ja

21b. Har koordinatoren ansvar både for arbeidet rettet mot voksne og for arbeidet rettet mot barn? *Sett ett kryss.*

Koordinatoren har ansvar for både voksne og barn/unge

Koordinatoren har bare ansvar for voksne

Koordinatoren har bare ansvar for barn/unge

Det er separate koordinatører for voksne og barn/unge

I spørsmålene nedenfor ber vi deg krysse av i kolonne A hvis kommunen har felles koordinator for voksne og barn/unge, i kolonne B og C hvis kommunen har separate koordinatører og i kolonne B eller C hvis kommunen har koordinator bare for voksne eller barn/unge.

21c. Hvor i kommuneorganisasjonen er koordinatoren plassert? *Kryss av det som passer for din kommune.*

	A For kommuner med felles koordinator for voksne og barn	B For kommuner med egen koordinator for voksne	C For kommuner med egen koordinator for barn
I egen enhet for psykisk helsearbeid*	☐	☐	☐
I pleie- og omsorgstjenesten	☐	☐	☐
I helsetjenesten	☐	☐	☐
I sosialtjenesten	☐	☐	☐
I stab hos rådmannen	☐	☐	☐
Annet, spesifiser:	☐	☐	☐

*For kommuner som har en slik enhet.

21d. Inngår oppgavene listet opp nedenfor i koordinatorens ansvarsområde(r)? *Sett kryss dersom oppgaven inngår i koordinatorens ansvarsområde(r).*

	A For kommuner med felles koordinator for voksne og barn	B For kommuner med egen koordinator for voksne	C For kommuner med egen koordinator for barn
Økonomisk ansvar for oppgaver innenfor psykisk helsearbeid	☐	☐	☐
Ansvar for å disponere personellressurser til psykisk helsearbeid	☐	☐	☐
Ansvar for å utvikle overordnede planer for kommunens psykiske helsearbeid	☐	☐	☐
Veiledning og kursing av andre kommunalt ansatte	☐	☐	☐
Oppfølging av tjenester overfor enkeltbrukere	☐	☐	☐

21e. Hvilken formell kompetanse har koordinatoren? Kryss av det som passer for din kommune.

	A For kommuner med felles koordinator for voksne og barn	B For kommuner med egen koordinator for voksne	C For kommuner med egen koordinator for barn
Lege	☐	☐	☐
Psykolog	☐	☐	☐
Psykiatrisk sykepleier	☐	☐	☐
Annen helse-/sosialfaglig høyskoleutdanning med videreutdanning i psykisk helsearbeid	☐	☐	☐
Annen helse-/sosialfaglig høyskoleutdanning	☐	☐	☐
Annet	☐	☐	☐

22a. Har kommunen et tverrfaglig team på administrativt nivå som har psykisk helsearbeid innenfor sitt ansvarsområde?

- Nei → **Gå til spørsmål 23**
 Ja

22b. Har det tverrfaglige teamet ansvar både for arbeidet rettet mot voksne og for arbeidet rettet mot barn? Sett ett kryss.

- Teamet har ansvar for både voksne og barn/unge
 Teamet har bare ansvar for voksne
 Teamet har bare ansvar for barn/unge
 Det er separate team for voksne og barn/unge

I spørsmålene nedenfor ber vi deg krysse av i kolonne A hvis kommunen har felles team for voksne og barn/unge, i kolonne B og C hvis kommunen har separate team og i kolonne B eller C hvis kommunen har team bare for voksne eller barn/unge.

22c. Arbeider det tverrfaglige teamet i forhold til andre brukergrupper enn personer med problemer relatert til psykisk helse? Sett kryss.

	A For kommuner med felles team for voksne og barn	B For kommuner med eget team for voksne	C For kommuner med eget team for barn
Felles team for personer med sammensatte behov	☐	☐	☐
Eget team for psykisk helsearbeid	☐	☐	☐

- 22d. Inngår oppgavene listet opp nedenfor i arbeidsområdet til det tverrfaglige teamet? *Sett kryss dersom oppgaven inngår i arbeidet til det tverrfaglige teamet.*

	A For kommuner med felles team for voksne og barn	B For kommuner med eget team for voksne	C For kommuner med eget team for barn
Overordnet planlegging av psykisk helsearbeid i kommunen	☐	☐	☐
Disponering av faglige og økonomiske ressurser	☐	☐	☐
Sikring av/oppbygging av kompetanse i psykisk helsearbeid blant ansatte i kommunen, for eksempel ved veiledning og kursing	☐	☐	☐
Oppfølging av tjenester overfor enkeltbrukere	☐	☐	☐

- 22e. Hvilke tjenesteområder er representert i det tverrfaglige teamet? *Sett kryss for aktuelle tjenesteområder.*

	A For kommuner med felles team for voksne og barn	B For kommuner med eget team for voksne	C For kommuner med eget team for barn
Enhet for psykisk helsearbeid*	☐	☐	☐
Pleie og omsorg	☐	☐	☐
Sosialtjenesten	☐	☐	☐
Barneverntjenesten	☐	☐	☐
PPT	☐	☐	☐
Barnehager/ grunnskole	☐	☐	☐
Helsestasjon/ skolehelsetjenesten	☐	☐	☐
Legetjenesten	☐	☐	☐
Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste	☐	☐	☐
Kultur	☐	☐	☐
Annet, spesifiser:	☐	☐	☐

*For kommuner som har en slik enhet.

23. Eksisterer det tverrfaglig(e) gruppe(r) som fatter vedtak om tjenester overfor enkeltpersoner? *Sett ett kryss.*

- Nei
 Ja, for både barn/unge og voksne
 Ja, men kun for voksne
 Ja, men kun for barn/unge

- 24a. Får kommunens brukere med problemer relatert til psykisk helse tilbud om individuell plan, jrf. kommunehelsetjenesteloven §6-2 a? *Sett ett kryss.*

- Nei → **Gå til spørsmål 25**
 Ja, noen brukere med langvarige og sammensatte behov får tilbud om individuell plan
 Ja, alle brukere med langvarige og sammensatte behov får tilbud om individuell plan

- 24b. Hvor mange av kommunens brukere med problemer relatert til psykisk helse er det utarbeidet individuelle planer for? (*'Ingen' angis med null*)

Antall voksne: _____

Antall barn/unge: _____

- 25a. Har kommunen etablert ansvarsgrupper (eller tilsvarende modell) som metode for samordning av tjenester overfor **voksne** brukere med psykiske lidelser? *Sett ett kryss.*

- Nei → **Gå til spørsmål 26**
 Ja, for noen
 Ja, for de aller fleste

- 25b. Deltar **voksne** brukere selv i ansvarsgruppene? *Sett ett kryss.*

- Nei/sjelden   Ja, av og til   Ja, vanligvis

- 25c. Deltar representanter for 2. linjetjenesten i ansvarsgruppene for voksne? *Sett ett kryss.*

- Nei/sjelden   Ja, av og til   Ja, vanligvis

- 26a. Har kommunen etablert ansvarsgrupper (eller tilsvarende modell) som metode for samordning av tjenester overfor **barn og unge** med problemer relatert til psykisk? *Sett ett kryss.*

- Nei → **Gå til spørsmål 27**
 Ja, for noen
 Ja, for de aller fleste

- 26b. Deltar **barn og unge** brukere og/eller deres pårørende i ansvarsgruppene? *Sett ett kryss.*

- Nei/sjelden   Ja, av og til   Ja, vanligvis

- 26c. Deltar representanter for 2. linjetjenesten i ansvarsgruppene for barn/unge? *Sett ett kryss.*

- Nei/sjelden   Ja, av og til   Ja, vanligvis

27. Har kommunen etablert noen *annen* modell (enn ansvarsgrupper eller tilsvarende) for samordning av tjenester for enkeltpersoner med psykiske lidelser? Nei   Ja

Hvis **ja**, angi hvilken modell: _____

28. Oppnevner kommunen primærkontakt (koordinator) for den enkelte bruker? *Sett ett kryss.*

- Nei/sjelden   Ja, av og til   Ja, vanligvis

- 29a. Nedenfor har vi listet opp en rekke kommunale tjenester. I hvilken grad er de ulike tjenestene direkte involvert i det psykiske helsearbeidet rettet mot **voksne** i din kommune? *Sett ett kryss på hver linje.*

	I liten grad involvert	Noe involvert	I stor grad involvert
Enhet for psykisk helsearbeid*	☐	☐	☐
Pleie og omsorg	☐	☐	☐
Sosialtjenesten	☐	☐	☐
Legetjenesten	☐	☐	☐
Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste	☐	☐	☐
Kultur	☐	☐	☐
Annet, spesifiser: _____	☐	☐	☐

*For kommuner som har en slik enhet.

- 29b. Nedenfor har vi listet opp en rekke kommunale tjenester. I hvilken grad er de ulike tjenestene direkte involvert i det psykiske helsearbeidet rettet mot **barn og unge** i din kommune? *Sett ett kryss på hver linje.*

	I liten grad involvert	Noe involvert	I stor grad involvert
Enhet for psykisk helsearbeid*	☐	☐	☐
Pleie og omsorg	☐	☐	☐
Sosialtjenesten	☐	☐	☐
Barneverntjenesten	☐	☐	☐
PPT	☐	☐	☐
Barnehager/ grunnskole	☐	☐	☐
Helsestasjon/ skolehelsetjenesten	☐	☐	☐
Legetjenesten	☐	☐	☐
Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste	☐	☐	☐
Kultur	☐	☐	☐
Annet, spesifiser: _____	☐	☐	☐

*For kommuner som har en slik enhet.

Interkommunalt samarbeid

30. Har kommunen etablert samarbeid med andre kommuner om tjenester overfor innbyggere med problemer relatert til psykisk helse? *Sett gjerne flere kryss.*

- Nei, kommunen inngår ikke i noe slikt samarbeid
- Kommunene har felles botilbud
- Kommunene har felles dagsenter
- Kommunene samarbeider om andre sosiale eller kulturelle tiltak
- Kommunene samarbeider om sysselsetting og arbeid
- Annet, spesifiser _____

31. Har kommunen etablert noe *faglig* samarbeid med andre kommuner innenfor psykisk helsearbeid? *Sett gjerne flere kryss.*
- Nei, kommunen inngår ikke i noe slikt samarbeid
  - Kommunen deler visse fagstillinger med nabokommuner
  - Kommunene har felles kursing av ansatte
  - Kommunene har felles veiledning av ansatte
  - Kommunene arrangerer felles samlinger for ansatte innenfor psykisk helsearbeid
  - Annet, spesifiser _____

Samarbeid med 2. linjetjenesten

Her er vi ute etter å få oversikt over hvordan kommunens samarbeid med 2. linjetjenesten fungerer innenfor psykisk helsearbeid.

32. Eksisterer det noen formell samarbeidsavtale på administrativt nivå mellom kommunen (evt. sammen med flere kommuner) og 2. linjetjenesten? *Sett gjerne flere kryss.*
- Nei, det er ikke etablert noen slik formell avtale
  - Ja, kommunen har avtale som regulerer håndtering av konflikter mellom kommunen og 2. linjetjenesten
  - Ja, kommunen har avtale med 2. linjetjenesten om kompetanseheving
  - Ja, kommunen har avtale med 2. linjetjenesten om rutiner ved utskriving av pasienter
  - Ja, kommunen har avtale som regulerer andre forhold mellom kommunen og 2. linjetjenesten. Vennligst spesifiser: _____
33. Får kommunen delta i beslutninger om utskrivningsprosessen fra psykiatriske sykehus eller sykehjem? *Sett ett kryss.*
- Nei, 2. linjetjenesten rådfører seg sjelden med kommunen ved utskriving av pasienter
  - Ja, kommunen blir av og til involvert i utskrivningen av pasienter
  - Ja, kommunen får vanligvis delta i beslutningene om utskriving av pasienter
- 34a. Får kommunen besøk av såkalte 'ambulerende team' fra 2. linjetjenesten?
- Nei → **Gå til spørsmål 35**
  - Ja
- 34b. Jobber det ambulerende teamet både med voksne og barn/unge? *Sett ett kryss.*
- Teamet jobber med både voksne og barn/unge
  - Teamet jobber bare med voksne
  - Teamet jobber bare med barn/unge
  - Det er separate team for voksne og barn/unge

I spørsmålene nedenfor ber vi deg krysse av i kolonne A hvis kommunen får besøk av et team som jobber med både voksne og barn/unge, i kolonne B og C hvis kommunen får besøk av ett team som jobber mot voksne og ett team som jobber med barn/unge, og i kolonne B eller C hvis kommunen får besøk av team som bare jobber med voksne eller barn/unge.

34c. Hvor ofte besøker det ambulerende teamet kommunen? *Sett kryss*

	A Felles team for voksne og barn/unge	B Team for voksne	C Team for barn/unge
Kommunen får besøk av ambulerende team ved behov	☐	☐	☐
Kommunen får regelmessige besøk av ambulerende team	☐	☐	☐

34d. Hvilke grupper og tjenester møter det ambulerende teamet vanligvis når det besøker kommunen? *Sett gjerne flere kryss.*

	A Felles team for voksne og barn/unge	B Team for voksne	C Team for barn/unge
Brukere	☐	☐	☐
Enhet for psykisk helsearbeid*	☐	☐	☐
Pleie og omsorg	☐	☐	☐
Sosialtjenesten	☐	☐	☐
Barneverntjenesten	☐	☐	☐
PPT	☐	☐	☐
Barnehager/ grunnskole	☐	☐	☐
Helsestasjon/ skolehelsetjenesten	☐	☐	☐
Legetjenesten	☐	☐	☐
Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste	☐	☐	☐
Kultur	☐	☐	☐
Annet, spesifiser:	☐	☐	☐

*For kommuner som har en slik enhet.

34e. Inngår oppgavene listet opp nedenfor i de funksjoner det ambulerende teamet ivaretar overfor kommunen? *Sett kryss dersom oppgaven inngår i arbeidet til det ambulerende teamet.*

	A Felles team for voksne og barn/unge	B Team for voksne	C Team for barn/unge
Generell faglig veiledning av ansatte	☐	☐	☐
Faglig veiledning av ansatte knyttet til enkeltbrukere	☐	☐	☐
Individuell hjelp overfor enkeltbrukere	☐	☐	☐

35. Benytter kommunen seg ellers av muligheten til å motta veiledning fra 2. linjetjenesten knyttet til enkeltbrukere? *Sett ett kryss i hver kolonne*

	For voksne	For barn/unge
Nei/svært sjelden	☐	☐
Ja, ved behov	☐	☐
Ja, til faste tider	☐	☐

Samarbeid med statlige instanser

Vi er her interessert i å vite hvordan samarbeidet mellom kommunen og statlige instanser som Aetat, trygdekontor og rådgiverne hos fylkeslegen, arter seg.

36. Har kommunen samarbeidsmøter med Aetat som knytter seg til innbyggere med psykiske lidelser? Sett gjerne flere kryss.

- Nei, det er ikke vanlig med slike møter mellom kommunen og Aetat
- Ja, kommunen har samarbeidsmøter med Aetat på et overordnet nivå
- Ja, kommunen har av og til samarbeidsmøter med Aetat om enkeltbrukere
- Ja, kommunen har ofte samarbeidsmøter med Aetat om enkeltbrukere

37. Har kommunen samarbeidsmøter med trygdekontoret som knytter seg til innbyggere med psykiske lidelser? Sett gjerne flere kryss.

- Nei, det er ikke vanlig med slike møter mellom kommunen og trygdekontoret
- Ja, kommunen har samarbeidsmøter med trygdekontoret på et overordnet nivå
- Ja, kommunen har av og til samarbeidsmøter med trygdekontoret om enkeltbrukere
- Ja, kommunen har ofte samarbeidsmøter med trygdekontoret om enkeltbrukere

38a. I hvilken grad fyller rådgiveren for Opptappingsplanen hos fylkeslegen følgende roller i forhold til din kommune? Sett ett kryss på hver linje.

	I liten grad	I noen grad	I stor grad
Pådriver overfor kommunen i arbeidet med Opptappingsplanen	☐	☐	☐
Støttespiller for kommunen i arbeidet med Opptappingsplanen	☐	☐	☐
Erfaringsformidler mellom kommuner	☐	☐	☐
Dialogpartner/veileder i utviklingsarbeidet.....	☐	☐	☐
Kontrollør i forhold til statlige midler og statlig regelverk	☐	☐	☐
Kursarrangør for kommunalt personell	☐	☐	☐

38b. Hvilke tjenester i kommunen er vanligvis representert i møte med rådgiveren fra fylkeslegen? Sett kryss for de aktuelle tjenestene.

- Enhet for psykisk helsearbeid (for kommuner som har en slik enhet)
- Pleie og omsorg
- Sosialtjenesten
- Barneverntjenesten
- PPT
- Bamehager/ grunnskole
- Helsestasjon/ skolehelsetjenesten
- Legetjenesten
- Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste
- Kultur
- Annet, spesifiser: _____

Del III – Kommunens arbeid med planer for psykisk helsearbeid

Innenfor Opptreppingsplanen for psykisk helse settes det krav om at kommunen utarbeider planer for sitt psykiske helsearbeid. Vi er interessert i hvordan disse planprosessene foregår og hvem som deltar i planarbeidet.

39. Utarbeider kommunen en felles plan for sitt psykiske helsearbeid, utarbeides det flere planer innenfor dette området, eller integreres planene for det psykiske helsearbeidet i kommunenes andre planer? Sett gjerne flere kryss.

- Kommunen utarbeider en felles overordnet plan for sitt arbeid med psykiske helse
- Kommunen utarbeider separat plan for voksne
- Kommunen utarbeider separat plan for barn/unge
- Kommunen utarbeider separate planer for ulike deler av det psykiske helsearbeidet.
- Hvilke: _____
- Kommunen utarbeider ikke egne planer for det psykiske helsearbeidet, men integrerer dette området i kommunens øvrige planarbeid

40. I hvilken grad involveres ulike instanser i planarbeidet knyttet til psykisk helse? Sett ett kryss i hver linje.

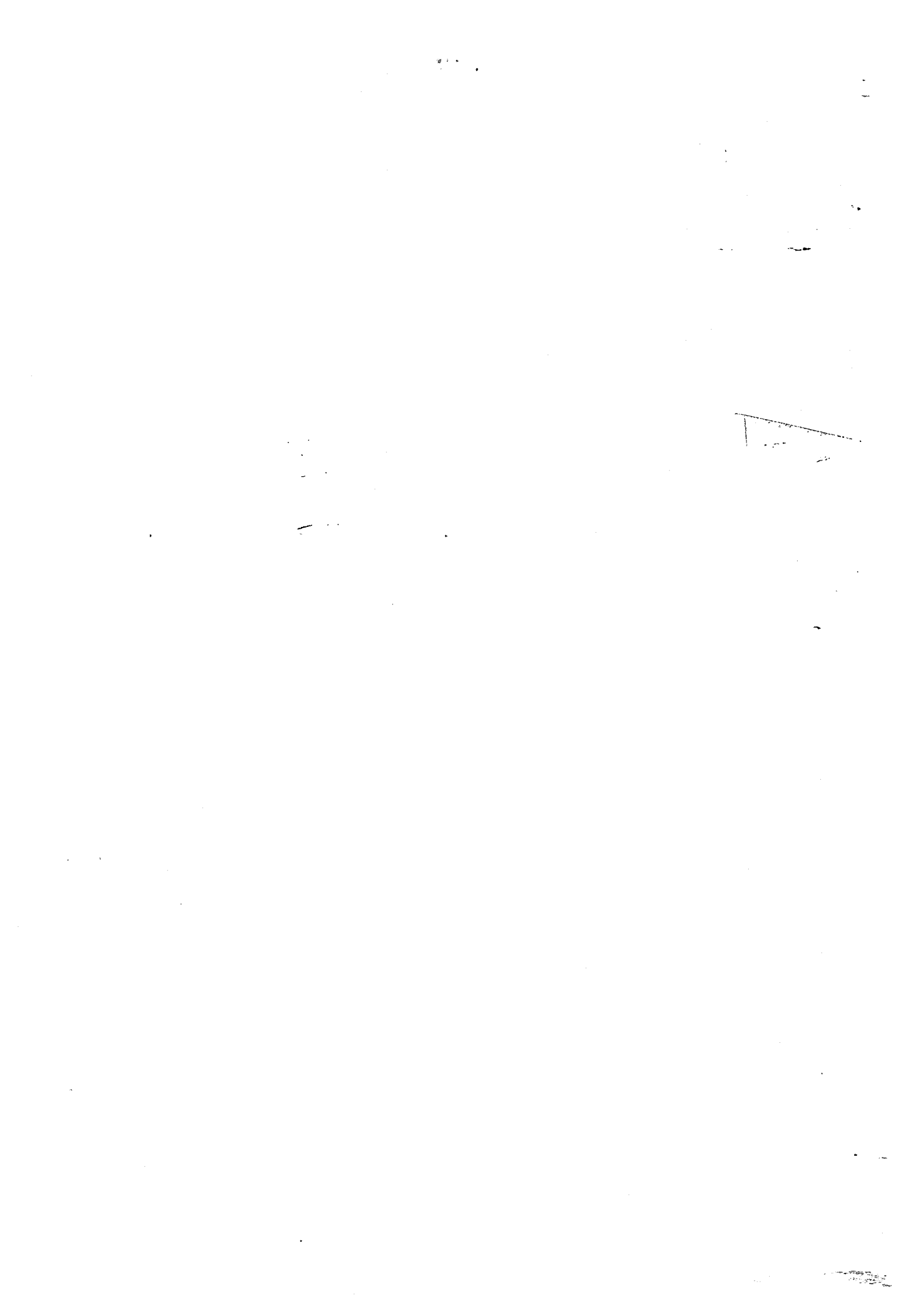
	Ikke/ svært lite involvert	Noe involvert	Sterkt involvert	Koordiner- ende ansvar
Enhet for psykisk helsearbeid*	☐	☐	☐	☐
Pleie og omsorg	☐	☐	☐	☐
Sosialtjenesten	☐	☐	☐	☐
Barneverntjenesten	☐	☐	☐	☐
PPT	☐	☐	☐	☐
Barnehager/ grunnskole	☐	☐	☐	☐
Helsestasjon/ skolehelsetj.	☐	☐	☐	☐
Legetjenesten	☐	☐	☐	☐
Fysioterapi/ergoterapi/rehabiliteringstjeneste	☐	☐	☐	☐
Kultur	☐	☐	☐	☐
Representanter for bruker- og pårørende- organisasjoner	☐	☐	☐	☐
Andre, spesifiser: _____	☐	☐	☐	☐

*For kommuner som har en slik enhet.

Det er satt som minimumskrav til innhold i plan for det psykiske helsearbeidet at kommunen gir et anslag over brukergruppens omfang og en omtale av udekkede behov for tjenester.

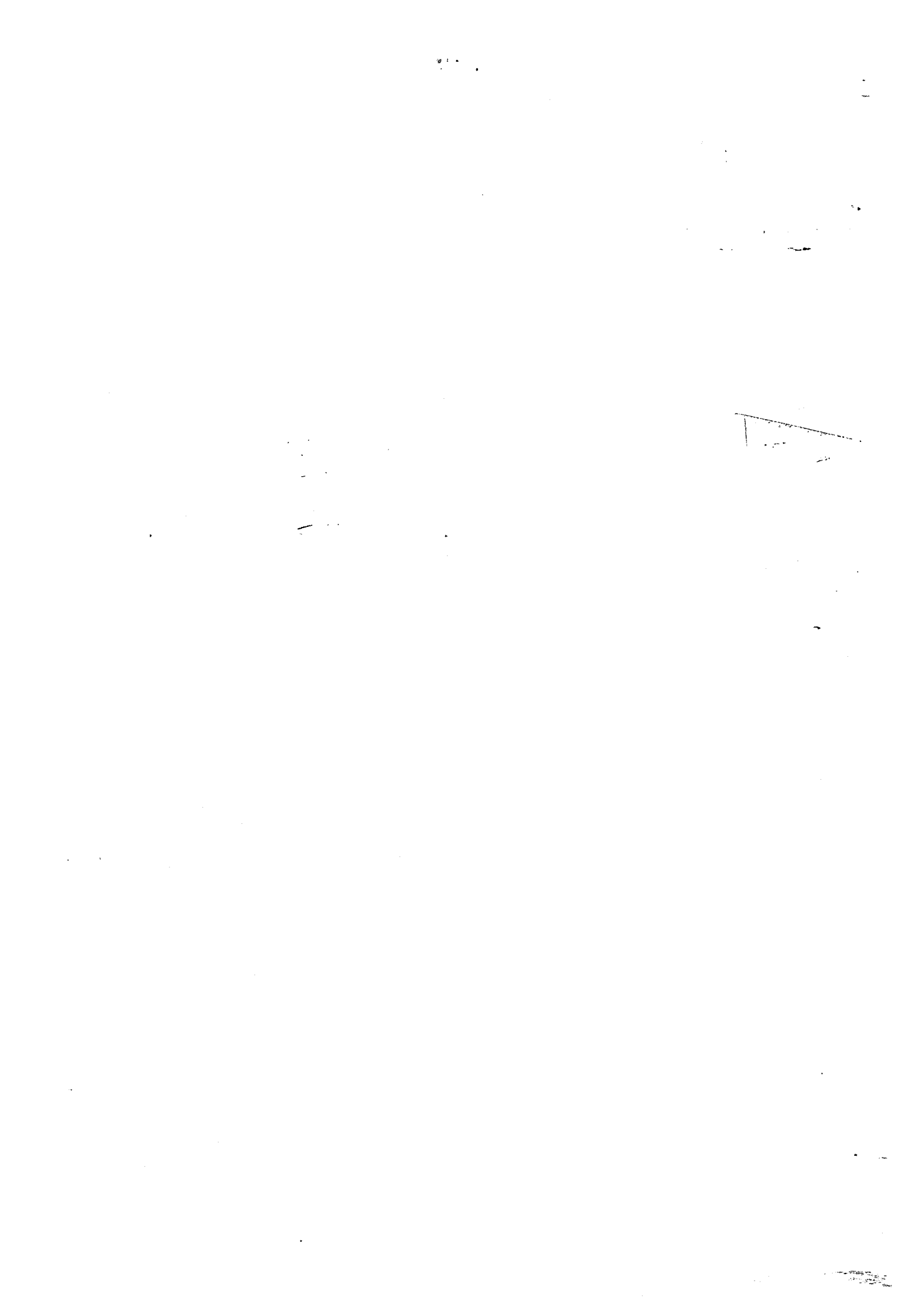
41. Hvilken framgangsmåte har kommunen brukt for å anslå brukergruppens omfang og udekkede behov for tjenester? Sett gjerne flere kryss.

- Brukt nasjonale anslag over utbredelse av psykiske lidelser
- Systematisk gjennomgang av registrerte behov mv. innen ulike tjenesteområder i kommunen
- Bruk av planleggingsverktøy som HPP (Helhetlig Psykiatri Planlegging) eller lignende
- Kartlegging av innbyggernes bruk av 2. linjetjenester
- Annet

Vedlegg 2

Andel ubesvart på de enkelte spørsmål

Tabell v2.1 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Botilbud (spørsmål 1a og 1b).

Innbyggertallgruppe	Antall brukere		Dekningsgrad		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	0,0	0	8,3	1	12
1 000-1 999	6,7	3	4,4	2	45
2 000-2 999	3,3	1	3,3	1	30
3 000-4 999	13,2	7	11,3	6	53
5 000-9 999	3,9	2	2,0	1	51
10 000-19 999	11,1	5	8,9	4	45
20 000-34 999	14,3	4	14,3	4	28
Over 35 000	7,7	1	15,4	2	13
Totalt	8,3	23	7,6	21	277

Tabell v2.2 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Hjemmebaserte tjenester (spørsmål 2a og 2b).

Innbyggertallgruppe	Antall brukere		Dekningsgrad		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	16,7	2	8,3	1	12
1 000-1 999	13,3	6	4,4	2	45
2 000-2 999	3,3	1	6,7	2	30
3 000-4 999	9,4	5	11,3	6	53
5 000-9 999	9,8	5	9,8	5	51
10 000-19 999	17,8	8	11,1	5	45
20 000-34 999	17,9	5	17,9	5	28
Over 35 000	15,4	2	23,1	3	13
Totalt	12,3	34	10,5	29	277

Tabell v2.3 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Dagsentertilbud (spørsmål 3f og 3g).

Innbyggertall- gruppe	Oversikt over antall brukere (ja/nei)		Antall brukere		Udekket behov		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	50,0	1	50,0	1	0,0	0	2
1 000-1 999	12,5	3	25,0	6	4,2	1	24
2 000-2 999	21,7	5	21,7	5	8,7	2	23
3 000-4 999	9,8	4	12,2	5	2,4	1	41
5 000-9 999	4,3	2	4,3	2	0,0	0	47
10 000-19 999	4,8	2	9,5	4	0,0	0	42
20 000-34 999	10,7	3	10,7	3	3,6	1	28
Over 35 000	7,7	1	15,4	2	0,0	0	13
Totalt	9,5	21	12,7	28	2,3	5	220

Tabell v2.4 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Støttekontakt - voksne (spørsmål 4a og 4b).

Innbyggertallgruppe	Antall brukere		Dekningsgrad		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	0,0	0	0,0	0	12
1 000-1 999	4,4	2	6,7	3	45
2 000-2 999	3,3	1	3,3	1	30
3 000-4 999	7,5	4	13,2	7	53
5 000-9 999	9,8	5	7,8	4	51
10 000-19 999	0,0	0	2,2	1	45
20 000-34 999	10,7	3	10,7	3	28
Over 35 000	0,0	0	15,4	2	13
Totalt	5,4	15	7,6	21	277

Tabell v2.5 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Fritidsassistent og andre fritids-/kulturtilbud - voksne (spørsmål 5a og 5b).

Innbyggertallgruppe	Fritidsassistent		Andre tilbud		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	8,3	1	8,3	1	12
1 000-1 999	8,9	4	4,4	2	45
2 000-2 999	3,3	1	3,3	1	30
3 000-4 999	3,8	2	1,9	1	53
5 000-9 999	5,9	3	2,0	1	51
10 000-19 999	8,9	4	2,2	1	45
20 000-34 999	7,1	2	0,0	0	28
Over 35 000	7,7	1	0,0	0	13
Totalt	6,5	18	2,5	7	277

Tabell v2.6 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Voksenopplæring (spørsmål 6a og 6b).

Innbyggertallgruppe	Antall brukere		Dekningsgrad		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	0,0	0	16,7	2	12
1 000-1 999	6,7	3	11,1	5	45
2 000-2 999	10,0	3	23,3	7	30
3 000-4 999	7,5	4	18,9	10	53
5 000-9 999	9,8	5	19,6	10	51
10 000-19 999	20,5	9	25,0	11	44
20 000-34 999	26,1	6	34,8	8	23
Over 35 000	30,8	4	38,5	5	13
Totalt	12,5	34	21,4	58	271

Tabell v2.7 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Arbeid /syssettingstiltak (spørsmål 7a og 7b).

Innbyggertall- gruppe	Antall						Dekningsgrad		Antall totalt
	I kommunal regi		I regi av Aetat		Sum kommunal og Aetat		Andel missing	Antall missing	
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing			
Under 1 000	0,0	0	0,0	0	0,0	0	16,7	2	12
1 000-1 999	11,1	5	8,9	4	15,6	7	11,1	5	45
2 000-2 999	13,3	4	16,7	5	20,0	6	16,7	5	30
3 000-4 999	3,8	2	13,2	7	15,1	8	11,3	6	53
5 000-9 999	9,8	5	17,6	9	23,5	12	19,6	10	51
10 000-19 999	13,6	6	25,0	11	27,3	12	18,2	8	44
20 000-34 999	8,7	2	34,8	8	34,8	8	13,0	3	23
Over 35 000	23,1	3	38,5	5	38,5	5	46,2	6	13
Totalt	10,0	27	18,1	49	21,4	58	16,6	45	271

Tabell v2.8 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Kriseteam (spørsmål 8).

Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	0,0	0	12
1 000-1 999	6,7	3	45
2 000-2 999	0,0	0	30
3 000-4 999	3,8	2	53
5 000-9 999	3,9	2	51
10 000-19 999	2,2	1	45
20 000-34 999	7,1	2	28
Over 35 000	0,0	0	13
Totalt	3,6	10	277

Tabell v2.9 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Tilnærminger i det psykiske helsearbeidet rettet mot voksne brukere (spørsmål 9).

Innbyggertall- gruppe	Individuelle samtaler		Samtaler i grupper		Arbeid med pårørende		Arbeid med øvrige nettverk		Psykomotorisk behandling		Fysioterapi / ergoterapi		Antall totalt
	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	
Under 1 000	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	12
1 000-1 999	2,2	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	2,2	1	2,2	1	45
2 000-2 999	3,3	1	6,7	2	3,3	1	3,3	1	6,7	2	6,7	2	30
3 000-4 999	0,0	0	1,9	1	0,0	0	1,9	1	7,5	4	1,9	1	53
5 000-9 999	2,0	1	5,9	3	0,0	0	0,0	0	5,9	3	5,9	3	51
10 000-19 999	0,0	0	0,0	0	0,0	0	2,2	1	2,2	1	2,2	1	45
20 000-34 999	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	14,3	4	3,6	1	28
Over 35 000	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	13
Totalt	1,1	3	2,2	6	0,4	1	1,1	3	5,4	15	3,2	9	277

Tabell v2.10 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Andre tilrettelagte tilbud for voksne (spørsmål 10).

Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	0,0	0	12
1 000-1 999	11,1	5	45
2 000-2 999	6,7	2	30
3 000-4 999	1,9	1	53
5 000-9 999	7,8	4	51
10 000-19 999	11,1	5	45
20 000-34 999	25,0	7	28
Over 35 000	15,4	2	13
Totalt	9,4	26	277

Tabell v2.11 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Forebyggende tiltak rettet mot barn og unge (spørsmål 11a og 11b).

Innbyggertallgruppe	Forebyggende tiltak (ja/nei)			Kartlegging type tiltak (ja på 11a og ingen kryss på 11b)		
	Andel miss.	Antall miss.	Antall totalt	Andel miss.	Antall miss.	Antall totalt
	Under 1 000	0,0	0	12	11,1	1
1 000-1 999	2,2	1	45	6,1	2	33
2 000-2 999	6,7	2	30	0,0	0	25
3 000-4 999	5,7	3	53	4,9	2	41
5 000-9 999	3,9	2	51	4,4	2	45
10 000-19 999	2,2	1	45	2,3	1	43
20 000-34 999	0,0	0	28	0,0	0	28
Over 35 000	0,0	0	13	7,7	1	13
Totalt	3,2	9	277	3,8	9	237

Tabell v2.12 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Støttekontakt - barn og unge (spørsmål 12a og 12b).

Innbyggertallgruppe	Antall brukere		Dekningsgrad		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	8,3	1	25,0	3	12
1 000-1 999	20,0	9	20,0	9	45
2 000-2 999	20,0	6	6,7	2	30
3 000-4 999	17,0	9	24,5	13	53
5 000-9 999	29,4	15	33,3	17	51
10 000-19 999	31,1	14	26,7	12	45
20 000-34 999	28,6	8	21,4	6	28
Over 35 000	23,1	3	15,4	2	13
Totalt	23,5	65	23,1	64	277

Tabell v2.13 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Fritidsassistent og andre fritids-/kulturtilbud - barn og unge (spørsmål 13a og 13b).

Innbyggertallgruppe	Fritidsassistent		Andre tilbud		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	8,3	1	0,0	0	12
1 000-1 999	20,0	9	6,7	3	45
2 000-2 999	23,3	7	10,0	3	30
3 000-4 999	17,0	9	7,5	4	53
5 000-9 999	23,5	12	11,8	6	51
10 000-19 999	26,7	12	17,8	8	45
20 000-34 999	35,7	10	17,9	5	28
Over 35 000	38,5	5	7,7	1	13
Totalt	23,5	65	10,8	30	277

Tabell v2.14 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Tilnæringer i det psykiske helsearbeidet rettet mot barn og unge (spørsmål 14).

Innbyggertall- gruppe	Individuelle samtaler		Samtaler i grupper		Arbeid med pårørende		Arbeid med øvrige nettverk		Psykomotorisk behandling		Fysioterapi / ergoterapi		Antall totalt
	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	Andel miss.	Antall miss.	
Under 1 000	0,0	0	8,3	1	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	12
1 000-1 999	17,8	8	17,8	8	13,3	6	22,2	10	20,0	9	20,0	9	45
2 000-2 999	13,3	4	20,0	6	20,0	6	16,7	5	23,3	7	16,7	5	30
3 000-4 999	11,3	6	22,6	12	11,3	6	18,9	10	28,3	15	26,4	14	53
5 000-9 999	9,8	5	17,6	9	13,7	7	21,6	11	29,4	15	29,4	15	51
10 000-19 999	6,7	3	13,3	6	6,7	3	20,0	9	26,7	12	22,2	10	45
20 000-34 999	3,6	1	7,1	2	0,0	0	3,6	1	14,3	4	7,1	2	28
Over 35 000	7,7	1	7,7	1	7,7	1	15,4	2	30,8	4	15,4	2	13
Totalt	10,1	28	16,2	45	10,5	29	17,3	48	23,8	66	20,6	57	277

Tabell v2.15 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Andre tilrettelagte tilbud – barn og unge (spørsmål 15).

Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	0,0	0	12
1 000-1 999	20,0	9	45
2 000-2 999	13,3	4	30
3 000-4 999	15,1	8	53
5 000-9 999	19,6	10	51
10 000-19 999	15,6	7	45
20 000-34 999	7,1	2	28
Over 35 000	23,1	3	13
Totalt	15,5	43	277

Tabell v2.16 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Lokallag av Mental Helse og Landsforeningen for pårørende innen psykiatri (LPP) (spørsmål 17a og 17b).

Innbyggertallgruppe	Mental Helse		LPP		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	0,0	0	0,0	0	12
1 000-1 999	4,4	2	4,4	2	45
2 000-2 999	3,3	1	10,0	3	30
3 000-4 999	5,7	3	3,8	2	53
5 000-9 999	0,0	0	0,0	0	51
10 000-19 999	0,0	0	6,8	3	44
20 000-34 999	0,0	0	4,3	1	23
Over 35 000	0,0	0	0,0	0	13
Totalt	2,2	6	4,1	11	271

Tabell v2.17 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Samarbeid med organisasjoner (spørsmål 17c).

Innbyggertallgruppe	Økonomisk støtte til/ samarbeid med organisasjoner(ja/nei)			Kartlegging type samarbeid (ja på 17c og ingen kryss i tabellen som kartlegger type samarbeid)		
	Andel miss.	Antall miss.	Antall totalt	Andel miss.	Antall miss.	Antall totalt
Under 1 000	16,7	2	12	0,0	0	6
1 000-1 999	4,4	2	45	3,6	1	28
2 000-2 999	3,3	1	30	20,0	3	15
3 000-4 999	11,3	6	53	2,9	1	34
5 000-9 999	7,8	4	51	0,0	0	39
10 000-19 999	4,5	2	44	3,3	1	30
20 000-34 999	4,3	1	23	0,0	0	19
Over 35 000	0,0	0	13	7,7	1	13
Totalt	6,6	18	271	3,8	7	184

Tabell v2.18 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Brukeråd eller tilsvarende (spørsmål 17d).

Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	25,0	3	12
1 000-1 999	22,2	10	45
2 000-2 999	10,0	3	30
3 000-4 999	11,3	6	53
5 000-9 999	3,9	2	51
10 000-19 999	4,5	2	44
20 000-34 999	0,0	0	23
Over 35 000	0,0	0	13
Totalt	9,6	26	271

Tabell v2.19 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Kompetanseheving (spørsmål 18a).

Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	0,0	0	12
1 000-1 999	2,2	1	45
2 000-2 999	0,0	0	30
3 000-4 999	1,9	1	53
5 000-9 999	2,0	1	51
10 000-19 999	0,0	0	44
20 000-34 999	0,0	0	23
Over 35 000	0,0	0	13
Totalt	1,1	3	271

Tabell v2.20 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Rekruttering (spørsmål 19a og 19c).

Innbyggertallgruppe	Antall årsverk		Rekrutteringsproblemer		Antall totalt
	Andel missing	Antall missing	Andel missing	Antall missing	
Under 1 000	16,7	2	0,0	0	12
1 000-1 999	8,9	4	4,4	2	45
2 000-2 999	13,3	4	6,7	2	30
3 000-4 999	7,5	4	11,3	6	53
5 000-9 999	5,9	3	2,0	1	51
10 000-19 999	0,0	0	4,4	2	45
20 000-34 999	3,6	1	0,0	0	28
Over 35 000	15,4	2	0,0	0	13
Totalt	7,2	20	4,7	13	277

Tabell v2.21 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Samlemål I (basert på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne, voksenopplæring, arbeid og støttekontakt for barn).

Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	33,3	4	12
1 000-1 999	31,1	14	45
2 000-2 999	30,0	9	30
3 000-4 999	43,4	23	53
5 000-9 999	49,0	25	51
10 000-19 999	47,7	21	44
20 000-34 999	43,5	10	23
Over 35 000	58,3	7	12
Totalt¹	41,9	113	270

1 Bergen er holdt utenfor.

Tabell v2.22 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Samlemål II (basert på dekningsgrad for bolig, hjemmebaserte tjenester, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn).

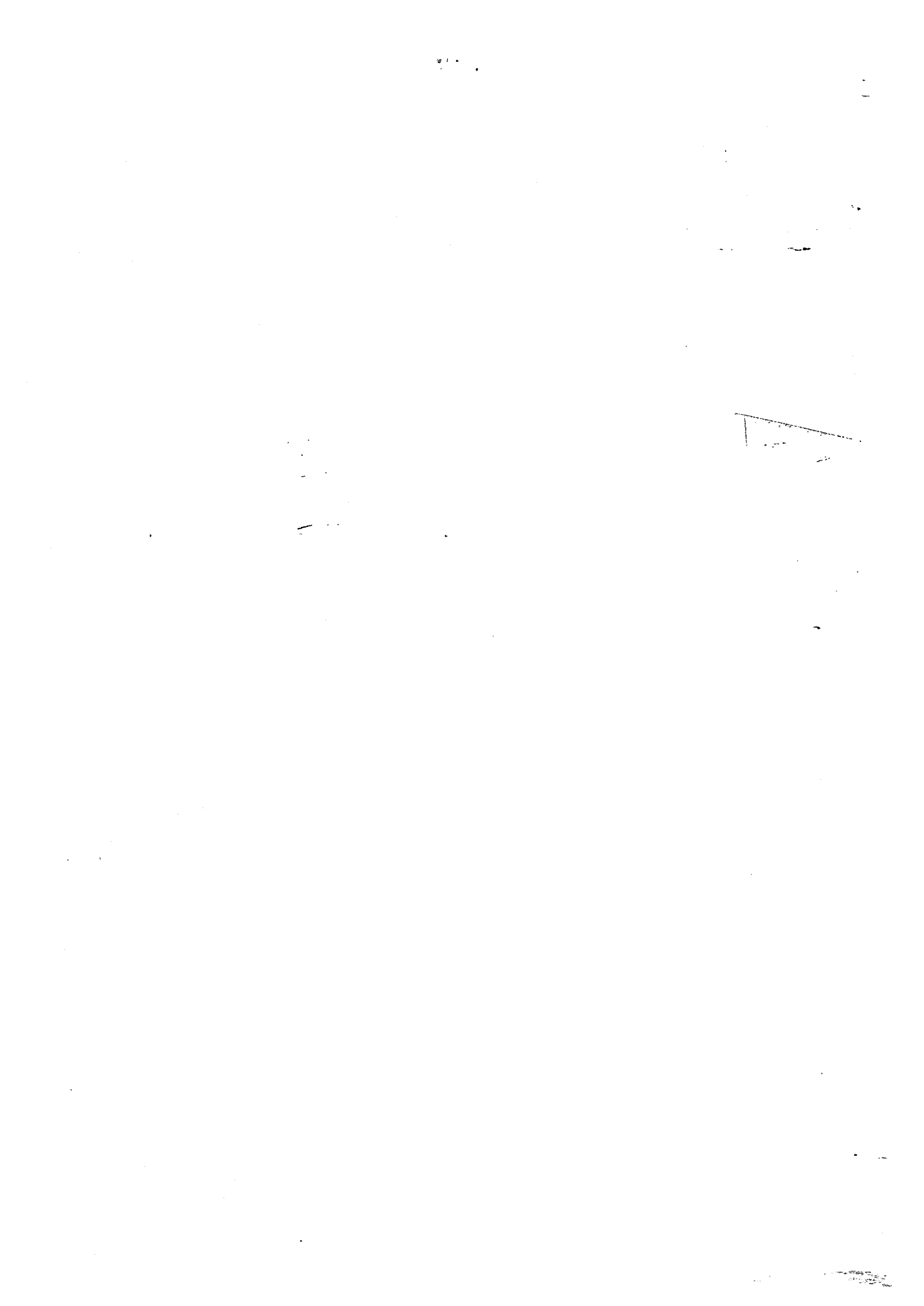
Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	33,3	4	12
1 000-1 999	24,4	11	45
2 000-2 999	10,0	3	30
3 000-4 999	35,8	19	53
5 000-9 999	37,3	19	51
10 000-19 999	31,8	14	44
20 000-34 999	39,1	9	23
Over 35 000	16,7	2	12
Totalt ¹	30,0	81	270

¹ Bergen er holdt utenfor.

Tabell v2.23 Prosentandel ubesvart etter kommunestørrelse. Samlemål III (basert på dekningsgrad for bolig, støttekontakt for voksne og støttekontakt for barn).

Innbyggertallgruppe	Andel missing	Antall missing	Antall totalt
Under 1 000	33,3	4	12
1 000-1 999	24,4	11	45
2 000-2 999	6,7	2	30
3 000-4 999	34,0	18	53
5 000-9 999	35,3	18	51
10 000-19 999	29,5	13	44
20 000-34 999	34,8	8	23
Over 35 000	16,7	2	12
Totalt ¹	28,1	76	270

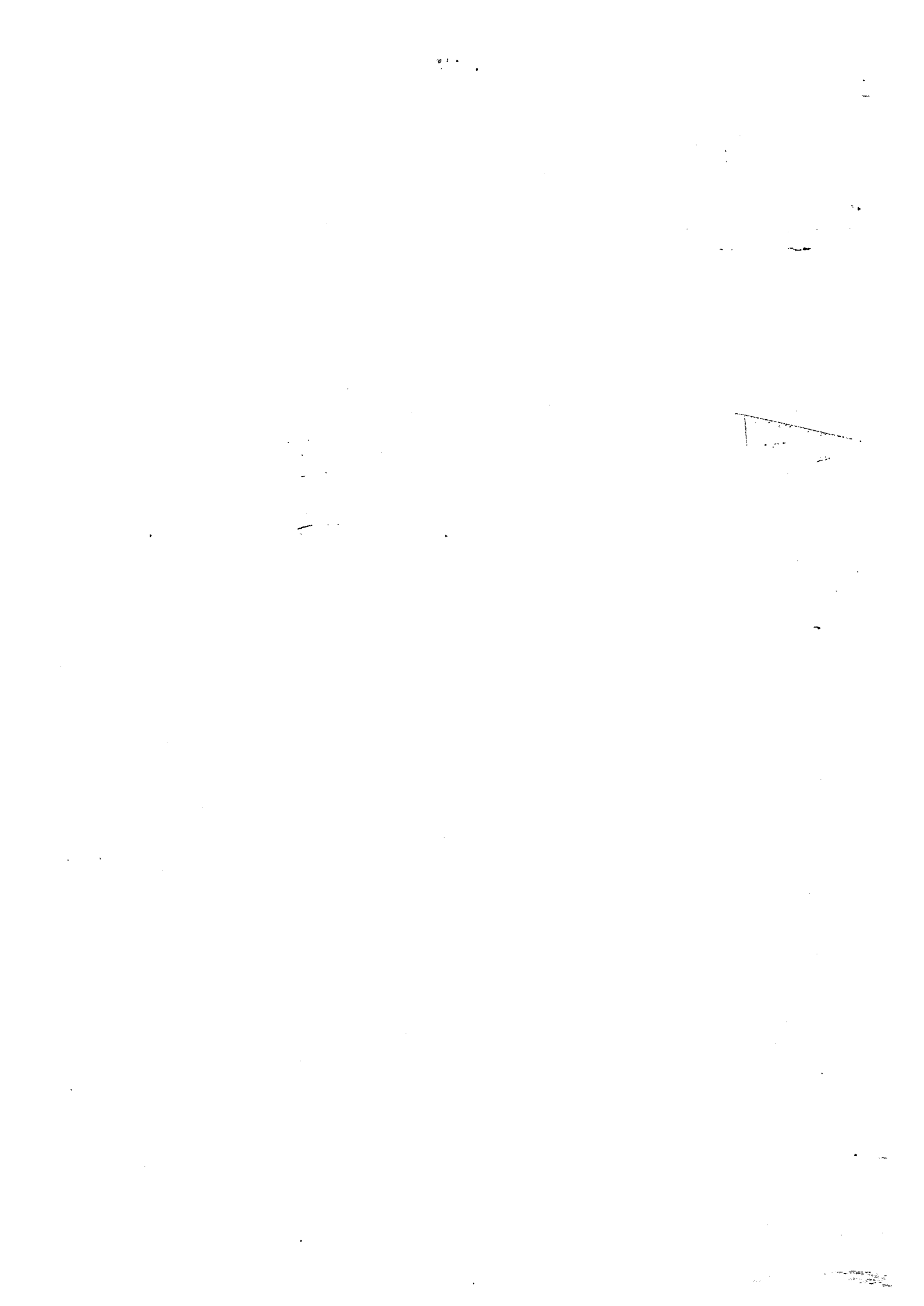
¹ Bergen er holdt utenfor.

Vedlegg 3

Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad

Tabell v3.1 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Botilbud.

Dekningsgrad	Brukerrate ¹					N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max		
0-25%	1,08	1,40	0,00	0,65	8,69	92	21,7
25-50%	1,67	1,46	0,00	1,35	7,74	33	3,0
50-75%	2,56	3,75	0,00	1,58	25,23	47	2,1
75-100%	2,02	1,44	0,00	1,80	8,10	70	10,0
Totalt	1,72	2,15	0,00	1,35	25,23	242	12,0

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.2 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Hjemmebaserte tjenester.

Dekningsgrad	Brukerrate ¹					N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max		
0-25%	8,96	8,14	0,91	6,34	35,49	20	0,0
25-50%	8,98	7,43	2,56	5,70	32,41	25	0,0
50-75%	8,97	5,68	1,15	7,05	33,74	61	0,0
75-100%	8,30	5,99	0,00	6,89	33,64	126	1,6
Totalt	8,60	6,25	0,00	6,81	35,49	232	0,9

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.3 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Dagsenter. Kommuner med kommunalt dagsentertilbud. N=190

Dekningsgrad	Brukerrate ¹					
	Gjennom- snitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N
Ja, alle som ønsker det kan benytte seg av tilbudet	4,09	2,86	0,62	3,49	18,57	131
Nei, men det er relativt få som blir avvist	3,56	1,74	0,67	3,18	7,58	47
Nei, det er et stort udekket behov	2,80	1,62	0,36	2,51	6,63	12

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.4 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Støttekontakt for voksne.

Dekningsgrad	Brukerrate ¹						Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennom- snitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N	
0-25%	1,46	1,76	0,00	0,96	9,26	40	5,0
25-50%	2,34	1,90	0,15	1,76	7,99	51	0,0
50-75%	2,61	1,79	0,00	2,17	10,32	83	1,2
75-100%	2,75	2,20	0,00	1,97	9,80	74	2,7
Totalt	2,41	1,98	0,00	1,87	10,32	248	2,0

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.5 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Voksenopplæring.

Dekningsgrad	Brukerrate ¹						Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennom- snitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N	
0-25%	0,14	0,29	0,00	0,00	1,96	108	68,5
25-50%	0,72	1,33	0,00	0,36	5,79	18	11,1
50-75%	0,34	0,68	0,00	0,06	3,30	24	41,7
75-100%	0,43	0,71	0,00	0,03	2,78	58	50,0
Totalt	0,29	0,64	0,00	0,00	5,79	208	55,3

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.6 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Arbeid i kommunal regi (dekningsgrad refererer til behov for arbeid/sysselsettingstiltak uavhengig om det er i regi av kommunen eller Aetat).

Dekningsgrad	Brukerrate ¹						Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N	
0-25%	0,81	0,99	0,00	0,50	5,39	89	24,7
25-50%	1,18	1,30	0,00	0,79	6,17	46	6,5
50-75%	1,09	1,14	0,00	0,72	4,84	44	18,2
75-100%	1,34	2,07	0,00	0,87	11,43	37	27,0
Totalt	1,04	1,33	0,00	0,70	11,43	216	19,9

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.7 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Arbeid i regi av Aetat (dekningsgrad refererer til behov for arbeid/sysselsettingstiltak uavhengig om det er i regi av kommunen eller Aetat).

Dekningsgrad	Brukerrate ¹						Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N	
0-25%	0,70	1,13	0,00	0,31	5,95	85	32,9
25-50%	1,54	2,95	0,00	0,59	16,91	40	20,0
50-75%	1,40	1,52	0,00	0,88	6,06	45	20,0
75-100%	0,99	1,30	0,00	0,41	5,14	36	36,1
Totalt	1,07	1,76	0,00	0,48	16,91	206	28,2

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.8 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Arbeid i kommunal regi og gjennom Aetat (dekningsgrad refererer til behov for arbeid/sysselsettingstiltak uavhengig om det er i regi av kommunen eller Aetat).

Dekningsgrad	Brukerrate ¹						Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max	N	
0-25%	1,50	1,56	0,00	1,03	7,19	84	13,1
25-50%	2,80	3,48	0,20	1,86	19,73	40	0,0
50-75%	2,28	1,79	0,00	1,67	7,34	40	2,5
75-100%	2,32	2,96	0,00	1,76	16,57	35	11,4
Totalt	2,06	2,41	0,00	1,43	19,73	199	8,0

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 18 år og eldre.

Tabell v3.9 Sammenheng mellom brukerrater og dekningsgrad. Støttekontakt for barn og unge.

Dekningsgrad	Brukerrate ¹					N	Prosentandel kommuner med ingen brukere
	Gjennomsnitt	Standard avvik	Min	Median	Max		
0-25%	1,69	2,54	0,00	0,00	10,10	49	51,0
25-50%	3,56	2,90	0,00	3,05	10,47	28	3,6
50-75%	4,09	4,18	0,00	3,09	17,51	44	15,9
75-100%	2,68	3,66	0,00	1,11	18,56	65	36,9
Totalt	2,89	3,52	0,00	1,66	18,56	186	30,6

¹ Antall brukere pr 1000 innbyggere 0-17 år.